

Sport voor meiden en jongens: hetzelfde, maar toch anders

Masterthesis – Romy Laan

Master Sportbeleid en Sportmanagement
Universiteit Utrecht
Juni 2022

Universiteit Utrecht

Sport voor meiden en jongens: hetzelfde, maar toch anders

Een kwalitatief onderzoek naar de invloed van gender op het sportgedrag van Amsterdamse meiden tussen de 12-18 jaar.

Opdrachtgever

Gemeente Amsterdam, Sport & Bos, Sportstimulering
Burgerweeshuispad 54
1076 EP Amsterdam

Auteur

R.E.C. Laan (Romy)
Student Universiteit Utrecht
Master Sportbeleid en Sportmanagement
Studentnummer: 6730965

Scriptiebegeleider

Dr. M.G. van Slobbe
Universitair docent Universiteit Utrecht

Tweede beoordelaar

Dr. A.N.P. Geeraert
Universitair docent Universiteit Utrecht

Cursusinformatie

Onderzoeksseminar Sportbeleid en Sportmanagement
USG7080

Periode

Studiejaar: 2021-2022
Afstudeerperiode: december 2021 – juni 2022

Datum

Amsterdam, juni 2022

Universiteit Utrecht

Beste lezer,

Tijdens het schrijven van dit voorwoord besef ik me ineens dat nu toch écht de laatste loodjes van mijn studietijd zijn aangebroken en dat ik voor een nieuwe fase sta. Een fase waarin ik na de zomer het sportwerkveld inga, waar ik onwijs veel zin in heb. Sport is vanaf jongs af aan een passie van mij geweest en loopt als een rode draad door mijn leven. Van handballen op topniveau, naar de Academie voor Lichamelijke Opvoeding en de afronding van de master Sportbeleid en Sportmanagement, gecombineerd met mijn werk bij de gemeente Amsterdam. Het was onwijs leuk en hard werken, maar ik heb het gehaald. En daar ben ik trots op!

Dit onderzoek richt zich op de invloed van gender op het sportgedrag van Amsterdamse meiden tussen de 12-18 jaar. Het kiezen van dit onderwerp komt voornamelijk voort uit persoonlijke interesse en mijn werk bij de gemeente Amsterdam. Uit sportdeelnamecijfers blijkt dat meiden in Amsterdam ver achterblijven in sport. Daarom kwam er specifiek beleid om meer meiden in Amsterdam in beweging te brengen. Dit triggerde mij, omdat ik zelf als meisje van jongs af aan altijd de kans heb gehad om te kunnen sporten en hier nog altijd veel plezier uithaal. Ik besepte mij dat niet iedereen deze kansen krijgt. Ik begon mij af te vragen hoe het kan dat Amsterdamse meiden zo weinig sporten en bewegen en hoe de meiden daar eigenlijk zelf over denken, waardoor mijn onderzoeksonderwerp is ontstaan.

Tijdens het schrijven van deze scriptie betrapte ik mijzelf erop dat er veel overeenkomsten zijn tussen de meiden die ik heb gesproken en mijzelf. Ik heb de afgelopen periode ook een stuk minder gesport dan ik normaal zou doen, doordat ik het zo druk had met het schrijven van deze scriptie. En ik sport momenteel ook niet bij een sportvereniging vanwege alle verplichtingen die daarbij komen kijken – net als de meiden. Ik begrijp de meiden heel goed. Ik wil daarom allereerst de meiden en hun ouders bedanken voor hun openheid en eerlijkheid. Zonder hun input was het nooit gelukt om deze scriptie te kunnen schrijven. Daarnaast wil ik mijn scriptiebegeleider Michel van Slobbe bedanken voor de begeleiding van het proces. Toen ik soms door de bomen het bos niet meer zag, kon Michel de juiste vragen stellen en sturing geven waardoor ik weer verder kon. Michel, dank daarvoor!

Ook wil ik mijn collega's bij de gemeente Amsterdam bedanken voor hun steun en begeleiding. Ik heb ontzettend veel geleerd van al hun expertise de afgelopen 2 jaar. Tot slot wil ik Jorin, mijn lieve familie en vrienden bedanken. Ik heb me de afgelopen tijd veel teruggetrokken en weinig leuke dingen kunnen doen. Nu is het eindelijk tijd voor zomer, vakantie en rust.

Ik geloof écht dat we meer Amsterdamse meiden in beweging kunnen brengen. Ik hoop dat dit onderzoek daar een steentje aan bijdraagt. Ik ben heel trots op het eindresultaat en hoop u nieuwe inzichten mee te geven. Veel leesplezier!

Romy Laan

Samenvatting

Hoewel sport en bewegen in het leven van veel mensen heel normaal is, zijn er groepen in de samenleving die niet of nauwelijks sporten en bewegen, waaronder Amsterdamse meiden tussen de 12-18 jaar. Het is voor de gemeente Amsterdam van belang dat meer meiden participeren in sport, zodat ook zij kunnen profiteren van de positieve effecten die sport met zich mee brengt. Er zijn verschillende initiatieven om meer meiden in beweging te brengen. Desondanks is de sportdeelname van meiden nog erg laag. Inzicht in de redenen voor de lage sportdeelname is van belang om het sportaanbod beter aan te laten sluiten bij de behoeften van de meiden en meer meiden in beweging te brengen.

Bestaand onderzoek richt zich met name op het sportsocialisatieproces en de invloed van genderstereotypering. Het is echter onduidelijk hoe gendersocialisatie en sportsocialisatie van invloed zijn op adolescente meiden met verschillende culturele achtergronden. Daarnaast zijn er tegenstrijdige resultaten te vinden in de literatuur over de invloed van ouders en familie op de sportparticipatie van meiden. Dit onderzoek gaat hier dieper op in door middel van de volgende hoofdvraag: *‘Op welke wijze wordt door Amsterdamse vrouwelijke adolescenten en hun ouders betekenis gegeven aan de relatie tussen gender en sport en bewegen en wat zijn daarvan de gevolgen voor hun sportparticipatie?’*. Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de betekenissen die meiden en hun ouders geven aan sport en bewegen, om zo het sportsocialisatieproces en de invloed daarvan op de sportdeelname inzichtelijk te krijgen.

Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag zijn 6 meiden tussen de 12-18 jaar en 5 ouders geïnterviewd. Daarnaast is er een documentanalyse uitgevoerd van de beleidsbrief ‘vrouwen en sport’, om de betekenissen van de meiden en ouders te kunnen vergelijken met het huidige beleidsdiscours van de gemeente Amsterdam. Voor het analyseren van de onderzoeksresultaten zijn onderzoeken naar sportsocialisatieprocessen en de theorie van Bourdieu (1978) over sociale orde, ongelijkheid en macht gebruikt.

Uit de resultaten zijn een aantal beperkende factoren voor de sportdeelname naar voren gekomen, die deels beïnvloed worden door gender, zoals het beperkte sportaanbod in de wijk, een onveilige buurt en culturele opvattingen. Niet alleen ouders, maar meerdere familieleden blijken invloed te hebben op de sportkeuzes van de meiden. Daarnaast blijkt dat alle meiden en ouders sport en bewegen belangrijk vinden, zowel voor meiden als voor jongens. Desalniettemin is de definitie die de meiden en ouders aan sport geven anders dan hoe sport op sommige vlakken wordt gedefinieerd in het beleidsdiscours. In het beleidsdiscours wordt gefocust op de georganiseerde sport en gemengd sporten, terwijl meiden het liefst alleen met vrouwen sporten en het anders georganiseerde sportaanbod beter bij meiden past. Dit zorgt voor een kloof in de manier waarop er wordt gekeken naar het verhogen van de sportdeelname van de meiden.

Het perspectief van de meiden en ouders biedt beleidsmakers nieuwe inzichten over het bestaande sportaanbod en sportparticipatiebeleid. Deze inzichten kunnen worden gebruikt om meer meiden in beweging te brengen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding.....	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Probleemstelling.....	8
1.3 Doelstelling en centrale onderzoeksvraag	10
1.3.1 Deelvragen	10
1.3.2 Centrale theoretische concepten	11
1.4 Relevantie	11
1.4.1 Maatschappelijke relevantie	11
1.4.2 Wetenschappelijke relevantie	12
1.5 Leeswijzer.....	12
2. Theoretisch kader	13
2.2 Gender, geslacht en genderuitingen.....	13
2.3 Genderstereotyperingen in sport.....	14
2.4 Socialisatie, socialisatiedomeinen en social agents	15
2.4.1 Gendersocialisatie	16
2.4.2 Het socialisatieproces: ‘hoe we zijn en wat we doen’	16
2.4.3 Socialisatie in de sportwereld.....	17
2.5 Bourdieu: sociale orde, macht en ongelijkheid.....	17
2.5.1 Habitus: een geïnternaliseerde klassenpositie	18
2.5.1 Sporthabitus: welke sportvoorkeuren heeft een individu?	18
2.5.2 Economisch, cultureel en sociaal kapitaal.....	19
2.5.3 Sociale en symbolische ruimte	19
2.5.4 De sportwereld als ‘veld’	20
3. Literatuurstudie.....	21
3.1 Studies naar sociale ongelijkheid in sport	21
3.2 Studies naar (sport)socialisatie en gender	21
3.4 Samenvatting	24
4. Onderzoeksmethoden.....	25
4.1. Interpretatief onderzoeksperspectief.....	25
4.2 Kwalitatief onderzoek.....	25
4.3 Respondenten.....	26
4.3.1 Werving en selectie meiden	26
4.3.2 Werving en selectie ouders.....	26
4.4. Onderzoeksmethoden.....	28
4.5 Data-analyse	29

4.6 Validiteit en betrouwbaarheid.....	29
4.7 Rol van de onderzoeker	30
5. Resultaten.....	32
5.1 Het gemeentelijke sportparticipatiebeleid voor meiden.....	32
5.1.2 Beleidsbeschrijving ‘meiden en sport’	32
5.2 Belang van sporten en bewegen: ‘ik vind het gewoon belangrijk’	34
5.3 Redenen om te sporten en te bewegen.....	35
5.3.1 Plezier: ‘het is de highlight van m’n dag’	35
5.3.2 Sporten en bewegen voor de gezondheid & het uiterlijk	35
5.3.3 Weerbaarder worden: ‘ ik sta nu sterker in mijn schoenen’	36
5.3.4 Overige redenen	36
5.4 Redenen om niet te sporten en te bewegen.....	37
5.4.1 Te weinig tijd: ‘ik heb het te druk met school’	37
5.4.2 Geld: ‘alles is duurder geworden’	37
5.4.4 Overige redenen	38
5.5 Manier van sporten en bewegen.....	38
5.5.1 Georganiseerd, anders georganiseerd en ongeorganiseerd sporten.....	38
5.5.2 ‘Bij een sportvereniging moet je betalen en sport je serieus, in de wijk voor de gezelligheid’	40
5.6 Genderopvattingen over sport en bewegen.....	41
5.6.1 Sporten belangrijker voor jongens of voor meiden? ‘Allebei even belangrijk’ ...	41
5.6.2 Gemengd sporten: ‘Het is hetzelfde, maar er is ook een verschil’	42
5.7 Beperkende en ondersteunende factoren.....	44
5.7.1 Aanbod in de wijk: ‘het lijkt wel onbereikbaar’	44
5.7.2 Gezelligheid: ‘Als het maar gezellig is, dan is het ook leuk’	45
5.7.3 Veiligheid: ‘ik ga mijn kinderen daar niet heen sturen’	46
5.7.4 Invloed familie: ‘kinderen worden geboren als een leeg boek, wij vullen ze in’ ..	46
5.7.6 Cultuur: ‘ik kan niet tegen die hockey-rokjes’	49
5.7.7 Geld & school.....	49
5.8 Vergelijking betekenissen door meiden en ouders met het Amsterdamse sportbeleid...	50
5.8.1 Aanbod sportverenigingen versus het aanbod in de wijk.....	50
5.8.2 Fysieke en sociale veiligheid.....	50
5.8.3 Sporten en bewegen, maar met wie?	50
6. Analyse	51
6.1 De sportwereld, een ongelijk speelveld?	51
6.1.1 Economisch kapitaal: gratis sportaanbod versus betaald sportaanbod.....	52
6.1.2 Cultureel kapitaal: ontwikkeling van het sportkapitaal	52
6.1.3 Gezinskportkapitaal & socialisatie: niet alleen ouders, maar de hele familie	53
6.1.4 Wijksporkapitaal: sleutelfiguren in de wijk	54
6.1.5 Sociaal kapitaal: via wie heb je toegang tot sport?	54
6.1.6 Sporthabitus: de ‘passendheid’ van bepaalde sporten.....	54
6.1.7 Verschillende velden: clubcultuur of wijkcultuur?	55
6.2 Meiden willen sporten, maar alleen met meiden.....	55
6.2.1 Cultuur & genderopvattingen	56

6.3 Focus op de georganiseerde sport zorgt voor een ongelijk speelveld	56
7. Conclusie en beleidsaanbevelingen	58
8. Discussie	61
8.1 Theoretische reflectie	61
8.1.2 Interpretatie van de onderzoeksdata	62
8.2 Beperkingen en suggesties voor vervolgonderzoek.....	62
Literatuurlijst	63
Bijlagen.....	72
<i>Bijlage 1: onderzoeksplanning</i>	<i>72</i>
<i>Bijlage 2: topiclijsten</i>	<i>73</i>
<i>Bijlage 3: codeboom.....</i>	<i>77</i>

1. Inleiding

‘‘In Zuidoost leren ze dat skateboarden ook voor meisjes is’’ (Boogaard, 2020), ‘‘Steeds meer meiden op voetbal, FC Weesp groeit’’ (Weespernieuws, 2021) ‘‘Meiden in Overvecht gezelligheid op de voetbalclub’’ (NOC*NSF, 2021), zijn enkele positieve krantenkoppen als het gaat om de sportdeelname van meiden. Sport wordt door een groot deel van de samenleving steeds meer omarmt om zijn positieve effecten. Echter, sport is niet voor iedereen toegankelijk en kan zelfs uitsluitend werken (De Ridder, 2019). Het Nationaal Sportakkoord spreekt daarom in het deelakkoord ‘inclusief sporten en bewegen’ de ambitie uit om meer mensen een leven lang sport en beweegplezier te laten ervaren (Ministerie van VWS, 2018). Een van de groepen waar veel op gefocust wordt omdat zij achterblijven in sportdeelname, zijn meiden tussen de 12 en 18 jaar. Ook in Amsterdam zijn er allerlei initiatieven om de sportdeelname van meiden te vergroten.

1.1 Aanleiding

Naast de positieve krantenkoppen zijn er recente cijfers beschikbaar die laten zien dat meiden nog steeds een stuk minder sporten en bewegen dan jongens in dezelfde leeftijdscategorie. In de gemeente Amsterdam is naar aanleiding van de Agenda Sport en Bewegen (Gemeente Amsterdam, 2018), een beleidsbrief *vrouwen en sport* geschreven (Gemeente Amsterdam, persoonlijke communicatie, 13 april 2021). Voor deze beleidsbrief is een Genderscan (Atria, 2020) uitgevoerd, die een weergave geeft van de sportdeelname van Amsterdamse meiden. Hieruit blijkt dat de grootste afname in de wekelijkse sportdeelname vooral plaatsvindt bij adolescente meiden met een niet-westerse achtergrond. Cijfers uit november 2019 laten zien dat hun wekelijkse sportdeelname van 87% van meisjes onder de 12 jaar, daalt naar 51% onder meisjes van 12 t/m 17 jaar (Atria, 2021). Ook is in cijfers van april 2021 te zien dat onder alle niet-sporters in de leeftijd 13-18 jaar 61% meisje is en 29% jongen (NOC*NSF, 2021a). En uit een nieuwe rapportage van het Kennis- en Informatie Systeem Sport (NOC*NSF, 2021b) voor de gemeente Amsterdam, blijkt dat hoe ouder meiden worden, hoe minder ze sporten in verenigingsverband. Van alle meisjes tussen de 10-14 jaar sport 39% bij een vereniging, maar dit neemt af tot 11% van alle vrouwen tussen de 20-24 jaar (NOC*NSF, 2021b).

Om sport toegankelijker te maken is er voor Amsterdamse kinderen uit minimagezinnen de mogelijkheid om de contributie of lidmaatschap door middel van de stadspasregeling of het Jeugdfonds Sport te betalen. Van de 6000 meiden tussen de 12 en 18 jaar die in het bezit zijn van een stadspas, gebruiken maar 700 meiden daadwerkelijk de stadspas voor sport, terwijl in de leeftijdsgroep 5-12 jaar ongeveer 1300 meisjes de stadspas voor sport gebruiken (Gemeente Amsterdam, persoonlijke communicatie, 2021). Wanneer meiden ouder worden, is er een terugval te zien in het aantal meiden die de stadspas gebruiken.

1.2 Probleemstelling

‘‘We winnen veel met sport’’ (NOC*NSF, z.d.), wordt er vaak gezegd. Sport zorgt bijvoorbeeld voor het tegengaan van overgewicht en obesitas, wat de zorgkosten vermindert en de kwaliteit van leven verbeterd (Ecorys, 2021). Maar ook productiviteit op de werkvloer en een afname in het ziekteverzuim zijn enkele redenen voor de overheid om de inzet voor

sport te legitimeren (Ecorys 2021). Daarnaast is het sociale aspect van groot belang. Zo zou sport bijdragen aan het opbouwen van sociaal kapitaal (Breedveld, 2003). Dat er zorgen zijn over de lage sportdeelname van meiden, is terug te lezen in de beleidsbrief *vrouwen en sport* (Gemeente Amsterdam, persoonlijke communicatie, 13 april 2021): ‘*Ruim de helft van alle Amsterdammers is vrouw of meisje. Deze meisjes bepalen mede de toekomst van onze stad. Het is daarom belangrijk dat zij alle kansen krijgen om hun volle potentieel te bereiken... want sporten is niet alleen goed voor je gezondheid, je wordt mentaal weerbaarder en het is mede bepalend voor je ontwikkeling en de vorming van je identiteit*’. Het is voor de gemeente Amsterdam van groot belang om meer meiden te laten participeren in sport. Wanneer meiden niet of te weinig sporten, zullen zij niet profiteren van de positieve effecten van sport. Binnen de gemeente Amsterdam zijn er allerlei initiatieven om meer meiden aan het sporten te krijgen. Desondanks is de sportdeelname nog steeds erg laag.

Er zijn verschillende factoren en verklaringen in de literatuur te vinden over de lage sportdeelname van meiden. Zo blijkt inkomensniveau invloed te hebben op de sportdeelname: mensen met een hoger inkomen sporten meer dan mensen met een lager inkomen (Breedveld, 2014). Echter, wanneer er gekeken wordt naar de Amsterdamse sportdeelnamecijfers, zou het kunnen dat het toegankelijker maken van sport door de stadspasregeling niet voldoende is om de sportdeelname te verhogen. Volgens Kamphuis et al. (2008) zijn ongelijkheden in sportdeelname bijvoorbeeld te verklaren door een combinatie van de omgeving waarin een individu opgroeit, het huishouden en individuele factoren. Beeldvorming is daarbij ook van belang. Sport is ingebed in een sociale wereld, die wordt gekenmerkt door verschillen, barrières en conflicten, waardoor er een ongelijk speelveld is (Van Haaften, 2019). Genderstereotypering wordt in verschillende onderzoeken genoemd als belangrijke factor voor de lage sportdeelname van meiden (Caers & Vertonghen, 2019; Dixon et al., 2008; Slater & Tiggemann, 2010; Pels, 2016; Wheeler, 2011). Zo blijkt uit onderzoek van Pels (2016) dat discourses rondom gender, uiterlijk en gezondheid van invloed zijn op de sportdeelname van meisjes. Meisjes die niet voldoen aan de norm, zowel op het gebied van gender als lichamelijk, zijn bang om kritiek te krijgen of om gepest te worden, waardoor ze liever niet sporten. Het onderzoek van Pels (2016) richt zich op meiden tussen de 10-12 jaar oud. Echter blijkt uit recente cijfers dat de sportdeelname in Amsterdam pas echt afneemt in de leeftijdscategorie 12-18 jaar. Onduidelijk is hoe Amsterdamse meiden uit deze leeftijdscategorie tegen sport en bewegen aankijken.

Genderstereotyperingen zouden specifiekere kunnen gaan spelen tijdens een nieuwe levensfase. Meiden in het onderzoek van Slater en Tiggemann (2010) benoemen genderstereotypering tijdens de middelbare school als een van de redenen om te stoppen met sport. De invloed van de sociale omgeving van de meiden is daarbij van belang. Wheeler (2011, p.247) benoemt dat ‘de invloed van genderstereotyperingen terug is te zien ‘in de doelen, strategieën en praktijken van ouders’. Volgens Wheeler (2011, p. 247) zouden ‘verschillende studies hebben aangetoond dat ouders hun zonen motiveerden om te gaan sporten, omdat ze sport als ‘passend’ zouden zien voor jongens, in tegenstelling tot meiden’. Ouders en familieculturen spelen dus een belangrijke rol in het socialisatieproces van een kind en daarmee ook in de sportdeelname. Het is echter onduidelijk of de invloed van ouders

een grote rol speelt tijdens de adolescentiefase van de meiden, aangezien er tegenstrijdige uitkomsten in de literatuur over te lezen zijn. Volgens sommige onderzoeken zou de invloed van ouders juist afnemen en de invloed van leeftijdsgenoten toenemen (Dixon et al., 2008). Daarnaast zijn verschillende onderzoeken over de invloed van ouders gericht op de ervaringen vanuit volwassen vrouwelijke coaches of sportprofessionals met een westerse achtergrond (Dixon et al., 2008; Elliott et al., 2019; Molenaar et al., 2020). Wheeler et al. (2008) en Dixon et al. (2008) pleiten daarom voor vervolgonderzoek naar families met verschillende etnische achtergronden. Veel onderzoek naar sportdeelname wordt gedaan onder mensen met een migratieachtergrond, mede omdat deze groep veelal centraal staat in overheidsbeleid gericht op sociale integratie en gezondheid (Agergaard, Michelsen la Cour & Gregersen, 2015). Deze doelgroep wordt vaak als beleidsprobleem gekenmerkt, wat voor onderzoekers ethische vragen oproept. Immers, in hoeverre draagt het onderzoek bij aan stigmatisering van deze jongeren die ‘een probleem hebben’?. Daarom worden in voorliggend onderzoek zowel meiden en ouders met een westerse, als een niet-westerse achtergrond betrokken. Volgens Hennessy et al. (2010) is er bewijs dat de opvoedstijl van ouders van invloed is op het sportgedrag van kinderen. Het zou kunnen dat opvoedstijlen en daarbij het gendervraagstuk verschilt per cultuur. Hierdoor kan het socialisatieproces anders verlopen in westerse gezinnen, dan in gezinnen met een niet-westerse achtergrond. Het is daarom van belang om inzicht te krijgen in de betekenissen die meiden en de ouders met zowel een westerse als een niet-westerse achtergrond geven aan sport en bewegen.

1.3 Doelstelling en centrale onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de betekenissen die Amsterdamse meiden tussen de 12 en 18 jaar en de ouders geven aan sport en bewegen, om zo het socialisatieproces rondom sport en de invloed daarvan op de sportdeelname van de meiden inzichtelijk te krijgen. Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

Op welke wijze wordt door Amsterdamse vrouwelijke adolescenten en hun ouders betekenis gegeven aan de relatie tussen gender en sport en bewegen en wat zijn daarvan de gevolgen voor hun sportparticipatie?

1.3.1 Deelvragen

1. Wat is er in de literatuur bekend over de relatie tussen habitus, socialisatie en genderstereotypering?
2. Welke betekenissen kennen vrouwelijke adolescenten en hun ouders toe aan sport en bewegen en sportparticipatie door vrouwen?
3. Welke ondersteunende factoren beïnvloeden de sportparticipatie van vrouwelijke adolescenten?
4. Welke beperkende factoren beïnvloeden de sportparticipatie van vrouwelijke adolescenten?
5. Wat zijn de beleidsimplicaties voor de gevonden betekenissen voor de gemeente Amsterdam?

1.3.2 Centrale theoretische concepten

Centraal in dit onderzoek staat het begrip socialisatie, wat gedefinieerd kan worden als “een interactief proces waarbij individuen blootgesteld worden aan bepaalde informatie over verwachtingen, normen en waarden binnen een bepaalde sociale setting; met als gevolg dat het individu zich hiernaar gaat gedragen” (Dixon et al., 2008, p. 539). Ouders kunnen de meiden verschillende waarden en normen leren, die geassocieerd worden met sportdeelname en fysieke activiteit (Dixon et al., 2008). Wanneer deze normen en waarden gecombineerd worden met het bieden van mogelijkheden om te participeren in sport, resulteert dit in een krachtig sociaal proces, wat ook wel socialisatie wordt genoemd (Bandura, 1977; Greendorfer, 1993; Greendorfer & Bruce, 1991; Nixon, 1990). Het begrip genderstereotypering kan opgedeeld worden in twee begrippen: gender en stereotypering. Gender wordt gedefinieerd als maatschappelijk geconstrueerde rollen, gedragingen en activiteiten van mannen en vrouwen die de samenleving als gepast geschouwd (Caers & Vertonghen, 2019). Volgens Pels (2016, p.15) komen uit het opleggen van deze rollen stereotypingen voort: “stereotypen zijn gedeelde gedachten en meningen over menselijke karakteristieken en persoonlijke eigenschappen, maar ook over hoe bepaalde groepen zich moeten gedragen”. Tot slot is de theorie van Bourdieu (1978) en zijn concept habitus van belang. Habitus wordt gedefinieerd als een set van overtuigingen en gedragingen die historisch en cultureel gevormd zijn (Bourdieu, 1978). De habitus kan worden omschreven als een geïnternaliseerde klassepositie en daarbij als onderdeel van de persoonlijkheid, welke voornamelijk wordt gevormd in de vroege jeugd. De habitus vormt een kader die van invloed is op de keuzes die een individu maakt en kan daarnaast andere individuen beïnvloeden.

1.4 Relevantie

1.4.1 Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek wordt uitgevoerd voor de gemeente Amsterdam, voor de afdeling Sportstimulering. Momenteel wordt er vanuit verschillende teams gewerkt aan een gezamenlijk beleidsdoel: de sportdeelname van meiden vergroten. Het huidige onderzoek biedt inzicht in de betekenissen die zowel de meiden als de ouders geven aan sport en bewegen. De manier waarop ouders denken over de sport voor hun dochters kan van invloed zijn op de sportkansen van de meiden. De inzichten die hieruit voortkomen kunnen meegenomen worden in het beleid, om zo het sportaanbod beter aan te laten sluiten bij de behoeften van de meiden en de ouders.

Het huidige onderzoek biedt inzicht in de dynamiek en ervaringen vanuit de meiden en de ouders zelf. Er wordt niet meer alleen *over* de meiden gepraat, maar juist *met* de meiden. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat de meiden en ouders zich gehoord voelen, maar ook dat interventies effectiever ingezet kunnen worden om de sportparticipatie van vrouwelijke adolescenten te bevorderen. Daarnaast is er minder bekend over de invloed van gendersocialisatie en sportsocialisatie op de sportdeelname van meiden uit gezinnen met verschillende etnische achtergronden. Dit onderzoek springt hierop in door meiden en ouders met verschillende culturele achtergronden te interviewen. Gezien de grote culturele diversiteit in Amsterdam, levert het onderzoek een belangrijke maatschappelijke bijdrage door inzichten mee te nemen vanuit verschillende culturen.

1.4.2 Wetenschappelijke relevantie

Verschillende onderzoeken hebben zich gericht op de invloed van de sociale omgeving op het sportgedrag van meiden. Subtiele vormen van uitsluiting spelen zich voornamelijk af in de sociale omgeving van de meiden. Deze subtiele vormen zijn volgens Puwar (2004) nog onderbelicht in de theorie. Doordat in het huidige onderzoek zowel de meiden als de ouders geïnterviewd worden, geeft dit een inkijk in de betekenissen, meningen en ideeën die zij hebben over gender en sport en hoe dit van invloed is op de sportdeelname van de meiden. Door Wheeler et al. (2008) werd benoemd dat uit eerdere onderzoeken bleek dat doelen van ouders met betrekking tot de sportdeelname van kinderen worden beïnvloed door genderstereotypering, terwijl dit uit eigen onderzoek niet bleek. Dit was volgens Wheeler et al. (2008) te verklaren doordat er jonge kinderen werden geïnterviewd, terwijl de invloed van ouders en genderstereotypering pas goed te zien is tijdens de adolescentiefase. Het huidige onderzoek biedt inzicht in deze genderstereotyperingen door adolescentie meiden te interviewen. Er zijn tegenstrijdige resultaten in de theorie te vinden over de invloed van de ouders op de sportdeelname van meiden. In sommige onderzoeken wordt bijvoorbeeld benoemd dat de invloed van leeftijdsgenoten een grotere rol speelt tijdens de adolescentiefase van de meiden, dan de rol van de ouders (Dixon et al., 2008). Het huidige onderzoek probeert hier inzicht in te krijgen. Daarnaast worden er wetenschappelijke inzichten en kennis verworven over de specifieke situatie in Amsterdam West, vanuit meiden en ouders met verschillende etnische achtergronden. Het onderzoek bouwt hierdoor voort op aanbevelingen van Wheeler et al. (2008) en Dixon et al. (2008), die pleiten voor vervolgonderzoek naar families met verschillende achtergronden, zowel westers als niet westers. Dit zou kunnen zorgen voor een andere invalshoek vanuit de theorie, welke van groot belang is gezien de culturele diversiteit in Amsterdam.

1.5 Leeswijzer

Na dit hoofdstuk, wordt in hoofdstuk 2 en 3 ingegaan op de theoretische concepten en de literatuurstudie met betrekking tot gender, socialisatie en de habitus. In hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan de methodiek van dit onderzoek. Vervolgens worden de resultaten in hoofdstuk 5 gepresenteerd en in hoofdstuk 6 geanalyseerd aan de hand van de theoretische concepten en literatuurstudie zoals besproken in hoofdstuk 2 en 3. Tot slot worden in hoofdstuk 7 de conclusie en aanbevelingen voor de theorie en praktijk weergegeven en wordt in hoofdstuk 8 de discussie uiteengezet.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden belangrijkste theoretische concepten gepresenteerd, die van invloed kunnen zijn op de betekenissen die meiden en hun ouders geven aan sport en bewegen. Hiermee wordt een kader gevormd voor het analyseren van de resultaten. Dit onderzoek gaat in op de betekenissen die Amsterdamse adolescente meiden en hun ouders geven aan sport en bewegen, om het socialisatieproces binnen sport en de invloed daarvan op de sportdeelname van de meiden inzichtelijk te krijgen. Allereerst worden de concepten genderstereotypering, socialisatie en habitus uiteengezet. Het concept genderstereotypering is van belang omdat in verschillende literatuur te lezen is dat dit een negatieve invloed heeft op de sportparticipatie van meiden. Daarnaast is de manier waarop een individu wordt gesocialiseerd in sport, ook van invloed op de sportdeelname. Omdat in de literatuur te lezen is dat ouders en familieculturen hierin een belangrijke rol spelen, wordt het begrip socialisatie uitgelegd. Tot slot wordt ingegaan op het wetenschappelijk perspectief van Bourdieu (1978), omdat volgens verschillende onderzoeken de habitus de keuzes die iemand maakt – en daarbij dus ook de sportkeuzes die iemand maakt – beïnvloed.

2.2 Gender, geslacht en genderuitingen

Omdat ‘gender’ een belangrijk begrip is in het huidige onderzoek, is het allereerst van belang dit begrip te definiëren. De begrippen ‘geslacht’ en ‘gender’ worden in verschillende onderzoeken als losse begrippen gezien. Zo wordt voor het begrip ‘geslacht’ vaak verwezen naar biologische, fysieke en chromosomale eigenschappen, terwijl gender wordt omschreven als culturele kenmerken van mannen en vrouwen die door de samenleving als gepast worden gezien (Cunningham, 2019). Cunningham (2019, p.121) benoemt echter dat geslacht en gender niet los van elkaar kunnen worden gezien en definieert gender daarom als: ‘de verschillen tussen vrouwen en mannen, veroorzaakt door omgevingsfactoren of een combinatie van omgevingsfactoren en biologische factoren’. Ook Stockard (2006) erkent dat genderidentiteit en genderrollen worden beïnvloed door biologische factoren. Volgens Caers en Vertonghen (2019) kan gender worden gedefinieerd als maatschappelijk geconstrueerde rollen, gedragingen en activiteiten die de samenleving als gepast beschouwd. Veel onderzoek over gender wordt gedaan bij kinderen en ouders, omdat jonge kinderen de meeste tijd doorbrengen bij de ouders en de oorsprong van gender-gerelateerd gedrag op vroege leeftijd begint. De opvattingen kunnen echter veranderen naarmate kinderen ouder worden, omdat cognitieve vaardigheden zich blijven ontwikkelen en daarnaast complexer worden (Stockard, 2006).

Genderrollen en gedragingen kunnen variëren per cultuur en kunnen veranderen over tijd (Stockard, 2006). De manier waarop gender wordt geuit verschilt. Iemand kan zich bijvoorbeeld masculien, feminien of ergens daartussenin voelen en gedragen. Aan masculiniteit en femininiteit worden bepaalde gedragingen toegewezen (Cunningham, 2019). Zo wordt sport van oudsher als een activiteit voor mannen gezien en derhalve wordt de sportwereld ook door mannen gedomineerd. Volgens Miller en Levy (1996) wordt sport gebruikt door mannen als een manier om hun masculiniteit en genderidentiteit te vormen. Uit hun onderzoek blijkt dat vrouwen die aan sport doen door mannelijke en vrouwelijke studenten als minder vrouwelijk worden gezien, dan vrouwen die helemaal niet sporten.

Volgens Miller en Levy (1996) kunnen genderrollen en genderidentiteit conflicteren, wanneer sport volgens de maatschappij niet past bij het de stereotype gedachten over het vrouwelijke lichaam en karaktereigenschappen en dit gecombineerd wordt met een stigma over het zijn van een vrouwelijke atleet. Deze rollen en gedragingen zijn historisch geconstrueerd door de samenleving, waardoor we weten welke kenmerken horen bij het mannelijk zijn en welke horen bij het vrouwelijk zijn. Dit zorgt voor het ontstaan, herhalen en bevestigen van genderstereotyperingen. Hier wordt in de volgende paragraaf op ingegaan.

2.3 Genderstereotyperingen in sport

Volgens Pels (2016, p.15) zijn stereotypen ‘gedeelde gedachten en meningen over menselijke karakteristieken en persoonlijke eigenschappen, maar ook over hoe bepaalde groepen zich moeten gedragen’. Deze rolopvattingen zijn terug te zien in de sport. Zoals eerder gesteld, wordt de sportwereld van oudsher gedomineerd door mannen, wat tot op heden invloed heeft op het sportgedrag van vrouwen. Van mannen wordt verwacht dat zij er sterk en atletisch uitzien, terwijl van vrouwen wordt verwacht dat ze er mooi en slank uitzien. Dit beeld is sterk aanwezig bij jonge vrouwen. Uit Zwitsers onderzoek blijkt dat meiden vooral sporten om sociale banden te creëren en om zo dicht mogelijk bij het ideale lichaamsbeeld van een slank lichaam zonder overontwikkelde spieren te komen (Barker-Ruchti et al., 2013). Meiden in het onderzoek van Dwyer et al. (2006) gaven aan dat zij moeten kiezen tussen ‘vrouwelijk zijn’ en het beoefenen van een sport (Brintjes & Klap, 2016). Daarnaast blijkt uit Europees onderzoek van Caers en Vertonghen (2019) dat zowel mannen als vrouwen sporten voor het bevorderen van hun gezondheid en om zich fitter te voelen. Echter sporten mannen voornamelijk om plezier te maken, terwijl vrouwen met name sporten voor het uiterlijk: het op pijl houden van het gewicht en tegengaan van veroudering. Gekeken naar de Amsterdamse situatie, heeft Pels (2016) onderzoek gedaan naar de invloed van heersende discoursen van gender op het sport en beweeggedrag van meiden van tussen de 10 en 12 jaar oud. Hieruit bleek dat discoursen rondom gender, uiterlijk en gezondheid van invloed zijn op de sportdeelname van meisjes. Meisjes die niet voldoen aan de norm zijn bang om kritiek te krijgen of om gepest te worden, waardoor ze onzeker worden en liever niet sporten. Masculiniteit, de angst om bekeken te worden en het afwijken van hun vrouwelijke lichaam in de ruimte zijn enkele redenen die ervoor zorgen dat meisjes liever niet sporten (Pels, 2016). Genderstereotypering heeft ongelijkheid tot gevolg. Puwar (2004) geeft als verklaring voor deze ongelijkheid dat stereotyperingen historisch en sociaal geconstrueerd zijn door de samenleving. Volgens Puwar (2004) bevatten processen van uitsluiting informele regels van gedrag waar bijna nooit over wordt gepraat, wat maakt dat deze processen op extreem subtiele wijze plaatsvinden. Wanneer er wordt afgeweken van de norm, wordt dit als niet als passend beschouwd en zou sport daardoor minder toegankelijk kunnen worden.

Opvallend is de grote afname in sportdeelname wanneer meiden naar het voortgezet onderwijs gaan (Atria, 2020; NOC*NSF, 2021; NOC*NSF, 2021b.; Gemeente Amsterdam, persoonlijke communicatie, 2021). Meiden gaan in deze fase opzoek naar hun identiteit en maken zowel lichamelijk als geestelijk allerlei veranderingen door. Het is ook een periode waarin meiden het meest gevoelig zijn zich te conformeren aan de normen die horen het bij het geslacht (Mackie, 1987). Uit onderzoek blijkt dat transities in levensfasen invloed hebben

op de sportdeelname (Houten en Hermsen 2012, Kraaykamp et al. 2014). Breedveld (2014) geeft aan dat dit komt doordat sport is ingebed in routines en patronen. Wanneer mensen een bepaalde levensfase ingaan en deze routines doorbreken, kan de sportdeelname veranderen omdat er bijvoorbeeld sprake is van een verminderd tijdsbeslag. Of dit een positief of negatief effect heeft op de sportdeelname, is afhankelijk van het soort transitie (Houten en Hermsen 2012, Kraaykamp et al. 2013). Uit onderzoek blijkt dat de sportdeelname afneemt bij vrouwen die kinderen krijgen. Dit geldt zeker voor groepen die eerder al bijna niet aan sport deden en geen ‘sportkapitaal’ – kennis en vaardigheden over sport opgedaan in de sociale omgeving - hebben ontwikkeld (Breedveld en Mulleneers 2011). Simmons, Blyth, Van Cleave en Bush (1979) benoemen dat wanneer meiden naar het voortgezet onderwijs gaan, hun zelfwaardering afneemt. Dit zorgt volgens Biddle et. al (2005) voor een afname in de beweegdeelname van adolescente meiden. De manier waarop een individu gesocialiseerd wordt in sport, heeft ook invloed op de sportdeelname. Dit wordt in de volgende paragraaf uiteengezet.

2.4 Socialisatie, socialisatiedomeinen en social agents

‘De gemeenschappen waarin wordt geleefd, de vrienden waarmee mensen omgaan, de muziek waarnaar wordt geluisterd en vele andere factoren, zorgen ervoor dat mensen worden gesocialiseerd’ (Cunningham, 2019, p.122). Deze factoren dienen als leerschool voor wat gepast of ongepast is binnen een bepaalde tijd of setting. Socialisatie refereert aan de manier waarop een individu wordt beïnvloed door de sociale omgeving. Socialisatie kan gedefinieerd worden als ‘een interactief proces waarbij individuen worden blootgesteld aan bepaalde informatie over verwachtingen, normen en waarden binnen een bepaalde sociale setting; met als gevolg dat het individu zich gaat gedragen naar deze verwachtingen, normen en waarden’ (Dixon et al., 2008, p. 539). Hierbij hoeft het individu niet simpelweg alle normen en waarden over te nemen. Het individu zelf heeft ook invloed op het socialisatieproces en kan de invloeden verwerpen of aannemen. Het is dus een interactief proces waarbij individuen hun eigen waarden definiëren en een eigen sociale identiteit ontwikkelen (Dixon, et al., 2008). In het socialisatieproces zijn meerdere *socialization agents* belangrijk. Dit zijn belangrijke personen of instituties die een ander of elkaar beïnvloeden en socialiseren, binnen een bepaalde context. Instituties worden door Bellah et al., (1991) omschreven als patronen van sociale activiteit, die collectieve en individuele ervaringen vormgeven. Instituties vormen individuen door bepaalde manieren van gedrag en omgang met anderen mogelijk of onmogelijk te maken. Cunningham (2019) benoemt ouders, leeftijdsgenoten, scholen, de media en sport als belangrijkste *socializing agents*. Omdat het huidige onderzoek ingaat op de betekenissen die zowel meiden als ouders geven aan sport en bewegen, wordt er gefocust op de ouders als *socializing agent*. Bugental (2000) definieert socialisatie als een proces waarbij kinderen sociale, emotionele en cognitieve vaardigheden verwerven binnen een sociale gemeenschap. Ook hier is socialisatie een tweeledig proces, waarbij kinderen en ouders elkaar beïnvloeden. Het socialisatieproces is daarom een interessant en complex proces, wat op verschillende manieren vorm krijgt. De manier waarop kinderen gendergedragingen leren, wordt in de volgende paragraaf uitgelegd.

2.4.1 Gendersocialisatie

Gendersocialisatie begint op zeer vroege leeftijd. Volgens onderzoek van Martin en Ruble (2010) beginnen kinderen vanaf 18 maanden gender-gerelateerde spraak te gebruiken en vanaf 4 jaar stereotype gedragingen te vertonen. Ver voordat kinderen religie, beroepen of scholing beginnen te snappen, zijn ze zich bewust van het geslacht en weten ze dat ze ergens bij horen (Stockard, 2006). Iedereen herkent de verschillen tussen groepen en wijzen daar verschillende rollen, verantwoordelijkheden en normen aan toe. Ouders spelen een belangrijke rol in de genderidentiteit van een kind. Ze signaleren gepaste en ongepaste gedragingen door middel van attitudes, overtuigingen en gedragingen (Cunningham, 2010, p.123). Uit onderzoek van Halpern en Perry-Jenkins (2016) bleek dat de gedragingen van ouders omtrent gender een sterkere voorspeller waren van de gendergedragingen van hun kinderen, dan de overtuigingen die ouders hadden omtrent gender. Daden zeggen dus meer dan woorden. De manier waarop verschillende socialisatieprocessen kunnen plaatsvinden, wordt in de volgende paragraaf toegelicht.

2.4.2 Het socialisatieproces: ‘hoe we zijn en wat we doen’

Grusec en Davidov (2010) stellen dat socialisatie op vele manieren plaatsvindt, die elk om een eigen uitleg vragen. Zij hebben geprobeerd socialisatieprocessen te begrijpen vanuit een domeinperspectief, waarbij elk domein wordt gekenmerkt door een bepaalde vorm van sociale interactie, om zo verschillende theorieën te integreren en discrepanties te begrijpen. Grusec en Davidov (2010) focussen zich op het socialisatieproces tussen de ouders en het kind in het gezin. Ouders worden hierbij gezien als belangrijkste *socializing agent* en het gezin daarbij als een belangrijke eenheid, waar verschillende vormen van interactie plaatsvinden. Grusec en Davidov (2010) stellen dat in het socialisatieproces gebruik wordt gemaakt van normen, waarden, motivaties en vaardigheden die kinderen leren door middel van sociale interacties. Deze interacties sturen het gedrag en aanpassingsvermogen van de kinderen, waardoor ze zo goed mogelijk kunnen functioneren in hun sociale omgeving (Grusec & Davidov, 2010, p.692). Voor het huidige onderzoek is vooral het domein van groeps participatie interessant, omdat dit domein ingaat op de sociale groep waarin een individu zich bevindt. In dit domein kunnen ouders de deelname van hun kinderen aan culturele praktijken aanmoedigen. Ouders en kinderen interacteren met elkaar in eenzelfde groep, waarbij ouders worden gezien als representatieve leden van de groep, die het groepsverband of de gedeelde sociale identiteit overbrengen op de kinderen. Ouders promoten routines, gewoontes en rituelen die belangrijk zijn voor de familie en daardoor groepsnormen, verwachtingen en waarden reflecteren (Grusec & Davidov, 2010, p.698). In deze groepen ondersteunen ouders de kinderen bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van gender-gerelateerd gedrag, hoe ze zich moet kleden en gedragen, enzovoorts. Ouders selecteren daarnaast de sport die wordt beoefend. Ook beïnvloeden ze de groepen waarin kinderen opgroeien, met bijvoorbeeld eenzelfde etniciteit of nationaliteit. Het kind hoort daardoor bij de groep en ervaart gedragingen die daarin plaatsvinden als ‘hoe we zijn en wat we doen’. Deze vorm van leren - door observatie en routine - is krachtig omdat het verwachtingen produceert over passende gedragsnormen, welke niet snel in twijfel worden getrokken of worden onderzocht. Hierdoor is het relatief ongevoelig voor verandering. De manier waarop sportsocialisatie plaatsvindt, wordt in de volgende paragraaf toegelicht.

2.4.3 Socialisatie in de sportwereld

Verschillende wetenschappers hebben onderzoek gedaan naar sportsocialisatie. Veel van deze literatuur focust zich op de invloed van ouders en de familie, aangezien de verschillen in sportdeelname voor een groot deel bepaald worden in de jeugd (Birchwood, Roberts & Pollock, 2008). Birchwood, Roberts en Pollock (2008) deden onderzoek naar de onderliggende verklaringen voor de verschillende sportdeelnamecijfers van jongvolwassenen. Ervaringen na de kindertijd hebben volgens Birchwood, Roberts en Pollock (2008) weinig invloed op de sportdeelname. Dit spreekt echter ander bewijs tegen, waarin wordt gesteld dat nieuwe ervaringen gedurende een andere levensfase wel degelijk invloed hebben op de sportdeelname (Breedveld, 2014). Birchwood, Roberts en Pollock (2008) pleiten daarom voor beleidsinterventies gericht op een zo hoog mogelijke sportdeelname in de jeugd, om vervolgens te voorkomen dat mensen in een later stadium stoppen met sport. Deze beleidsinterventies zijn meestal gericht op doelgroepen die achterblijven in de sportparticipatie, zoals meiden. De manier waarop er wordt gekeken naar sportparticipatie is van belang voor beleidsinterventies. Uit onderzoek van Elling en Knoppers (2005) bleek dat meiden uit een etnische minderheidsgroep minder deelnamen aan sport dan andere groepen. Echter stelden zij zichzelf de vraag of er dan daadwerkelijk gesteld kan worden dat deze meiden ‘achterlopen’ in sportdeelname. Volgens Elling en Knoppers (2005) hoeven de meiden niet per se op dezelfde manier en in dezelfde mate te bewegen als andere groepen in de samenleving. In een multiculturele samenleving zouden volgens hun andere normen en waarden en een manier van leven gerespecteerd moeten worden, zeker als het gaat om de vrijetijdsbesteding (Elling en Knoppers, 2005, p.262).

Weiss en Hayashi (1995) benadrukken het belang van de invloed van de familie op de sportdeelname. Uit onderzoek bleek dat vrouwen die aan sport deden uit een sportief gezin kwamen, waar moeders als rolmodel fungeerden. Ouders moedigden de sportdeelname aan, wat een positief effect had op de sportdeelname van het kind (Weiss & Hayashi, 1995 in Miller & Levy, 1996). Ook Birchwood, Roberts en Pollock (2008) suggereren dat moeders voor jonge vrouwen als belangrijkste rolmodel fungeren. Wanneer moeders stoppen met sport, zullen ook hun dochters geneigd zijn om op latere leeftijd stoppen met sport. Deze verwachtingen worden overgedragen in families, met als resultaat dat vrouwen minder zullen sporten omdat het als ‘niet passend’ wordt gezien om op latere leeftijd te sporten (Birchwood, Roberts en Pollock, 2008). De familie bleek daarnaast ook invloed te hebben op respondenten boven de 20 jaar, alhoewel de sportdeelname voor een groot deel op 16-jarige leeftijd vast bleek te staan. Dit zou volgens Birchwood, Roberts en Pollock (2008) te maken hebben met de habitus, wat opgevat kan worden als een product van het socialisatieproces in de kindertijd. De habitus, maar ook andere concepten van Bourdieu (1978), worden in de volgende paragraaf uiteengezet.

2.5 Bourdieu: sociale orde, macht en ongelijkheid

Het perspectief van Bourdieu (1978) op sportsocialisatie en participatie wordt voor dit onderzoek als theoretische lens gehanteerd. Bourdieu (1978) hield zich bezig met onderwerpen als macht en sociale ongelijkheid. Hij interesseerde zich in het vraagstuk rondom de overdracht van macht en het in stand houden van de sociale orde in de

samenleving. Volgens Bourdieu (1978) zijn habitus, kapitaal, sociale en symbolische ruimte en veld, belangrijke concepten in de reproductie van de sociale orde. De concepten zijn ook van belang voor het huidige onderzoek, omdat deze van invloed kunnen zijn op het socialisatieproces van jonge vrouwen binnen sport. De verschillende concepten worden hieronder uiteengezet.

2.5.1 Habitus: een geïnternaliseerde klassenpositie

De habitus wordt gedefinieerd als een verzameling van overtuigingen en gedragingen die historisch en cultureel gevormd zijn (Bourdieu, 1978). De habitus is een geïnternaliseerde en belichaamde klassenpositie, welke voornamelijk wordt gevormd in de jeugd. Kinderen doen ervaringen op in een relatief stabiele omgeving en worden omringt door mensen uit eenzelfde sociale groep (Bourdieu, 1990; Stuij, 2015). De habitus is een onderdeel van de persoonlijkheid, welke wordt gevormd doordat individuen worden blootgesteld aan bepaalde ervaringen en activiteiten. Deze ervaringen worden geïnternaliseerd en wordt een manier van leven. De habitus vormt een kader die van invloed is op de keuzes die een individu maakt en kan daarnaast anderen beïnvloeden. Gedrag is volgens Bourdieu (1978) het resultaat van een wisselwerking tussen de geïnternaliseerde normen en waarden vanuit de sociale structuur en de individuele motivatie van het individu. Afhankelijk van iemands sociale positie zijn er bepaalde gedragingen die als ‘normaal’ worden gezien. Ieder individu heeft een unieke habitus, maar omdat mensen dezelfde ervaringen kunnen hebben en zich in eenzelfde sociale klasse kunnen bevinden, zouden zij een habitus kunnen delen die op veel vlakken overeenkomt (Stuij, 2015). Bepaalde activiteiten kunnen als leuk worden ervaren, terwijl andere dingen als vreemd of niet passend kunnen worden gezien. Wanneer een individu activiteiten doet die passen bij zichzelf en de klassenpositie, voelt diegene zich als een vis in het water. Zo niet, dan is het lastig om te begrijpen wat er gebeurt en gaat iemand die situatie liever uit de weg. Acties worden dus herhaald en daardoor in stand gehouden. Een onderdeel van de habitus is de ‘sporthabitus’. Dit concept wordt in de volgende paragraaf toegelicht.

2.5.1 Sporthabitus: welke sportvoorkeuren heeft een individu?

De ‘sporthabitus’ heeft invloed op de sportkeuzes die een individu maakt en is daarom van belang voor dit onderzoek. De ‘sporthabitus’ kan volgens Engström (2008) worden gedefinieerd als een onderliggend principe voor verschillende voorkeuren en onbewuste strategieën die een individu gebruikt voor sportactiviteiten in een sociale context, die in relatie staan tot een aantal sociale velden. Deze velden hebben ieder eigen organisatorische regels en bijbehorende taken (Bourdieu, 1993). Wanneer een individu bijvoorbeeld een voorkeur heeft voor competitieve sporten lijkt dit een duidelijke gedragskeuze te zijn gebaseerd op een gevoel wat voor diegene ‘passend’ is in termen van status en de sociale groep waartoe het individu behoort. Daarnaast is de perceptie van het individu over de eigen sportvaardigheden en het gevoel een belangrijk onderdeel van de ‘sporthabitus’ (Engström, 2008). De hoeveelheid en het soort kapitaal hebben invloed op de habitus. Dat wordt hieronder verder uiteengezet.

2.5.2 Economisch, cultureel en sociaal kapitaal

Gelinkt aan een bepaalde klassenpositie is volgens Bourdieu (1978) de hoeveelheid en het soort kapitaal wat een individu bezit. Economisch kapitaal bevat alle soorten betaalmiddelen of bezettingen die direct om te zetten zijn in geld of een duidelijke waarde vertegenwoordigen, zoals geld of aandelen. Bourdieu (1978) stelt echter dat iemands sociale klasse niet alleen wordt gebaseerd op basis van geld, maar ook door het culturele kapitaal die iemand bezit. Dit zijn vormen van culturele of symbolische kennis, uitingen en goederen. Deze kennis kan belichaamd zijn, waarbij de kennis, opvattingen en gedragingen in het bezit zijn van een individu. Cultureel kapitaal kan geobjectiveerd worden, wanneer iemand op basis van het belichaamde kapitaal iets maakt, zoals bijvoorbeeld een schilderij of een boek (Robbins, 2000). Er kan gesproken worden van geïnstitutionaliseerd kapitaal wanneer iets heel belangrijk is in de samenleving, zoals het behalen van een diploma. De laatste vorm van kapitaal is het sociale kapitaal. Deze vorm gaat over de connecties die een individu heeft met anderen. Er kan alleen gesproken worden van sociaal kapitaal als het gemobiliseerd kan worden en iemand er toegang tot heeft. Sociaal kapitaal wordt daarom omschreven als de relaties die toegang geven tot het cultureel en/of economisch kapitaal van anderen (Bourdieu, 1978). Een specifieke toepassing van het concept kapitaal, is het begrip ‘sportkapitaal’. ‘Sportkapitaal’ omvat kennis, vaardigheden en ervaringen die nodig zijn om succesvol deel te nemen aan sport en kan worden gezien als onderdeel van het culturele kapitaal (Nielsen et al., 2012). Kapitaal is iets wat iemand bezit en is daarom lastig over te dragen op anderen. Kapitaalvormen kunnen omgezet worden in elkaar, bijvoorbeeld wanneer iemand met veel economisch kapitaal geld gebruikt om een dure studie te betalen. Kapitaal kan dus als wapen en daarbij een machtsmiddel worden ingezet. Iemand die bepaald kapitaal bezit, kan een andere ruimte en positie innemen dan iemand die het kapitaal niet of minder bezit. Daar wordt in de volgende paragraaf op ingegaan.

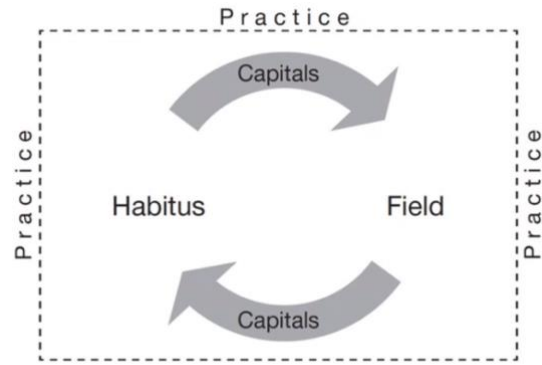
2.5.3 Sociale en symbolische ruimte

Op basis van het kapitaal wordt iemand zijn positie in de samenleving bepaald. Dit wordt door Bourdieu (1978) de ‘sociale ruimte’ genoemd. Hij geeft dit schematisch weer in figuur 1, waarin de verticale as de hoeveelheid kapitaal weergeeft en de horizontale as de verdeling tussen economisch en cultureel kapitaal laat zien. Naarmate mensen ouder worden, wordt de rugzak steeds meer gevuld met verschillende soorten en hoeveelheden economisch,

Figuur 1: de sociale en symbolische ruimte (Bourdieu, 2002)

cultureel en sociaal kapitaal. Mensen ontwikkelen specifieke praktijken die symbool gaan staan voor de sociale positie die ze hebben in de samenleving. Dit wordt de ‘symbolische ruimte’ genoemd. Deze praktijken hangen vaak samen met het economisch en cultureel kapitaal en hebben een versterkende werking op de positie in de ‘sociale ruimte’. Op het moment dat iemand de ‘sociale ruimte’ betreedt, helpt de rugzak met kapitaal als een soort gids over wat gepast is of niet in die specifieke situatie. Te zien in figuur 2 is dat allerlei verschillende hobby’s, handelingen en levensstijlen een ander soort ruimte vormen. De praktijken worden automatisch omgezet in cultureel kapitaal, want ze staan symbool voor de sociale positie waarin iemand zich bevindt. Bourdieu (1978) omschrijft het klassenonderscheid ook wel als ‘symbolisch geweld’. Wanneer men accepteert dat ze bij een lagere klasse en daarbij tot een bepaalde sociale en symbolische ruimte behoren, vinden zij dat vaak terecht. Hierdoor wordt de klassenstructuur en de ondergeschikte positie ingebed en wordt dit als legitiem gezien. Bourdieu (1978) ziet symbolisch geweld als een proces waarin iemand meewerkt aan de eigen onderdrukking en vindt dat men hier wat mee moet doen. Het gedrag dat wordt gestructureerd door de habitus en het kapitaal, vindt altijd plaats in een bepaald ‘veld’. Dit laatste concept van Bourdieu (1978) wordt in de volgende paragraaf uiteengezet.

Figuur 2: de interactie tussen het veld, habitus en kapitaal (Hunter et al., 2015)

2.5.4 De sportwereld als ‘veld’

Er kan alleen gesproken worden van kapitaal als deze worden erkend door sociale groepen en in relatie staan tot een bepaald veld, waarin individuen waarden zoeken en toegewezen krijgen door anderen. Een veld wordt gekenmerkt doordat individuen die deel uitmaken van het veld, gemeenschappelijke doelen en belangen hebben. Een veld is volgens Johnson en Bourdieu (1993) een sociaal domein in de samenleving met eigen organisatorische regels en bijbehorende taken. De sportwereld kan omschreven worden als een veld, maar de sporten los van elkaar, zoals voetbal of handbal, kunnen ieder als een specifiek veld worden omschreven (Clément, 1995). Het veld bepaalt daardoor de waarde en kennis die geldt voor dat veld. Dit zijn bijvoorbeeld specifieke spelregels die kunnen zorgen voor winst of verlies. Johnson en Bourdieu (1993) spreken ook over veldeffecten: dit zijn gebeurtenissen binnen een bepaald veld die niet begrepen kunnen worden zonder dat men de logica van het veld begrijpt. De habitus, het veld en kapitaal staan in verbinding met elkaar, zoals te zien is in figuur 2. Iemand neemt een bepaalde positie in binnen een veld, afhankelijk van de habitus en het kapitaal. Het veld bepaalt de waarde van het kapitaal, afhankelijk van wat voor soort kapitaal er nodig is en wat iemand daarvan zelf in waarde heeft.

3. Literatuurstudie

In dit hoofdstuk worden de concepten uit het theoretisch kader vergeleken met eerder gedaan onderzoek. Door middel van deze literatuur worden verdiepende inzichten op de thema's verkregen. Nadat er wordt ingegaan op de concepten van Bourdieu (1978) in de sportwereld, worden de relaties tussen de theorie van Bourdieu (1978), sportsocialisatie en gender uiteengezet. Tot slot wordt er een samenvatting gegeven waarin de belangrijkste inzichten van het theoretisch kader en de literatuurstudie naar voren worden gebracht.

3.1 Studies naar sociale ongelijkheid in sport

De habitus heeft volgens Bourdieu (1978) invloed op de sportdeelname. Sport is gekoppeld aan bepaalde klassenposities en kan daarom worden gezien als een onderscheidende praktijk. Veel sporten zijn vroeger ontstaan in dominante, hogere klassenposities en waren exclusief voor mensen die tot deze klasse behoorden. Om te mogen deelnemen aan sport moest iemand in het bezit zijn van een bepaalde mate van economisch en cultureel kapitaal. De sociale klassen zijn nog steeds in de sport terug te zien, waardoor de sociale ongelijkheid binnen en tussen sporten nauwelijks is veranderd (Pulles & Breedveld, 2015). Zo is er een duidelijke relatie tussen opleidingsniveau en sportdeelname: hoe hoger het opleidingsniveau en dus het cultureel kapitaal, hoe vaker iemand sport (Mulier Instituut, 2018). De ongelijkheid is alleen maar toegenomen. Waar hoger opgeleiden in 1983 drie keer zo veel kans hadden om te gaan hockeyen, is deze kans in 2013 vijf keer zo groot (Pulles & Breedveld, 2015). Lidmaatschap van een vereniging kan gezien worden als een vorm van sociaal kapitaal, omdat sommige verenigingen als 'elitair' worden gezien. Op deze vereniging zullen voornamelijk mensen lid zijn uit eenzelfde, hogere klassenpositie die veel kapitaal bezitten, waardoor mensen uit een lagere klassenpositie de vereniging als niet-passend zouden kunnen ervaren. De habitus heeft invloed op de sportkeuzes, bijvoorbeeld voor een specifieke sportclub, omdat die club past bij de sociale positie waarin een individu zich bevindt. Andersom kan ook gevoeld worden dat een bepaalde sport of sportclub totaal niet past (Stuij, 2015). Bourdieu (1978) stelt dat sport voor een belangrijk deel geen persoonlijke afweging is, maar dat het sociaal, economisch en cultureel kapitaal bepaalt of en welke sport wordt beoefend. Vanuit deze gedachte is het lastig om invloed uit te oefenen op de sociale structuur en bijvoorbeeld volwassenen nog te binden aan een vereniging, aangezien de habitus zich ontwikkelt vanaf vroege kinderjaren. De manier waarop gender van invloed is op sportsocialisatie en de habitus, wordt in de volgende paragraaf toegelicht.

3.2 Studies naar (sport)socialisatie en gender

Volgens Reay (1995) kan de habitus als lens worden gebruikt om sociale ongelijkheden en gedragingen tussen groepen bloot te stellen. Er zijn daarom meerdere studies gedaan naar de relatie tussen habitus, sociaaleconomische status, socialisatie en gender, welke hieronder uiteen worden gezet. Zo blijkt uit onderzoek van Krais (1993, p.170) dat de habitus wordt beïnvloed door gender en genderidentiteit 'een diep gewortelde, lichamelijke dimensie van iemand zijn habitus is'. De invloed van gender tussen verschillende sociale groepen is ook terug te zien in het onderzoek van Stuij (2015). Stuij (2015) kwam erachter dat de manier waarop de 'sporthabitus' wordt gevormd en de mechanismen die daarvoor zorgen, onduidelijk

zijn. Daarom onderzocht zij op microniveau de manier waarop Amsterdamse jonge kinderen uit 2 verschillende sociale klassen (kinderen met een hoge sociaaleconomische status en een lage sociaaleconomische status, SES) hun sporthabitus ontwikkelden, met ouders als belangrijkste ‘*socializing agent*’. Uit dit onderzoek bleek dat hoewel de kinderen in allebei de groepen een habitus ontwikkelden waarin sport en bewegen een rol speelden, er opvallende verschillen waren te zien. De kinderen uit de hoge sociale klasse werden voornamelijk beïnvloed door het kerngezin, namelijk door de ouders, broers en zussen die het sportgedrag van de kinderen reguleerden. Deze kinderen ontwikkelden hun sportkapitaal voornamelijk op de sportclub en het gezin. De kinderen uit de lage sociale klasse werden echter beïnvloed door de gymdocent, leeftijdsgenoten en het ‘uitgebreide gezin’ zoals ooms, tantes, neven en nichten, die allen van invloed waren op de habitus en de sportsocialisatie van het kind. Dit resulteerde in het beoefenen van verschillende ongeorganiseerde sportactiviteiten. Sporten op de sportclub speelden voor de kinderen met een hoge SES een belangrijke, vanzelfsprekend onderdeel in hun levens als onderdeel van de habitus, terwijl dit bij de kinderen uit de andere groep niet zo was. Op het gebied van gender bleek dat meiden met een niet-westerse achtergrond meer deelnamen aan typische ‘mannensporten’ omdat deze sporten werden gedaan door mannelijke familieleden, die een grote invloed hadden op de sportkeuze van het kind. Tot slot bleek dat kinderen uit de hoge klasse bewust waren van de ‘passendheid’ van bepaalde sporten bij sociale klassen. Zo vonden zij tennis, hockey en golf passen bij rijke, chique mensen. Dit komt overeen met sport als onderscheidende praktijk volgens Bourdieu (1984) en is ook terug te zien in een ander onderzoek van Elling en Knoppers (2005, p.265), waarin een Surinaams-Nederlands meisje bepaalde sporten zoals hockey toeschreef aan rijke, witte mensen en daardoor deze sport niet vond passen bij zichzelf. Ouders hebben hier volgens (Stuij, 2015) een grote invloed op, omdat zij bepaalde sporten als ‘passend’ zien voor hun kinderen.

Ook Nielsen et al., (2012) deden onderzoek naar de sociaaleconomische achtergrond en het sportgedrag, waarbij Bourdieu (1978) als theoretisch kader werd gebruikt. Zij onderzochten in Denemarken de invloed van de sociaaleconomische achtergrond van families op de sportdeelname van kinderen tussen de 6 en 11 jaar oud. Er bleek een positief verband te zijn tussen de sociaaleconomische achtergrond van families en de georganiseerde sport. Echter werd er geen positief verband aangetoond tussen de sociaaleconomische achtergrond en de totale fysieke activiteit van kinderen. Het verband tussen sociaaleconomische achtergrond en sportdeelname in de georganiseerde sport zou verklaard kunnen worden door verschillen in de totale hoeveelheid materieel, sociaal en sportkapitaal dat beschikbaar is in de gezinnen. Er werd daarnaast aangetoond dat hoewel kinderen met een lage SES een lagere sportdeelname hadden, ze niet minder fysiek actief waren vanwege de hoge deelname aan activiteiten in andere contexten. Daarnaast bleek dat kinderen met een lage SES minder sportkapitaal in het gezin hadden, aangezien de ouders niet lid waren van een sportclub. Nielsen et al., (2012) toonden tot slot aan dat het ‘gezinssportkapitaal’, over hoe sportclubs werken en functioneren, ongelijk verdeeld is over gezinnen en afhankelijk is van de sociaaleconomische achtergrond. Dit zou een deel van de ongelijkheid in georganiseerde sportdeelname kunnen verklaren. Dat *socializing agents* een grote invloed blijken te hebben op de sportdeelname van kinderen, blijkt ook uit andere onderzoeken. Dit wordt in de volgende paragraaf uiteengezet.

Studies naar gender, ouders en leeftijdsgenoten als ‘socializing agent’

Wheeler (2011) deed onderzoek naar de relatie tussen familieculturen en sport, waaruit bleek dat de ‘sportcultuur’ door de familie wordt overgedragen op het individu. In het onderzoek van Wheeler (2011) worden familieculturen gedefinieerd als onderdeel van de ‘habitus’ (Bourdieu, 1978). Er werd gesteld dat ouders specifieke doelen hadden met betrekking tot de sportdeelname van hun kinderen en hier verschillende strategieën en praktijken voor gebruikten. Wheeler (2011, p.247) benoemd daarnaast dat ‘de invloed van genderstereotypingen terug te zien is in deze doelen, strategieën en praktijken van ouders’. Zo zouden ‘verschillende studies hebben aangetoond dat ouders hun zonen meer motiveerden om te gaan sporten, omdat ze sport als ‘passend’ zouden zien voor jongens, in tegenstelling tot meiden’ (Wheeler, 2011, p. 247). De relatie met gender is ook terug te zien in een onderzoek van Elling en Knoppers (2005). Volgens Elling en Knoppers (2005) is sociale positie niet alleen gerelateerd aan sociale klasse, maar ook aan gender en etniciteit (Stuij, 2015). De statusposities zijn volgens Elling en Knoppers (2005) gerelateerd aan sportgedrag. Er werd geconcludeerd dat sport ook hier naar voren kwam als onderscheidende praktijk. Jongvolwassenen maakten gebruik van sport om onderscheid te maken tussen andere groepen jongvolwassenen. Daarnaast structureren en beïnvloeden gender en etniciteit de sportdeelname, voornamelijk bij traditionele sportverenigingen. Mannelijke respondenten bleken meer te stereotypen en stereotype beelden te hebben dan vrouwelijke respondenten. Zij zorgden ervoor dat adolescente meiden uitgesloten werden van ‘mannelijke’ sporten zoals voetbal, door te benoemen dat deze sport alleen voor jongens is. Andersom wilden jongens niet kiezen voor ‘meisjessporten’, uit angst om als een mietje te worden bestempeld. Deze beelden beïnvloeden de vrije keuze om een bepaalde sport te doen, waardoor persoonlijke ontwikkeling wordt tegengehouden en sociale ongelijkheid wordt bevorderd (Elling & Knoppers, 2005). De interactie tussen normen en waarden die passen bij gender en etniciteit, structureren volgens Elling en Knoppers (2005) de sportdeelname en kan op een positieve of op een negatieve manier de ‘sporthabitus’ beïnvloeden.

Dixon et al. (2008) onderzocht ook de invloed van de familie op de langdurige sportdeelname van meiden, waarvoor 17 vrouwelijke hoofdcoaches werden geïnterviewd. Om het socialisatieproces uit te leggen werd er gebruik gemaakt van het verwachtingen-waarde model, wat inhoudt dat *socializing agents* dienen als rolmodel en waarden, verwachtingen en gedragingen overbrengen op een kind, waardoor de keuzes van het kind worden beïnvloed (Dixon et al, 2008). Dixon et al., (2008) gingen er op basis van de literatuur vanuit dat sportsocialisatie door ouders op jonge leeftijd een sterke invloed heeft op langdurige sport en beweegactiviteiten van meiden en vrouwen. Ook uit het onderzoek bleek dit zo te zijn: vrouwen in de studie bleken door de ouders te gaan sporten toen ze jong waren, wat een langdurige impact heeft gehad op de sportdeelname. De manier waarop de ouders het kind aanmoedigen om deel te nemen aan sport, zou impact kunnen hebben op de sportdeelname op oudere leeftijd: de vrouwen bleven namelijk sporten omdat sport voor meiden genormaliseerd werd en als gepast werd gezien voor hun geslacht (Dixon et al., 2008). In de manier waarop ouders hun dochters ondersteunden was ook stereotype gender-gerelateerd gedrag terug te zien: vaders waren vaak coach, terwijl moeders zorgden voor support en vervoer.

3.4 Samenvatting

Uit de literatuur blijkt dat gender, kapitaal, veld en habitus het gedrag en dus de sportkeuzes van meiden kunnen beïnvloeden. Om te kunnen deelnemen aan sport moet een individu in het bezit zijn van bepaald economisch, cultureel en sociaal kapitaal. De hoeveelheid en het soort kapitaal beïnvloed de sporthabitus. De kennis over sport, bijvoorbeeld over hoe sportclubs werken, is hierbij van groot belang. De habitus wordt gevormd door gender, waar niet alleen ouders, maar meerdere familieleden invloed op hebben. Dit resulteert in een specifieke sportkeuze en manier van sport die het beste past bij de habitus van een individu. Het is interessant om te kijken of deze concepten terugkomen in de betekenissen die meiden en ouders toekennen aan sport en bewegen en in hoeverre dit van invloed is op de sportdeelname. Er wordt daarom tijdens de interviews ingezoomd op de theorie van Bourdieu (1978) en de socialisatietheorieën, door te vragen naar welke plek sport thuis heeft in het gezin, hoe de meiden en ouders denken over gender en welke beperkende en ondersteunende factoren invloed hebben op de sportdeelname van de meiden. Op basis van de bevindingen uit de interviews wordt er later een analyse gemaakt, door de bevindingen te koppelen aan de theoretische concepten.

4. Onderzoeksmethoden

In dit hoofdstuk worden de gehanteerde onderzoeksmethoden uiteengezet. Dit is van belang omdat het perspectief dat gehanteerd wordt, de respondenten die deelnamen aan het onderzoek, de manier van dataverzameling en analyse en de rol van de onderzoeker allemaal van invloed zijn op het beantwoorden van de onderzoeksvraag. De keuzes die hierin zijn gemaakt, worden hieronder uitgelegd.

4.1. Interpretatief onderzoeksperspectief

Voor dit onderzoek naar de betekenisgeving die meiden tussen de 12-18 jaar en hun ouders geven aan de relatie tussen gender en sport en bewegen, wordt een interpretatief onderzoeksperspectief gehanteerd. De keuze voor een interpretatief onderzoeksperspectief is gemaakt om de meningen, betekenissen en gedachten van zowel de meiden als de ouders goed te kunnen begrijpen. Bij het hanteren van een interpretatief onderzoeksperspectief gaat de onderzoeker er vanuit dat de waarheid sociaal geconstrueerd wordt, op basis van waarheden en ervaringen vanuit de respondenten. Sociale verschijnselen zoals de relatie tussen de meiden en de ouders, worden volgens Bryman (2012) gevormd door de personen zelf. In dit onderzoek werd gevraagd naar deze sociale verschijnselen, waardoor een interpretatief perspectief passend was. Hierdoor konden complexe, subtiele processen het beste worden weergegeven. Er is hierbij geen sprake van één waarheid, maar van verschillende waarheden, ervaringen, woorden en gevoelens. Eerdere onderzoeken naar het sportgedrag van meiden hanteerden eenzelfde onderzoeksperspectief (Elliott et al., 2019; Adams & Leavitt, 2016; Metcalfe, 2018). De onderzoeker heeft als rol om de interpretaties van de meiden zo goed mogelijk weer te geven. Het is van belang om de verschillende waarheden inzichtelijk te maken aan beleidsmakers om uiteindelijk het beleid beter aan te laten sluiten bij de leefwereld van de meiden en de ouders. Hiervoor zijn selecties en ordeningen in data aangebracht en heeft de onderzoeker de data op een eigen manier geïnterpreteerd.

4.2 Kwalitatief onderzoek

Voor dit onderzoek is een kwalitatieve onderzoeksmethoden gehanteerd. Kwalitatief onderzoek focust zich voornamelijk op woorden en gevoelens (Bryman, 2016). De wereld wordt begrepen door de interpretaties van mensen te onderzoeken. Er is voor kwalitatief onderzoek in de vorm van interviews gekozen omdat betekenissen, uitspraken, gedachten en verschillende waarheden niet op een kwantitatieve manier gemeten kunnen worden. Kwalitatief onderzoek wordt vaak gebruikt om complexe sociale fenomenen te begrijpen, contextuele invloeden op sociaal gedrag te onderzoeken en om diversiteit in ervaringen en kenmerken van respondenten te onderzoeken (Hennink, 2014). Daarnaast worden de betekenissen en ervaringen en daarmee de waarheid door de mensen zelf geconstrueerd (Skinner et al., 2014). De werkelijkheid is hierdoor geen stelsel van wetmatigheden, maar eerder een resultaat van het vermogen van mensen tot interpretatie, taalgebruik, reflectie en doelgericht en bewust handelen. Voor dit onderzoek was het van belang dat de meiden en hun ouders deze diversiteit van meningen, gedachten en gevoelens verwoorden, zodat de perspectieven vanuit de respondenten goed begrepen konden worden.

4.3 Respondenten

Voor dit onderzoek zijn meiden tussen de 12 en 18 jaar en hun ouders geïnterviewd. De ouders en meiden werden apart geïnterviewd, om zo goed mogelijk de ervaringen vanuit de meiden en de ouders zelf te horen, zonder dat ze elkaar konden beïnvloeden. In totaal zijn er 11 interviews afgenomen, waarvan 6 met meiden en 5 met hun ouders. Er is gekozen om zowel het meisje als de ouder(s) te spreken, omdat het gezin een belangrijke eenheid is waarin betekenisgeving en genderverschillen vorm kunnen krijgen, die vervolgens invloed zouden kunnen hebben op de sportkansen van de meiden. Daarnaast is het interessant om het perspectief van het meisje op de vragen te kunnen vergelijken met die van de ouder(s), om zo een compleet mogelijk beeld te krijgen van de betekenissen die zij geven aan sport en bewegen.

4.3.1 Werving en selectie meiden

Om focus aan te brengen is het onderzoek uitgevoerd in stadsdeel West, binnen de gemeente Amsterdam. Stadsdeel West bestaat uit verschillende gebieden: Oud-West, de Baarsjes, Bos en Lommer en Westerpark. De meiden uit Amsterdam West zijn op verschillende manieren voor het onderzoek geworven. Allereerst heeft de projectleider meiden van de gemeente Amsterdam in oktober 2021 een subsidiepartij de opdracht gegeven om een meidenpanel op te richten. Het doel van dit panel was om meiden uit Amsterdam beter te leren kennen en de meiden een stem te geven in het beleid. De onderzoeker is bij een van de bijeenkomsten geweest om kennis te maken en daarna te vragen of een aantal meiden het leuk zouden vinden om mee te doen aan het onderzoek. Diegene die dit wilden, zijn daarna individueel benaderd. De keuze voor deze meiden was gebaseerd op hun sportdeelname, culturele achtergrond en stadsdeel/wijk, om een zo goed mogelijke afspiegeling van verschillende meiden uit Amsterdam West te spreken. Op deze manier konden er 4 meiden geworven worden. Een ander meisje kon geworven worden door in contact te komen met een trainster die training geeft aan meiden. Met een ander meisje is de onderzoeker in contact gekomen via een collega van stadsdeel West.

4.3.2 Werving en selectie ouders

De intentie van dit onderzoek was om zowel met de moeders als met de vaders van de meiden te spreken. Nadat de onderzoeker de meiden had geïnterviewd, is er gevraagd of het mogelijk was om hun ouders te interviewen. Dit was niet altijd mogelijk en ging af en toe moeizaam. De onderzoeker was afhankelijk van de beschikbaarheid van de vaak drukke ouders. De bedoeling was om de ouders tegelijkertijd te spreken. De onderzoeker was echter afhankelijk van de gezinssituatie waarin de meiden en ouders zich bevonden. Daarom is het uiteindelijk gelukt om 4 moeders en 1 vader te spreken, met verschillende culturele achtergronden, woonachtig in Amsterdam West. In figuur 3 is hier een overzicht van te zien.

Respondent	Wie	Leeftijd	Culturele achtergrond	Wijk
Respondent 1	Meisje	17	Surinaams - Arubaans	Oud-West
Respondent 2	Meisje	18	Nederlands	Westerpark
Respondent 3	Moeder (respondent 4)	49	Marokkaans	Bos en Lommer
Respondent 4	Meisje	13	Marokkaans	Bos en Lommer
Respondent 5	Meisje	12	Marokkaans	Bos en Lommer
Respondent 6	Moeder (respondent 11)	40	Marokkaans	Bos en Lommer
Respondent 7	Moeder (respondent 2)	46	Nederlands	Westerpark
Respondent 8	Vader (respondent 2)	57	Nederlands	Westerpark
Respondent 9	Meisje	14	Marokkaans	Bos en Lommer
Respondent 10	Moeder (respondent 9)	45	Marokkaans	Bos en Lommer
Respondent 11	Meisje	13	Marokkaans	Bos en Lommer

Figuur 3: Respondenten

Er is getracht meiden en ouders met zowel een Westerse, als niet-Westerse achtergrond te spreken. Uiteindelijk zijn er 3 respondenten met een Westerse achtergrond en 8 respondenten met een niet-Westerse achtergrond geïnterviewd. Dit kwam doordat een deel van de meiden vanuit een meidenpanel zijn geworven, waar voornamelijk meiden in zaten met een niet-westerse achtergrond. Het was daarom lastig om met meiden met een Westerse achtergrond in contact te komen die niet sporten of bewegen, omdat er in het stadsdeel voornamelijk gefocust wordt op meiden met een niet-westerse achtergrond.

De manier waarop de respondenten zijn benaderd vond de onderzoeker van groot belang. Omdat de meiden relatief jong zijn, is geprobeerd ze zo veel mogelijk persoonlijk te benaderen in een voor hun vertrouwde omgeving, waar een persoon bij was die ze kenden. Vooraf legde de onderzoeker het doel van het onderzoek uit. Vervolgens is via WhatsApp of telefonisch een afspraak met zowel de meiden als de ouders gemaakt. De onderzoeker heeft aan ieder meisje gevraagd of zij toestemming kregen van hun ouders voor het interview. Het inplannen van de interviews ging moeizaam, voornamelijk met de meiden die de onderzoeker persoonlijk nog niet eerder had gezien. Daarom was het fijn om de meiden via een bekende te benaderen, waardoor ze uiteindelijk mee deden. Het interview werd ingepland op een fijne plek in Amsterdam West, die de meiden en de ouders zelf uitkozen. Nadat de onderzoeker een interview met een meisje had afgenomen, werd gevraagd of hun ouders geïnterviewd mochten worden. De onderzoeker heeft ervoor gekozen om dit na het interview te doen, omdat er dan meer vertrouwen opgebouwd was en de meiden de onderzoeker beter kenden. Ieder meisje gaf daarna toestemming om haar ouders te benaderen. Ook is vooraf toestemming gevraagd om de gesprekken op te nemen met een recorder. De anonimiteit is gewaarborgd doordat alleen de onderzoeker de opnames van de interviews kon beluisteren en de interviews anoniem zijn getranscribeerd, waardoor niks te herleiden is naar de respondenten.

4.4. Onderzoeksmethoden

De dataverzameling van het huidige onderzoek is verkregen door middel van semigestructureerde interviews en een documentanalyse. Semigestructureerde interviews biedt de ruimte om alle respondenten dezelfde vragen te stellen in een flexibel raamwerk (Dearnley, 2005). De interviewer had vooraf een aantal topics en vragen opgesteld, die tijdens het interview gevraagd konden worden. De interviewer was niet verplicht al deze vragen op een bepaalde volgorde af te lopen. De verschillende topics werden wel allemaal behandeld. Door middel van interviews is er met de meiden en de ouders een gesprek gevoerd over de betekenisgeving aan sport en bewegen in relatie tot gender en de keuzes die hierin worden gemaakt. Er werden zo veel mogelijk open vragen gesteld, waardoor de respondenten aangemoedigd werden te praten over hun eigen ervaringen. De antwoorden van de respondenten bepaalde de vervolgvragen, waardoor er geen vaste ordening was. Dit betekent dat niet alle vragen op de zelfde wijze werden gesteld. Deze manier van interviewen zorgde voor meer vertrouwen tussen de onderzoeker en de respondenten, waardoor de kwaliteit van de data omhoog ging. Doordat elk interview anders was, zijn er tijdens de gesprekken ook andere onderwerpen besproken die vooraf niet waren ingeschat. Dit komt doordat de onderzoeker doorvroeg op antwoorden die de respondenten gaven. Dit heeft als voordeel dat bepaalde data naar voren is gekomen, die anders niet zou worden vergaard wanneer de vragen vast stonden.

Ieder interview duurde tussen de 45-60 minuten. In ieder interview werd eerst een algemene inleiding en uitleg gegeven over het doel van het onderzoek. Vervolgens werden er algemene vragen gesteld, zoals de leeftijd, wijk, gezinssituatie en culturele achtergrond. Deze algemene vragen waren bij zowel de meiden als de ouders hetzelfde. Er werd daarna gevraagd of de respondenten vooraf nog vragen hadden, zodat de respondent goed begreep wat er zou gaan gebeuren. Er zijn vooraf 3 hoofdt topics opgesteld. Het eerste onderwerp ging over het sportsocialisatieproces in het gezin. Het tweede onderwerp ging over de relatie tussen gender en sport en bewegen en het derde onderwerp ging over de verschillende beperkende en ondersteunende factoren om te gaan sporten en bewegen. De 3 topics waren bij zowel de meiden als de ouders hetzelfde. De vragen zijn bij de ouders gespecificeerd naar vragen die over hun dochter zouden gaan, terwijl de vragen bij de meiden over de meiden zelf gingen. Er is geprobeerd bij zo veel mogelijk antwoorden door te vragen, om zo goed mogelijk te kunnen begrijpen welke betekenissen er werden gegeven aan de topics. In totaal zijn er 10 interviews afgenomen, waarvan 6 met de meiden apart, 3 met verschillende moeders en één interview met een vader en een moeder gezamenlijk. In totaal zijn er dus 11 verschillende respondenten gesproken.

Om de uitkomsten van de interviews te kunnen vergelijken met het bestaande sportparticipatiebeleid voor meiden, is er een documentanalyse van de beleidsbrief ‘vrouwen en sport’ (Gemeente Amsterdam, persoonlijke communicatie, 13 april 2021) uitgevoerd. Deze analyse is verwerkt in paragraaf 5.1 van het resultatenhoofdstuk. Hierin is uiteengezet wat opvalt in de beleidskeuzes, zodat eventuele discrepanties tussen de betekenissen van de meiden en ouders en het beleidsdiscours, duidelijk tegen elkaar afgezet konden worden.

4.5 Data-analyse

Na het verwerven van de data konden de interviews worden getranscribeerd. Doordat de interviews met toestemming zijn opgenomen, konden deze worden uitgewerkt. Een aantal interviews zijn tussendoor al getranscribeerd, waardoor de vragen bij de volgende interviews konden worden aangescherpt. Alle transcripten zijn geanonimiseerd. De verworven data is daarna door middel van codering geanalyseerd. Hiervoor werd het programma NVivo gebruikt. Allereerst is de data open gecodeerd. Dit betekent dat er codes aan de data werden toegekend, waarna er tijdens het axiaal coderen bepaalde codes zijn vergeleken en samengevoegd (Bryman, 2016). Na het axiaal coderen ontstond er een codeboom (zie bijlage 3), waarin overzichtelijk de verschillende codes, onderverdeeld in thema's te zien waren. Op basis van deze thema's is het resultatenhoofdstuk geschreven, waarin de belangrijkste bevindingen beschreven zijn.

4.6 Validiteit en betrouwbaarheid

Om de kwaliteit van het huidige onderzoek te waarborgen, is de validiteit en betrouwbaarheid van groot belang. De betrouwbaarheid van dit onderzoek heeft betrekking op de mate van reproductie en replicatie. Dit is echter lastig in kwalitatief onderzoek, omdat sociale en interpretatieve situaties moeilijk te herhalen zijn. Vanwege de semigestructureerde interviews, waarin er wordt doorgevraagd op wat de respondenten vertellen, is het niet mogelijk om het interview daarna exact op dezelfde wijze opnieuw te doen. Herhaling was dan ook niet het doel. Het doel was om zo veel mogelijk verschillende meningen, opvattingen en betekenissen naar voren te krijgen. Echter zijn de topics in alle interviews aanbod gekomen, zijn alle interviews op dezelfde manier opgenomen en uiteindelijk op dezelfde manier getranscribeerd en gecodeerd, waardoor de betrouwbaarheid van het huidige onderzoek is gewaarborgd. Een groot deel van de respondenten van het huidige onderzoek zijn kinderen of jongvolwassenen. Onderzoek naar kinderen vraagt om een andere benadering en manier van interviewen dan bij volwassenen. Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te vergroten, is er vooraf goed nagedacht over welke vragen aan de meiden en welke vragen aan de ouders konden worden gesteld. Doordat sommige respondenten, met name ouders van Marokkaanse afkomst, niet heel goed waren in de Nederlandse taal, zijn sommige begrippen vooraf uitgelegd of tijdens het interview op een andere, makkelijkere omschreven. Er werd altijd gecheckt bij de respondenten of ze de vraag daarna begrepen.

Bij validiteit gaat het erom of de resultaten die verkregen zijn, overeenkomen met de werkelijkheid (Bryman, 2016). Bij interne validiteit gaat het erom of de gekozen methoden, dataverzameling en analyse past bij het onderzoek, waardoor de onderzoeker in staat wordt gesteld om de juiste conclusies te trekken. Bij externe validiteit wordt er gekeken naar de mate van generaliseerbaarheid van het onderzoek (Bryman, 2016). Generaliseerbaarheid van dit onderzoek was niet het doel. Er is met meiden en ouders met een verschillende identiteit, leeftijd, afkomst en wijk gesproken. Daarom is er weinig sprake van externe validiteit. De interne validiteit is gewaarborgd door vooraf de anonimiteit te benoemen en daarnaast te benadrukken dat de antwoorden die gegeven werden door de meiden, niet met ouders of anderen werden gedeeld en andersom. Ook werd vooraf benoemd dat hun eigen mening van groot belang was, in plaats van sociaal gewenste antwoorden te geven. Het doel hiervan was

om te kunnen voorkomen dat respondenten angstig zijn om bepaalde antwoorden te geven wanneer deze antwoorden te herleiden zijn naar de respondent zelf. Om de meiden en ouders zich op hun gemak te laten voelen, is ervoor gekozen om de respondenten zelf de locatie van het interview uit te laten kiezen. Er was er een ontspannen sfeer omdat de respondenten zich in een vertrouwde omgeving bevonden, waardoor zij goed na konden denken over de antwoorden die ze gaven. Daarnaast is getracht de interne validiteit te waarborgen door vooraf een literatuuronderzoek uit te voeren. Op basis van dit onderzoek zijn de topics en vragen opgesteld die aan de ouders en de meiden werden gesteld.

4.7 Rol van de onderzoeker

Reflectieve houding

Het is van belang om de rol van de onderzoeker te reflecteren. Reflectie wordt omschreven als een belangrijke menselijke activiteit, waarin mensen in staat worden gesteld over hun ervaringen na te denken en deze te evalueren (Boud, Keogh & Walker, 2013). Het huidige onderzoek werd continue geëvalueerd. Doordat de interviews tussendoor getranscribeerd zijn, kon er in de vervolginterviews dieper worden ingegaan op bepaalde onderwerpen. Ook werden interviewtechnieken geëvalueerd. Daarnaast werd na ieder interview aan de respondenten gevraagd wat zij van het interview vonden, om deze feedback vervolgens mee te nemen naar de volgende interviews.

Gesprekken en rol

Tijdens het onderzoek was de onderzoeker werkzaam voor de gemeente Amsterdam, wat mogelijk van invloed kan zijn geweest op de respondenten. Omdat de meiden wisten dat sport voor de gemeente Amsterdam een belangrijk onderdeel is, zou het kunnen dat ze zich hierdoor anders zijn gaan gedragen en sociaal wenselijke antwoorden zijn gaan geven. Echter, omdat de onderzoeker de meiden niet heel goed kende, werd er relatief veel tijd aan de inleiding van het onderzoek besteed. De onderzoeker stelde daarin zichzelf voor en vroeg vooraf of de respondenten vragen hadden. De onderzoeker probeerde op deze manier meer vertrouwen met de respondenten te creëren. Na de inleiding is benoemd dat het van belang is dat de meiden en de ouders hun eigen mening gaven, in plaats van gewenste antwoorden te geven. Ook werd benadrukt dat er geen foute antwoorden gegeven konden worden. Doordat hier relatief veel tijd aan werd besteed, zijn sociaal wenselijke antwoorden zo veel mogelijk gereduceerd.

Het zijn van een sportieve vrouw als onderzoeker, zou van invloed geweest kunnen zijn op de antwoorden van de respondenten. Wellicht dat de respondenten hierdoor gewenste antwoorden konden geven, omdat ze bang waren voor de mening van de onderzoeker. Er is geprobeerd om als onderzoeker zo veel mogelijk neutraliteit na te streven, door tijdens de inleiding van het onderzoek te benadrukken dat de onderzoeker zelf nergens een mening aan geeft, maar dat de juist eigen mening van de respondenten het belangrijkste is.

Aangezien sport en bewegen voor de onderzoeker en de gemeente Amsterdam van belang is, zou dit ervoor gezorgd kunnen hebben dat de termen 'sport' en 'bewegen' anders opgevat zijn door de respondenten. Daarom is er tijdens de interviews gevraagd wat de respondenten

verstonden onder deze begrippen. Vervolgens is gevraagd of de respondenten liever het woord sport of bewegen wilde gebruiken. Afhankelijk van het antwoord is deze term in het vervolg gebruikt. Ook geldt dat voor de ouders die de Nederlandse taal niet goed spraken, het kan zijn dat zij bepaalde vragen anders hebben geïnterpreteerd dan vooraf was bedoeld. Door duidelijk te communiceren en sommige vragen op een andere manier uit te leggen, is geprobeerd onduidelijkheid zo veel mogelijk te reduceren.

5. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. De verschillende betekenissen die meiden en ouders toekennen aan sport en bewegen worden toegelicht. Allereerst wordt er een korte inleiding gegeven over het huidige gemeentelijk sportbeleid om de sportdeelname van meiden te verhogen, om in het vervolg van het hoofdstuk het beleid met de betekenissen te kunnen vergelijken. Vervolgens wordt er ingegaan op het belang van sporten en bewegen vanuit het perspectief van de meiden en de ouders. Daarna wordt ingezoomd op de verschillende motieven die de meiden en ouders opnoemen om wel of niet te sporten en de manier waarop zij het liefst sporten en bewegen. Tot slot wordt verdiepend ingegaan op de verschillende genderopvattingen die heersen bij de meiden en de ouders en de ondersteunende en beperkende factoren voor hun sportdeelname.

5.1 Het gemeentelijke sportparticipatiebeleid voor meiden

In april 2021 is er een beleidsbrief ‘vrouwen en sport’ opgesteld door de wethouder samen met de Amsterdamse Sportraad, voor de leden van de gemeenteraad. In deze beleidsbrief, specifiek gericht op meiden en vrouwen in de gemeente Amsterdam, zijn een aantal onderwerpen behandeld die relevant zijn voor dit onderzoek, omdat het weergeeft welk beleid er wordt gevoerd en welke keuzes er zijn gemaakt om meer meiden te laten deelnemen aan sport. Dit zal hieronder worden toegelicht.

5.1.2 Beleidsbeschrijving ‘meiden en sport’

In de beleidsbrief wordt allereerst genoemd dat het aantal meiden bij verenigingen, achterblijft ten opzichte van het aantal jongens. Het doel is daarom om dit meer in evenwicht te brengen door middel van verschillende uitvoeringslijnen. Deze lijnen en aandachtsgebieden worden hieronder schematisch weergegeven:

I Meer meiden sporten	II Meer zichtbare vrouwelijke rolmodellen	III Meer gemengde teams	IV Meer evenementen voor vrouwen
Creëren juiste randvoorwaarden	Vergroten zichtbaarheid door verhalen	Gemengde teams bij jongere jeugd	Organiseren evenementen door Topsport Amsterdam
Verbeteren en vergroten sportaanbod	Identiteitsontwikkeling		
Inzetten meer vrouwelijke trainers	Weerbaarheidstraining		

Figuur 4: sportparticipatiebeleid meiden (Gemeente Amsterdam, persoonlijke communicatie, 13 april 2021)

Meer meiden sporten

1. Creëren juiste randvoorwaarden

Allereerst moeten de randvoorwaarden voor meiden in orde zijn. Dit wordt gedaan door het wegwerken van wachtlijsten bij sportverenigingen en het tekort aan trainers en accommodatie aan te pakken. Het verbeteren van de sociale en fysieke veiligheid is ook een belangrijk aandachtspunt. Er staat omschreven dat ook de anders georganiseerde sportaanbieders ondersteund moeten worden, omdat maar weinig meiden sporten bij de traditionele sportvereniging. Het valt echter op dat in de beleidsbrief vooral gefocust wordt op het ondersteunen van verenigingen.

2. Verbeteren en vergroten sportaanbod voor meiden

De gemeente Amsterdam wil het sportaanbod voor meiden in de stad verbeteren door te onderzoeken welk aanbod ontbreekt en welke drempels er zijn. De meiden worden zelf betrokken bij diverse ontwikkelingen. Ook worden er gesprekken met sportaanbieders gehouden om de drempels weg te nemen of te verminderen. Voor de sportaanbieders worden kennisdeelsessies georganiseerd en subsidies beschikbaar gesteld. Op scholen worden specifieke sportstimuleringsprogramma's ingezet om naschoolse activiteiten voor meiden te organiseren. Ook bij het verbeteren van het sportaanbod voor meiden wordt er met name ingegaan op het sportaanbod bij sportverenigingen. Daarnaast valt op dat het doel is om genderstereotypelingen weg te halen, door communicatie aan te passen en beelden van gemengde teams te laten zien.

3. Inzetten meer vrouwelijke sportbuurtwerkers/trainers

Om het toekomstbeeld voor meiden om te kunnen werken in de sport te verbeteren, worden er meer vrouwelijke trainers ingezet en samenwerkingen aangegaan met partijen die meiden op kunnen leiden tot buurtsportwerkers. Te weinig vrouwelijke trainers zou kunnen zorgen voor een sportaanbod waar weinig meiden op afkomen.

Meer vrouwelijke rolmodellen en talenten

1. Vergroten zichtbaarheid door verhalen

Het doel is om zo veel mogelijke bekende rolmodellen een platform te bieden, waardoor meiden geïnspireerd worden om te gaan sporten en te bewegen. Dit wordt gedaan door het inzetten van verschillende campagnes met samenwerkingspartners. Opvallend is dat het inzetten en creëren van rolmodellen vaak wordt genoemd.

2. Identiteitsontwikkeling & 3. Weerbaarheidstraining

Om meiden weerbaarder te maken, versterken Amsterdamse jongerenorganisaties hun aanbod. Het ontdekken van de identiteit en het versterken van het zelfvertrouwen staat hierin centraal. Ook in de gymlessen wordt hier meer op ingezet. Sport wordt dus als middel ingezet om de meiden fysiek en mentaal weerbaarder te maken.

Meer gemengde teams

1. Gemengde teams bij jongere jeugd

Het valt op dat de gemeente Amsterdam de jongere meiden tot 12 jaar zo veel mogelijk gemengd willen laten sporten met jongens, door ze op talent, niveau en ambitie aan te spreken in plaats van geslacht. De gedachte hierachter is dat daardoor stereotypen weg worden genomen en bepaalde sporten aantrekkelijker worden.

Meer evenementen voor vrouwen

Tot slot wil de gemeente Amsterdam grote sportevenementen inzetten om meer aandacht te genereren voor meer meiden in de sport.

Bovenstaand beleid omschrijft wat op papier de hoofdlijnen en actiepunten zijn om meer meiden in beweging te krijgen. Opvallend is dat in het beleidsdiscours vooral gefocust wordt op gemengd sporten en het toe leiden van meiden naar sportverenigingen. Het is interessant om te kijken of dit ook terug komt in de betekenissen van de meiden en de ouders.

Om de meiden een stem te geven in de uitvoering van het beleid, is er in oktober 2021 een meidenpanel opgericht. De onderzoeker mocht bij een van deze bijeenkomsten aanwezig zijn om kennis te maken met de meiden en ze te benaderen voor dit onderzoek. Tijdens de verdiepende interviews met de meiden, kwamen een aantal thema's naar voren. Deze thema's en de betekenissen die de meiden en ouders hieraan geven, worden ieder apart in paragrafen toegelicht.

5.2 Belang van sporten en bewegen: 'ik vind het gewoon belangrijk'

Wat uit de gesprekken met de meiden en de ouders naar voren komt, is dat alle meiden en ouders sport en bewegen belangrijk vinden. Wanneer er gevraagd werd om op een schaal van 1 tot 10 aan te geven hoe belangrijk sport is, gaven ze allemaal hoge cijfers. Een meisje omschrijft het als volgt:

' Een 10. Ja, ik ben eigenlijk m'n hele leven best wel actief geweest en ik vind het gewoon belangrijk om te bewegen, want sommige mensen doen dan niks en dan denk ik van: huh? Wat doe je dan als je alleen bent? Je hebt niks te doen, dan denk ik van oh, dan ga ik wel even naar dansen of zo. Maar ja, ik kan me niet voorstellen om gewoon alleen thuis te zitten 's avonds en dan gewoon niks doen'' - (R1: meisje)

Ook meiden en ouders die niet sporten, geven aan sport belangrijk te vinden. Er is een tegenstrijdigheid te vinden in datgene wat zij zeggen, namelijk dat ze sport heel belangrijk vinden, in vergelijking met wat ze daadwerkelijk doen: niet sporten en bewegen. Een moeder verwoordt dat op de volgende manier:

' 10, het belangrijkste. Gezond eten en sporten vind ik echt belangrijk. Ik vind het belangrijk voor mijn gewicht en gezondheid, ook voor mijn dochter. Maar mijn dochter en ik zijn tijdelijk gestopt, vanwege school en stage'' - (R6: moeder)

De reden dat meiden niet of nauwelijks aan sport doen, is dus niet omdat ze het niet belangrijk vinden. Er spelen andere factoren die van invloed zijn op de sportdeelname. De redenen om wel of niet te sporten, worden in de volgende paragraaf uiteengezet.

5.3 Redenen om te sporten en te bewegen

De verschillende redenen die de meiden en ouders opnoemden om wel of niet te gaan sporten, zijn hieronder schematisch in tabel 2 weergegeven. Allereerst wordt ingegaan op de redenen om wel te gaan sporten. Sporten en bewegen voor het plezier en om de gezondheid te verbeteren werden vaak opgenoemd. Ook wordt sport als middel gezien om weerbaarder te worden.

Reden om te sporten	Reden om niet te sporten
Plezier	Tijd
Gezondheid & uiterlijk	School
Weerbaarheid	Geld

Figuur 5: Redenen om wel of niet te sporten en te bewegen

5.3.1 Plezier: “het is de highlight van m’n dag”

De meiden die sporten, gaven dit aan voornamelijk te doen omdat ze het leuk vinden om te doen. Een meisje verwoordt goed wat voor effect het op haar had toen ze niet kon sporten tijdens de Coronaperiode:

“ Ik denk dat dat toch wel soms de highlight is van m'n dag eigenlijk, als ik naar de dansschool kan gaan. (...)” Want toen de pandemie er was ging, alles ging dicht, dan zit je wel echt de hele tijd in een dip, want dan wil je wel naar dansen gaan, maar dat kan natuurlijk niet. En ja, we gingen ook op sociale media praten van; oh ik mis echt de dansles en zo, want het geeft je van echt zo'n boost van blijheid eigenlijk” – (R1, meisje)

Een ander meisje benoemd dat ze kickboksen leuk vindt en het daarom ook blijft doen:

“ Ik heb gewoon vooral heel veel zin om te kickboksen. En dan denk ik, ik ga gewoon. En als je iets echt leuk vindt dan blijf je het ook gewoon doen” - (R2, meisje)

Succesbeleving blijkt daarnaast een belangrijke invloed te hebben op het plezier en het beoefenen van sport. Naast dat sporten voor het plezier, wilden een aantal meiden ook sporten voor hun gezondheid en uiterlijk. Daar wordt in de volgende paragraaf op ingegaan.

5.3.2 Sporten en bewegen voor de gezondheid & het uiterlijk

Wanneer in de gesprekken gevraagd werd aan de meiden en ouders welke voordelen zij zien van sport, werd gezondheid vaak opgenoemd. Dit heeft ook te maken met het uiterlijk: hoe fitter iemand is en meer sport, hoe minder overgewicht iemand heeft. Een meisje geeft aan het niet leuk te vinden dat ze is aangekomen sinds ze gestopt is met sport:

“ Sport is gezond, want je valt meer af, je wordt minder lui en je hersenen bewegen heel goed, dus dat vind ik eigenlijk wel belangrijk (...). Ik wil ook sporten voor mijn lichaam, want mijn lichaam is wel vol om eerlijk te zijn. Omdat ik vaker niet ben gaan sporten, zoals 5 jaar geleden was ik gewoon actief bezig, maar nu begin ik echt vol te worden en daar word ik chagrijnig en geïrriteerd van” - (R11, meisje)

Het meisje vindt het dus belangrijk om aan de gezondheidsnorm te voldoen. Ze is daarnaast goed op de hoogte van de gezondheidsvoordelen die sport met zich meebrengt. In de gesprekken ging het ook een aantal keer over bepaalde ziektes die in families voorkomen, waardoor het belangrijk is om te bewegen. Naast sporten voor de gezondheid werden er meerdere redenen genoemd om te sporten. De volgende paragraaf gaat in op het weerbaarder worden door sport en bewegen.

5.3.3 Weerbaarder worden: “ ik sta nu sterker in mijn schoenen”

In de gesprekken werd voornamelijk door ouders benoemd dat zij het belangrijk voor hun dochters vinden om weerbaarder te worden. Een vader zegt daarover:

“ Sowieso omdat meiden weerbaarder worden. En ze schrikken minder snel. Wat niet wil zeggen dat ze niet kunnen verstijven. Dat kan evengoed. Dat is per persoon verschillend. Maar als jij zelfverzekerder bent, omdat jij toch ook hebt geleerd hoe je van je af moet knokken, ongeacht wie er voor je staat... Dan bouw je wel zelfverzekerdheid op” – (R8, vader).

Niet alleen de ouders, maar ook de meiden zelf geven aan weerbaarheid belangrijk te vinden. Een meisje zegt daarover:

“ Ik durfde nooit voor mezelf op te komen en nu sta ik gewoon sterker in m'n schoenen. En dan zeg ik ook gewoon van ja, wat praat jij? Maar soms ook van, hou je mond of erger: hou je bek, maar dat durfde ik eerst nooit. Ik dacht toen van ok, ik laat het wel. Nu ben ik wel wat feller daarin geworden” – (R2, meisje).

Deze uitspraak laat zien dat sporten en bewegen niet alleen bijdraagt aan fysiek sterker worden, maar ook mentaal en verbaal. In de volgende paragraaf worden de overige redenen benoemd.

5.3.4 Overige redenen

Een meisje noemde het opbouwen van een sociale kring als een voordeel van sporten. Ze zei dat ze door het sporten veel nieuwe vrienden en vriendinnen heeft ontmoet. Ook noemde een ander meisje op dat ze sporten gebruikt als een soort uitlaatklep, waar ze haar emoties kan uiten. De meiden die niet sporten, noemden hiervoor een aantal redenen op. Deze worden in het volgende paragraaf uiteengezet.

5.4 Redenen om niet te sporten en te bewegen

5.4.1 Te weinig tijd: ‘ik heb het te druk met school’

Veel meiden geven aan niet te sporten of soms minder te sporten omdat ze het druk hebben met school. Een meisje omschrijft dat als volgt:

‘Omdat ik druk ben met school, stage en het is anders echt allemaal te veel. Dus als ik dan ook nog sport, daar heb ik echt geen tijd voor...’ – (R9, meisje)

Het werken aan een goede toekomst werd een aantal keer genoemd. Zo noemde een meisje die momenteel niet sport, de reden waarom ze dit nu niet doet:

‘Gewoon, omdat school nu ook best belangrijk is. Het is gewoon nu voor mij iets belangrijker om goede cijfers op school te hebben, dan om te sporten. Want dan kan ik later ook een goede baan krijgen en zo’ – (R4, meisje).

Ook de meiden die wel sporten, gaven in de gesprekken aan dat het soms lastig is om sport te combineren met school. Zo gaf een meisje aan soms te moeten kiezen, maar dat school eigenlijk altijd voor gaat:

‘School is heel belangrijk voor mij, dus dan ga ik me meer focussen op school, dan op kickboksen. Als ik bijvoorbeeld een opdracht heb en het moet af zijn volgende week, dan kies ik eerder voor m'n school dan voor kickboksen (...) Ik heb ook gewoon bijna een maand niet gebokst omdat ik aan school zat. Soms denk ik van ja, school gaat wel voor, dus dan doe ik liever mijn huiswerk’ – (R2, meisje).

Interessant is dat dit meisje niet lid is van een sportschool, maar sport bij een jongerenwerkorganisatie die iedere week gratis sportactiviteiten aanbieden voor meiden uit de buurt. Doordat het gratis en laagdrempelig is, kiezen veel meiden ervoor om op deze manier af en toe te sporten. Het betalen van contributie of een lidmaatschap wordt door veel meiden en ouders als reden genoemd om niet te sporten. Hier wordt in het volgende paragraaf verder op ingegaan.

5.4.2 Geld: ‘alles is duurder geworden’

Het moeten betalen voor sportactiviteiten wordt als belangrijke reden opgenoemd om niet te sporten, vooral door ouders. Een aantal moeders die zijn geïnterviewd gaven aan dat het lastig is om met een groot gezin voor ieder kind sportcontributies en materiaal aan te schaffen. Een moeder zegt daarover:

‘Met een groot gezin is dat lastig, mijn man werkt wel, maar ja, alles is duurder geworden. En als je alle kinderen op sport gaat zetten, is dat niet te doen. We hadden een keer meegemaakt dat we er 1 euro naast zaten... Terwijl je kinderen toch meer willen sporten, maar het ging niet. Dus dat is wel jammer.’ – (R10, moeder).

Geld speelt dus een bepalende rol in het wel of niet kunnen sporten. In Amsterdam kunnen minimagezinnen gebruik maken van de stadspasregeling, maar uit de uitspraak van een moeder blijkt dat veel gezinnen hier net buiten vallen:

Zoals bij (naam vereniging), daar moet je een stadspas hebben. En als je daar net buiten valt, val je buiten de boot. Dan heb je pech en kun je niet meedoen. En voor mensen die de pas hebben, die maken er geen gebruik van. Het is raar om uit te leggen, maar in de praktijk is het heel anders. – (R10, moeder).

Op de vraag waarom mensen die een stadspas hebben hier geen gebruik van maken, zegt de moeder dat gezinnen vaak niet weten waarvoor ze de pas kunnen gebruiken. Mond op mond reclame werkt volgens haar het beste. Zoals eerder benoemd zijn de activiteiten die in de wijk worden aangeboden veelal gratis. Hierdoor zou het sportaanbod in de wijk kunnen concurreren met het sportaanbod bij verenigingen, want waarom zou je daar gaan sporten, als het in de wijk gratis is? Een meisje zegt daarover:

“Sommige mensen hebben niet genoeg geld daarvoor. Of sommige mensen willen niet betalen. Ja, en ik wil daar niet voor betalen, dus ik ga gewoon hier ” – (R5, meisje)

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de overige redenen die werden opgenoemd.

5.4.4 Overige redenen

Naast dat veel meiden en ouders tijd, school en geld als reden opnoemden om niet te gaan sporten, werden er nog een aantal andere redenen opgenoemd. Sommige meiden hebben geen motivatie of geen zin om te gaan sporten, doordat ze het niet leuk vinden, moe zijn, of de activiteit saai is. Daarnaast bleek de Ramadan invloed te hebben, omdat de meeste vrouwen dan tijdelijk stoppen met zwemmen. Ook had een ander meisje zeer weinig succesbeleving opgedaan in sport, waardoor ze het niet leuk meer vond om te gaan sporten. In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de manier waarop meiden sporten en bewegen.

5.5 Manier van sporten en bewegen

Iedere respondent geeft een andere betekenis geven aan sport en bewegen en daarbij ook aan de manier van sporten en bewegen. De manieren waarop de meiden sporten en bewegen, wordt in deze paragraaf uiteengezet.

5.5.1 Georganiseerd, anders georganiseerd en ongeorganiseerd sporten

De ‘georganiseerde sport’ wordt in dit onderzoek gedefinieerd als het sportaanbod dat georganiseerd wordt door sportverenigingen. De anders en ongeorganiseerde sport kan het beste worden omschreven als “*sport buiten een sportvereniging om en buiten zelf georganiseerde sport om (alleen of met bekenden)*” (Dool, 2016, p.7). Hieronder vallen bijvoorbeeld de commerciële sportscholen, maar ook sportbuurtwerk of welzijnswerk. In tabel 4 is een overzicht te zien van de verschillende sportverbanden. Daardoor worden de verschillen tussen de sportverbanden duidelijk zichtbaar en dus ook de verschillende plekken waar meiden kunnen sporten:

Anders georganiseerd	Georganiseerd	Ongeorganiseerd	Overig
abonnee/lid/cursist fitnesscentrum / overig commercieel	lid sportvereniging	georganiseerd door uzelf, familie, vrienden en/of kennissen	deelnemer aan een georganiseerd sportevenement
sociaal-cultureel, sportbuurt- of welzijnswerk	rechtstreeks lid sportbond	alleen, ongeorganiseerd	een georganiseerde sportvakantie
bedrijfssport			zorginstelling
(na)schoolse sport			

Figuur 6: definitie sportverbanden (Dool, 2016)

De meiden die niet sporten, sporten of bewegen af en toe met familie of vriendinnen buiten in de wijk. Een meisje omschrijft dit als volgt:

“Voetbal of basketbal doe ik in mijn vrije tijd (..) Gewoon met mijn broer, broertje en zusje. Dan gaan we naar buiten naar een voetbalveld en dan gaan we partijtje spelen. Of gewoon leren schieten. Gewoon ergens bij een speeltuin, daar heb je ook grote doelen waar je op kan schieten. Of we gaan naar het park” – (R9, meisje)

Sporten met familie in het park of rondjes lopen komt vaker terug in de gesprekken. Een moeder geeft aan zelf wel eens het initiatief genomen te hebben om een sportactiviteit voor meiden in het park te organiseren:

“ We hebben twee keer een soort activiteit bedacht en toen zijn we met een groep meiden naar het park gegaan. En dan op die toestellen geoefend en springen op muziek. Gewoon laagdrempelig, niet moeilijk, maar dat je toch beweegt” (...) Het hoeft niet eens georganiseerd te zijn. Hoe vrolijk en enthousiast je bent, krijg je de mensen met je mee” – (R10, moeder)

De respondent geeft aan dat het sportaanbod niet georganiseerd hoeft te zijn. Dit blijkt ook uit de andere interviews. Geen enkele respondent gaf aan te sporten bij een sportvereniging. De meiden die sporten, doen dit voornamelijk in de anders georganiseerde sport. De verschillende opvattingen daarover, worden in de volgende paragraaf toegelicht.

5.5.2 “Bij een sportvereniging moet je betalen en sport je serieus, in de wijk voor de gezelligheid”

Een kenmerk van de anders georganiseerde sport is dat er vaak hoge prijzen betaald moeten worden, bijvoorbeeld voor de commerciële sportscholen, of dat het aanbod juist helemaal gratis is, bijvoorbeeld bij sportbuurtwerk of welzijnswerk. Sporten bij een sportvereniging is structureel, terwijl dit bij een welzijnsorganisatie meestal voor een bepaalde periode is en daarbij dus vrijblijvender (Dool, 2016). Een meisje omschrijft die vrijblijvendheid als volgt:

“Ja, ik doe aan sport, aan voetballen. Ik doe vaak mee bij (naam sportorganisatie stadsdeel). Het is... ik weet niet, een soort van organisatie en daar mogen we gewoon voetballen. Ik weet niet of van een vereniging of een club is (...) Ik ga elke maandag heen en het is gratis. Maar soms als het gewoon regent, dan heb ik geen zin om naar buiten te gaan, dus dan ga ik niet”
– (R5, meisje)

Opvallend is dat het meisje niet weet of ze bij een sportvereniging sport of niet. De sportorganisatie waar zij voetbalt, worden gesubsidieerd door de gemeente Amsterdam en zijn dus gratis. Toen gevraagd werd of er voor haar een verschil is tussen een sportvereniging en de manier waarop zij sport, zei ze:

“Hier hoef je niet te betalen, en daar moet je wel betalen. En het lijkt me gewoon hetzelfde, want je voetbalt daar en hier ook. Maar alleen hier in de zaal of op het plein, dusja. Ik vind het hetzelfde” – (R5, meisje)

Voor haar is er dus, naast een verschil in kosten, geen verschil of ze buiten op het pleintje voetbalt met een jongerenorganisatie of met vriendinnen of voetbalt bij een vereniging. Ook ouders vinden de vrijblijvendheid van sporten bij een jongerenorganisatie in de wijk fijn voor hun dochters, vooral vanwege schoolverplichtingen. Ze geven aan pas echt te willen betalen voor een sportvereniging of sportschool als hun dochter zeker weet dat ze ermee door wil gaan en er beter in wil worden:

“Kijk, als je een keertje niet kan, qua studie kan je het niet aan, dan is de keuze makkelijk gemaakt om bij (naam jongerenorganisatie) te gaan en je te richten op je studie, want dat is vrijblijvend” – (R7, moeder). *“En je te focussen op je studie, en als je het dan gehaald hebt en je wilt er mee doorgaan en er beter in worden, prima, dan kun je doorstromen naar een vereniging”* – (R8, vader)

Deze uitspraak suggereert dat school en sporten bij een sportvereniging volgens de ouders niet goed samen kunnen gaan. Wanneer er werd gesproken over vrijwilligerswerk bij een sportvereniging, is te zien dat ouders sportvereniging steeds meer zien als een dienstverlenende, ‘service-delivery organisatie’ (van Bottenburg 2013). De sportvereniging wordt van oudsher georganiseerd voor en door leden, maar door de opkomst van de vele commerciële sportscholen en maatschappelijke ontwikkelingen zoals individualisering, is er een verschuiving te zien naar een dienstverlenend karakter (Van Bottenburg, 2013). De manier waarop twee ouders betekenis geven aan sportverenigingen, geeft dit goed weer:

“Dat (vrijwilligerswerk) vind ik krom. Want je betaald, maar je moet wel wat terug doen. (...) Qua ouders, als jij je kind daar neer zet om te sporten, vind ik niet dat je als vereniging kan vragen om vrijwilligerswerk te doen. Zeker niet als je heel veel moet betalen, want je betaalt er toch voor?” – (R7, moeder)

Een respondent noemt op dat je bij een sportvereniging gaat sporten als je serieus wil sporten en beter wil worden. Zij omschrijft dit als volgt:

“(Naam sportorganisatie stadsdeel) is voor de lol, voor de gezelligheid. En als je er echt verder mee wil, als je er mee bezig bent om hoger te komen, dan ga je naar een vereniging. Dan heb je echt lessen. Bij (naam sportorganisatie stadsdeel) kun je een beetje spelen met mensen buiten in de wijk. Bij een vereniging gaat het om beter erop ingaan, om hogerop te komen en er echt mee bezig te zijn” – (R9, meisje)

Dit suggereert dat sporten bij een sportvereniging volgens haar minder gezellig is en dat de nadruk vooral ligt op presteren. Met wie de meiden graag sporten, hoort ook bij de manier waarop ze sporten. Daarom wordt in het volgende hoofdstuk ingegaan op de verschillende genderopvattingen en het gemengd sporten.

5.6 Genderopvattingen over sport en bewegen

De meiden en ouders hebben verschillende, maar ook overeenkomstige opvattingen over sport voor jongens en sport voor meiden. Deze opvattingen gaan over het belang van sport voor jongens en meiden, over het gemengd sporten met jongens en meiden en over bestaande stereotypen. Genderopvattingen zijn van belang, omdat deze van invloed kunnen zijn op de sportdeelname van de meiden.

5.6.1 Sporten belangrijker voor jongens of voor meiden? ‘Allebei even belangrijk’

Wat opvallend is, is dat bijna alle meiden en ouders sport even belangrijk vinden voor zowel meiden als voor jongens. Wanneer er gevraagd werd naar eventuele verschillen tussen jongens en meiden, gaf vrijwel iedere respondent aan geen verschil te zien. De volgende respondent verwoordt dat op deze manier:

“Ik denk niet dat er echt een belangrijk verschil is tussen beiden, voor wie het belangrijker is. Totaal niet eigenlijk. Want jongens en meisjes die niet sporten, dat is waarschijnlijk om dezelfde reden. Ik denk dat we denken dat er verschil is, omdat ze in gemengde teams zitten. Dus ik denk omdat we dan zoveel apart doen dat we waarschijnlijk, dat we denken, er is een heel groot verschil, terwijl dat eigenlijk niet zo is” – (R1, meisje)

Ook een ander meisje omschrijft dat er voor haar geen verschil is en dat iedereen dezelfde kansen heeft:

“Ze hebben allebei dezelfde kans. Omdat je allebei gewoon een mens bent. Het is niet van oh, jij bent een jongen, dus jij kan sneller iets bereiken zeg maar. Het kan allebei” – (R2, meisje)

Ouders delen deze mening. Een moeder geeft aan dat het vooral ligt aan wat het kind leuk vindt om te doen:

“Sporten is voor iedereen even belangrijk. Of dat nou een meisje of een jongen is, het is voor iedereen belangrijk. (...) Ik denk dat het gaat om wat het kind leuk vind. Het is bijvoorbeeld niet van ok, dansen is echt een meisjes-ding. Bij (naam dochter) was er een jongen die zat op ballet en die is ook naar een ballet school gegaan. Dus is het net wat een kind wil en wat bij hem of haar past” - (R3, moeder)

Er was één meisje die wel denkt dat er een verschil is tussen jongens en meiden:

“Ik denk wel voor jongens. (...) Omdat meiden denk ik iets meer in verzorging willen doen. En dan de jongens meer gewoon voetballen dat ze profvoetballer willen worden” (...) De meeste jongens hebben dezelfde mindset, dat ze gewoon voetbal belangrijk vinden en meisjes vinden misschien familie belangrijker dan sport – (R4, meisje)

Het meisje geeft verschillende stereotypen weer, namelijk dat vrouwen meer in de verzorging willen doen en dat jongens profvoetballer willen worden. Genderstereotyperingen kwamen in meerdere gesprekken terug. Het ging dan voornamelijk om bepaalde ‘jongenssporten’ zoals voetbal, maar ook over de gedachte dat jongens beter zijn dan meiden. Onderstaande uitspraak geeft dit goed weer:

“Gewoon in het algemeen wordt er heel snel gezegd van ‘oh jongens kunnen dit beter, of dat beter’. Maar dan kijken ze niet eerst naar de meisjes wat de meisjes kunnen. Aan de ene kant vind ik dat wel heel irritant. Maar dan denk ik ook weer van ja.. De meisjes weten zelf wel dat ze het goed kunnen. De meeste meiden tenminste” – (R2, meisje)

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de opvattingen van de meiden en ouders over gemengd sporten.

5.6.2 Gemengd sporten: “Het is hetzelfde, maar er is ook een verschil”

Genderopvattingen zijn goed terug te zien in de uitspraken over met wie de meiden het liefst sporten: gemengd, of alleen met meiden. Opvallend is dat bijna iedereen positief is over gemengd sporten. Echter, wanneer er doorgevraagd werd blijkt dat de meeste meiden, vooral de meiden die niet sporten, het liefst met meiden in een groep sporten. Deze tegenstelling wordt hieronder goed weergegeven:

“Eigenlijk maakt het mij niet uit om eerlijk te zijn, want iedereen is hetzelfde, iedereen is een mens natuurlijk. Maar het liefst wil ik met meiden. En als het met jongens is, dat er dan in ieder geval een paar meisjes bij komen. Dat ik niet het enigste meisje daar ben (...) Ik schaam me als ik alleen met jongens moet sporten, het is geen fijn gevoel, het is heel raar” – (R11, meisje)

Het meisje geeft eerst aan het normaal te vinden om gemengd te sporten, maar suggereert met onderstaande uitspraak dat ze het raar vindt wanneer mannen en vrouwen met elkaar sporten:

“Het is hetzelfde, maar er is ook een verschil (...) Zoals ik vaak zie bij een sportschool, dan heb je (naam sportschool) en dat is gewoon helemaal open, je ziet alles door de ramen, dan zie ik vaak vrouwen work-outs doen, dan buigen ze helemaal naar voren en dan zie je gewoon mannen kijken en dat ziet er ongemakkelijk uit. Het ziet er gewoon raar uit. (...) Er zijn ook plekken voor alleen vrouwen of voor alleen mannen. Dat vind ik beter” – (R5, meisje)

Vervolgens benoemt ze dat het vanuit haar Marokkaanse achtergrond belangrijk is om apart te sporten, maar dat wanneer kinderen jong zijn, ze wel samen kunnen sporten:

“Nou, soms als je gaat sporten als moslimse vrouw, dan mag je geen lichamen stretchen naast mannen of wat dan ook, je moet gewoon normaal... Je moet naar een plek gaan waar het alleen voor vrouwen is, want een vrouw is hetzelfde als een andere vrouw” (...) Dus meisje en jongen zijn gelijk, ze mogen allebei sporten. Maar die kunnen wel samen sporten, want die zijn nog jong, maar oudere vrouwen en mannen, die samen sporten, zoals bij de gym... Dat vind ik raar” – (R5, meisje)

Opvallend is dat ze opnoemt dat een vrouw hetzelfde is als een andere vrouw. Dit suggereert dat jongens en meisjes op jonge leeftijd gelijk zijn, maar dat er een verschil ontstaat zodra ze ouder worden. Een ander meisje vindt ook dat wanneer vrouwen en mannen apart sporten, de vrouwen kunnen doen wat ze willen en mannen kunnen doen wat ze willen. Vooral meiden en moeders met een niet-westerse achtergrond sporten liever apart. Een moeder zegt daarover:

“Dat vind ik belangrijk, alleen met meiden. Ik ben zo, ik weet het niet... Misschien door mijn cultuur, dat zou kunnen. (...) Ik sport zelf alleen met vrouwen ook. Daarom wil ik dat ook voor mijn dochter. Ik voel me dan fijner. Ik zocht altijd sportscholen met alleen vrouwen” – (R6, moeder)

Toch zijn er ook meiden die het prima vinden om gemengd te sporten. Een meisje met een westerse-achtergrond geeft aan dat ze het juist een uitdaging vindt om met jongens te sporten, omdat ze graag tegen iemand wil sparren die sterker en ouder dan haar is. Interessant is om te kijken of bovengenoemde genderopvattingen terug te zien zijn in de beperkende en ondersteunende factoren voor de sportdeelname van de meiden. In de volgende paragraaf wordt hierop ingezoomd.

5.7 Beperkende en ondersteunende factoren

In de laatste paragraaf van het resultatenhoofdstuk worden de beperkende en ondersteunende factoren voor de sportdeelname van de meiden tegen elkaar afgezet. In de paragraaf waarin verschillende redenen werden besproken om wel of niet te gaan sporten, staan een aantal redenen zoals geld, tijd en school die ook in dit paragraaf kort worden aangehaald. Verder zal dit paragraaf verdiepend ingaan op factoren zoals het aanbod in de wijk, veiligheid, gezelligheid, cultuur en de invloed van familie en sleutelfiguren in de wijk. In tabel 5 is een overzicht te zien van de factoren.

Beperkende factoren	Ondersteunende factoren
<ul style="list-style-type: none">• Beperkt aanbod in de wijk• Onveilige omgeving• School, tijd• Cultuur• Geld	<ul style="list-style-type: none">• Juiste aanbod in de wijk• Gezelligheid• Invloed familie• Sleutelfiguren in de wijk

Figuur 7: Beperkende en ondersteunende factoren voor sportdeelname

5.7.1 Aanbod in de wijk: “het lijkt wel onbereikbaar”

Een factor die door veel ouders werd opgenoemd, is het beperkte aanbod in de wijk. Dit heeft vaak met leeftijd, het soort aanbod, geld en de plek te maken. Een moeder omschrijft dat ze vooral naar praktische zaken kijkt:

“ Ik heb niet echt niet van, ik wil niet bij een vereniging of ik wil niet bij een sportschool. Ik kijk van, hoe ver is het, hoe laat is het, hoe oud is het kind en hoe duur is het. Dat heeft er allemaal mee te maken. Maar het aanbod is er niet, dat je echt kan afwegen van.. Ik ga dat doen. (...) Ik ben echt heel actief in de buurt, ik heb mezelf erin verdiept, maar er was niks voor haar. Op de een of andere manier, lijkt het wel... Onbereikbaar” – (R10, moeder)

Leeftijd werd vaak genoemd als beperkende factor, vooral bij sportscholen. Ook sluit het soort aanbod niet goed aan op de behoefte van de meiden. Meiden en ouders geven aan dat het sportaanbod in de wijk vooral door jongens wordt bezocht, terwijl de meiden het liefst alleen met meiden willen sporten. Een meisje verwoordt dat als volgt:

“ Misschien is het wel dat de meeste meisjes in deze buurt niet sporten is, omdat als ze dan bijvoorbeeld bij het Cruijff court, daar zijn soms activiteiten, maar omdat daar veel jongens zitten, dan willen ze niet gaan” – (R4, meisje)

Als het aanbod in de wijk voornamelijk wordt bezocht door jongens, zou dit dus een beperkende factor kunnen zijn. Daarnaast is het opvallend dat meerdere ouders en meiden de activiteiten niet veilig vinden, omdat er jongens in de buurt zijn:

‘Ik weet hier, als er activiteiten zijn van (sportorganisatie stadsdeel), dan komen al die schoffies de boel verpesten, daardoor denk ik. Ik vind het echt om eerlijk te zijn, hier in de buurt, vind ik gewoon veel te veel de jongens die meiden lastigvallen en dan stuur je je kind niet gauw naar zo’n activiteit (...) Hier in Bos en Lommer, vind ik dat ze veel meer voor de meiden moeten doen. Specifiek voor meiden.’ – (R3, moeder)

Wanneer gevraagd werd of het zou helpen om alleen activiteiten voor meiden te organiseren, werd het volgende gezegd:

‘Ja dat zou helpen, of dat het gewoon in een zaal is waar alleen meiden naar binnen kunnen. (...) Gewoon, een of twee keer in de week. Lekker dichtbij en gezellig, met personen zoals vriendinnen of familie’ – (R4, meisje)

Gezelligheid werd vaak opgenoemd als ondersteunende factor. Hier wordt in de volgende paragraaf op ingegaan.

5.7.2 Gezelligheid: ‘Als het maar gezellig is, dan is het ook leuk’

Gezellig aanbod is voor de meiden belangrijk. Een meisje omschrijft het als volgt:

‘Ik vind het gewoon belangrijk dat ik lol heb en gewoon dat het gezellig is’ – (R11, meisje)

Wanneer er aan een meisje gevraagd werd wat zij onder gezelligheid verstaat, zegt ze dat ze het liefst wil sporten met bekenden, waaronder familie of vriendinnen:

‘Met bekende mensen waar ik goed mee ben, die ik heel goed ken, dan zou het wel fijn zijn als ik met die mensen in de groep zou zitten. Want als mijn neef niet ging, bijvoorbeeld dan ging ik ook niet, dan had ik geen zin om te gaan’ – (R4, meisje)

De meiden benoemen daarnaast dat het motiverend werkt om een soort beloning te krijgen en dat het sporten daardoor leuker en gezelliger wordt:

‘Het is gewoon gezellig. Dan is het gewoon leuk om te sporten. (...) We hebben een pot. Die moeten we helemaal vullen, gewoon door je te gedragen, aardig tegen elkaar te doen en zo. En dan doet juf elke keer bolletjes erin als het goed gaat. En we zijn 3 weken geleden naar Jump Square geweest, omdat we die pot helemaal vol hadden. Nu is die pot ook bijna vol’ – (R4, meisje)

Helaas bleek uit de gesprekken dat de sfeer in de wijk niet altijd gezellig is. Hier wordt in de volgende paragraaf op ingezoomd.

5.7.3 Veiligheid: “ik ga mijn kinderen daar niet heen sturen”

Veiligheid bleek in de gesprekken een veelbesproken onderwerp te zijn. Onder veiligheid wordt zowel fysieke, als sociale veiligheid verstaan. Fysieke veiligheid is vooral gericht op rampenbestrijding en crisisbeheersing, terwijl sociale veiligheid gericht is op criminaliteit, overlast en leefbaarheid (Duijnhoven et al., 2014). Wanneer er wordt gevraagd aan een moeder of ze het ziet zitten om haar dochter alleen naar een vereniging in de buurt te laten gaan, zegt ze:

“Maar dan moet je over die straat lopen. Zoals laatst in het nieuws was, die schietpartij, gewoon overdag dat iemand met een ding in de lucht ging schieten. Het was live te zien, achter ons huis. Ik liep daar altijd met mijn kinderen. Vanaf die dag ben ik daar nooit meer geweest. Dan denk ik, ik ga mijn kinderen daar niet naartoe sturen” – (R10, moeder)

Een andere moeder, die met haar gezin in dezelfde wijk woont, geeft aan de omgeving niet veilig genoeg te vinden en hoort dit ook van anderen om zich heen:

“Ik heb een vriendin, haar kind was 13, een jongen. Maar op een dag kon ze niet meegaan, hij zat daar op voetbal. Toen is hij een keer zelf gegaan, toen is hij neergeslagen en van de fiets afgepakt. Als je dat hoort, het is best wel afgelegd daar, dan denk je nee, ik ga mijn kind daar niet heen sturen. En ik heb er geen tijd voor om elke dag met mijn kind daarheen te gaan, dus dan doe ik het niet” – (R3, moeder)

Dit suggereert dat de omgeving van de voetbalvereniging en de wijk niet veilig genoeg is om daar alleen naartoe te gaan en dat ouders daar een belangrijke rol in spelen. Het zou volgens de moeders helpen als het sportaanbod dichtbij is, overdag, op een veilige plek waar alleen meiden welkom zijn. In de volgende paragraaf wordt verder ingezoomd op de invloed van familie.

5.7.4 Invloed familie: “kinderen worden geboren als een leeg boek, wij vullen ze in”

Uit de gesprekken met de meiden en de ouders blijkt dat familie een grote invloed heeft op de sportkeuzes van de meiden. Deze invloed kan zowel beperkend als ondersteunend zijn en kan zich uiten in de manier waarop er wordt gepraat over sport en hoe familieleden zich gedragen. Dit wordt hieronder uiteengezet.

5.7.4.1 Ouders

De manier waarop ouders praten over sport, is van invloed op de sportkeuzes die meiden maken. Als er op een goede en motiverende manier gepraat wordt over sport, heeft dit een positief effect. Een meisje verwoordt dat als volgt:

“Ik denk wel van dat je dan meer geïnteresseerd wordt, als je het continu hoort. En ja uiteindelijk ook wel om bij de familie te horen, omdat je iets gemeen hebt met elkaar. Ja, ik denk dat als het woord sport vaak in het gezin voortkomt dan denk je van oh ja, dat kan ik ook doen” (R1, meisje)

Een moeder zegt dat ze er veel aan gedaan heeft om haar kinderen te laten bewegen en dat de manier waarop er thuis over gepraat wordt door ouders van groot belang is:

‘‘Hoe je er thuis over denkt, praat je er thuis over, daar begint het al. Als ik een krant pak, gaan mijn kinderen ook de krant lezen. Doe ik dat niet, gaan mijn kinderen geen krant lezen. Wij zijn de spiegel van de kinderen. Zij worden geboren als een leeg boek en wij vullen ze in. Als ik praat over gezond eten, bewegen, dan krijgen ze dat mee. Doe ik dat niet, zal ze dat niet interesseren, ook al zou het er zijn. Het heeft met veel factoren te maken. Ik heb zoiets van, als sport thuis niet bespreekbaar is, bespreek het op school? Laat het een onderdeel van school zijn, iets...’’ – (R10, moeder)

Andere ouders geven aan dat het belangrijk is om af en toe te helpen met de weekplanning, zodat er ruimte ontstaat om te sporten.

‘‘Gewoon praten, motiveren. Zo van, ga je nog sporten... En rekening houden, we hebben het met haar erover, probeer je huiswerk overdag te maken, dat je van te voren klaar bent. Probeer je weekplanning op orde te hebben, zodat je precies weet je het drukker hebt en welke dagen niet. Kan je dingen uitstellen, bijvoorbeeld door het naar de volgende dag te verschuiven, zodat je toch kan sporten. Dan doe je dat.’’ (R7, moeder & R8, vader)

Niet alleen ouders, maar ook andere familieleden blijken invloed te hebben op de meiden. Dat wordt in de volgende paragraaf toegelicht.

5.7.4.2 Broers & zussen, neven & nichten, ooms & tantes

Uit de gesprekken blijkt dat veel meiden het fijn vinden om met familieleden te sporten. Een meisje zegt daarover:

‘‘Ik ga me ook aanmelden bij de sportschool. Dan kan ik samen met mijn zus gaan of zo. Als ik ga voetballen wil ik ook wel echt een wedstrijd tegen mijn broer spelen, dat lijkt me ook leuk’’ – (R9, meisje)

Niet alleen broers en zussen, maar meerdere familieleden bleken invloed te hebben op de sportdeelname van de meiden. Opvallend was dat meiden met een niet-westerse achtergrond het vaker hadden over hun broers, zussen, neven en nichten, dan de meiden met een westerse achtergrond. Een meisje geeft aan gemotiveerd te raken wanneer zij hoort dat haar neef gaat sporten:

‘‘Dat bijvoorbeeld mijn moeder zegt dat mijn neef weer op zwemmen gaat en dan heb ik wel weer motivatie om ook te gaan’’ (..) Mijn nichtjes en neven zaten daarop, dus zo ben ik ook begonnen’’ – (R4, meisje)

De meiden en ouders gaven ook aan wel eens met de hele familie sport te kijken op tv, bijvoorbeeld wanneer het Marokkaanse voetbalelftal moet spelen. Voetbal en kickboksen werden een paar keer opgenoemd. Een moeder verwoordt dat als volgt:

“Ja, we kijken voetbal op tv, zoals het schoonbroertje van mijn dochter, die is een hele bekende kickbokser, dus het zit in de familie. Als hij aan het kickboksen is dan is het gewoon feest, vooral als hij heeft gewonnen”- (R3, moeder)

Over ooms en tantes werd minder gepraat. Om meiden aan het sporten te krijgen, zijn sleutelfiguren in de wijk ook belangrijk. Hier wordt in de volgende paragraaf op ingegaan.

5.7.5 Invloed sleutelfiguren in de wijk: “mond op mond reclame werkt het beste”

Twee verschillende moeders blijken een belangrijke rol te vervullen in de wijk. Het zijn allebei moeders met een niet-westerse achtergrond die bijvoorbeeld zwemles geven aan vrouwen, gezinnen begeleiden naar de juiste hulpinstanties, maar ook promotie maken voor activiteiten in de wijk. Een moeder omschrijft haar rol als volgt:

“Ik heb een heleboel mensen zo ver gekregen om te gaan sporten. Dan brengt de man bijvoorbeeld de kinderen naar zwemmen, maar dan kunnen ze niet voetballen, want ze kunnen niet alleen. De vader denkt, het hoeft niet. Ze zitten op zwemmen en dat is genoeg. Terwijl, als je een stadspas hebt en je kunt gratis voetballen, waarom niet? Maar dan zeg ik tegen die moeder, je kan ze zelf brengen, het is niet ver. Je kunt zo lopen... Dan loop ik een keer mee en dan weten ze hoe” (R10, moeder)

Ook werd een aantal keren opgenoemd dat ouders bijna niet betrokken worden bij de sportactiviteiten van hun kinderen, terwijl dit juist in de beginfase heel belangrijk is. Een moeder zegt dat ouders benaderd moeten worden via iemand die ze kennen in de wijk en dat ze daar graag in zou willen helpen:

“Door ouders te laten deel nemen, te laten proeven, kunnen zij het doorgeven aan de kinderen. Stel je voor, je gaat met die ouders praten over sport, maar je doet er verder niks mee... Dan moet je ze ook mee laten doen, dat heb ik met zwemmen namelijk ook (...) Je moet het echt van elkaar horen. Als ik het tegen ze zeg, gaan ze eerder dan dat ze gewoon gevraagd worden. Via een bekende vanuit de wijk, dan bereik je ze wel. En volhouden, je moet het nog een keer proberen. Uiteindelijk gaan ze het toch wel doen” – (R10, moeder)

Niet alleen personen in de wijk, maar ook de cultuur waarmee meiden opgroeien kunnen meiden beïnvloeden als het gaat om hun sportdeelname. Daar wordt in de volgende paragraaf op ingegaan.

5.7.6 Cultuur: ‘ik kan niet tegen die hockey-rokjes’

Cultuur wordt van familie op familie overgedragen en blijkt uit meerdere gesprekken van invloed te zijn op de sportkeuzes die meiden maken. Zo blijkt een meisje met een Marokkaanse achtergrond nooit aan hockey te willen doen, vanwege haar geloof:

‘Ja, het is niet gemeen bedoeld, maar ik kan gewoon niet tegen die rokjes... Zo'n vriendin, een meisje op school, zei dat je dat rokje echt aan moet. En ik vind dat niet mooi. (...) Ik zal nooit aan hockey doen, nooit. Van mijn geloof mag je dat niet aandoen, want je moet echt ook met blote benen en van mijn geloof mag je dat niet aan doen’ – (R5, meisje)

Een aantal ouders en meiden benoemen dat de rolverdeling tussen man en vrouw in gezinnen van invloed kan zijn op de sportdeelname van de meiden. Een moeder met een Marokkaanse achtergrond, legt uit dat het ligt aan de opvoeding en de cultuur die ouders meegeven aan hun kinderen. Ze legt de invloed van cultuur goed uit:

‘Kijk, ik zie heel veel culturen. Je hebt culturen waar meiden niet mogen voetballen of basketballen omdat ze meisje zijn. (...) Het is net wat ze meekrijgen. Vroeger was het zo, mannen gingen boodschappen doen, werken, vrouwen moesten thuiszitten, maar er is veel veranderd (...) Sommige gezinnen hebben die oude cultuur nog steeds en geven dat nog door. Dat zijn er weinig gelukkig, maar het is er nog wel. Want ik heb dat gezien bij andere gezinnen, dan zijn zoon en dochter niet gelijkwaardig’ – (R10, moeder)

5.7.7 Geld & school

Het moeten betalen voor sport is eerder al besproken in het paragraaf ‘redenen om niet te sporten’. Toch wordt het onderwerp hier nogmaals aangekaart, omdat het moeten betalen voor sportactiviteiten door veel ouders omschreven werd als een beperkende factor. Maar ook de vrijblijvendheid die meiden niet hebben wanneer ze sporten bij een sportvereniging werd als beperkende factor genoemd:

‘Ik denk wel dat dat een drempel is. Want als je verplicht bent en je betaalt echt voor elke les, dan moet je er altijd heen. En als je dan zeg maar bijvoorbeeld wat ik heb, dan kan je wel wat vrijer sporten’ – (R2, meisje)

Daarnaast werd school eerder ook opgenoemd in de redenen om niet te gaan sporten. Dit is ook een beperkende factor, aangezien er in bijna elk gesprek werd aangegeven dat sport niet op de eerste plek komt, maar school wel. Een meisje die momenteel niet sport, verwoordt dat als volgt:

‘Als ik het niet druk heb met school, dan vind ik het niet erg om elke week te komen. Dus als ik niet te veel examens heb, en stage tegelijkertijd. Dan vind ik het niet erg, dan zou ik het met plezier doen’ – (R9, meisje)

In de laatste paragraaf worden de belangrijkste bevindingen vergeleken met het beleidsdiscours.

5.8 Vergelijking betekenissen door meiden en ouders met het Amsterdamse sportbeleid

In dit paragraaf worden de uitgangspunten van het Amsterdamse sportparticipatiebeleid voor meiden vergeleken met de betekenissen van de meiden en de ouders zelf. Er wordt ingegaan op het soort aanbod, de manier van sporten en bewegen en de fysieke en sociale veiligheid.

5.8.1 Aanbod sportverenigingen versus het aanbod in de wijk

Het beleidsdiscours is erop gericht om zo veel mogelijk meiden door te laten stromen naar structureel aanbod bij sportverenigingen. In het beleidsdiscours staat omschreven dat het aantal meiden die lid zijn bij verenigingen achterblijft ten opzichte van de jongens en dat het doel is om dit meer in evenwicht te brengen. Wel wordt benoemd dat meiden vaker sporten bij andersoortig aanbod zoals sportscholen en dat daarom ook die sportaanbieders ondersteund moeten worden. Echter blijkt uit de resultaten dat geen enkel meisje sport bij een sportvereniging. Er blijkt maar één meisje te zijn die sport bij een dansschool. De andere meiden die sporten, deden dit bij jongerenwerkorganisaties, die gratis en laagdrempelig sportaanbod hebben in de wijk. Het sportaanbod van jongerenwerkorganisaties lijkt niet meegenomen te worden in het onderzoek naar (en uitbreiding van) het bestaande sportaanbod. Voor meiden en ouders blijkt er geen verschil te zijn tussen een vereniging, sportschool of het sportaanbod in de wijk. Daarnaast blijkt de kijk op een vereniging anders te zijn, door het aanbod van de vereniging te omschrijven als prestatief en het sporten in de wijk voor de gezelligheid. De vrijblijvendheid door het gratis aanbod is voor meiden en ouders doorslaggevend in de sportkeuzes. Dit roept vragen op over de gemeentelijke inzet: moet de focus worden gelegd op het aanbod in de wijk of het aanbod van de sportverenigingen?

5.8.2 Fysieke en sociale veiligheid

Veiligheid blijkt een belangrijk onderwerp te zijn. De weg naar het sportaanbod toe is volgens de ouders niet veilig. Daarnaast is het bestaande sportaanbod in de wijk niet veilig wanneer er alleen jongens op af komen. In het beleidsdiscours is veiligheid ook van belang. Echter wordt voornamelijk ingezet op sociale veiligheid, door eisen te stellen aan sportverenigingen, terwijl juist de routes naar de sportparken niet veilig genoeg zijn.

5.8.3 Sporten en bewegen, maar met wie?

Ook blijkt dat meiden het liefst alleen met meiden of hun familie willen sporten. Ze voelen zich meer op hun gemak en het is ook gewenst vanuit geloofsovertuiging. In het beleidsdiscours wordt genoemd dat generiek aanbod vaker jongens dan meiden stimuleert. Dit blijkt de ouders en de meiden ook op te vallen. Echter wordt in het beleidsdiscours gefocust op gemengd sporten tot 12 jaar. In de communicatie en promotie worden gemengde teams en niet-stereotype meidensporten laten zien zoals voetbal en kickboksen, om genderstereotyperingen te laten verdwijnen. Daarnaast zouden hierdoor gemengde teams gevormd kunnen worden bij sportverenigingen, omdat er nu te weinig meiden zijn om een team te vormen. Het roept echter de vraag op of sport hierdoor voor meiden aantrekkelijker wordt. Daarnaast roept het vragen op over het structurele sportaanbod, want hoe kunnen meidenteams boven de 12 jaar dan gevuld worden en de meiden doorstromen naar hogere teams? Tot slot is de belangrijke invloed van familie, ouders en mensen in de wijk niet terug te zien in het beleidsdiscours.

6. Analyse

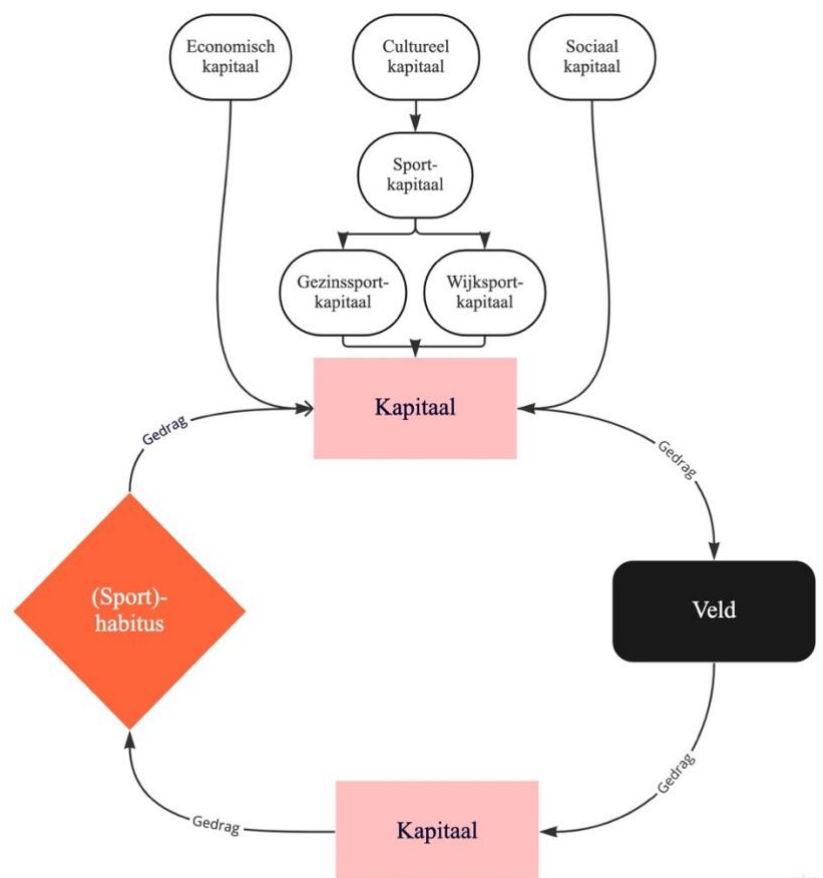
Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag: “Op welke wijze wordt door Amsterdamse vrouwelijke adolescenten en hun ouders betekenis gegeven aan de relatie tussen gender en sport en bewegen en wat zijn daarvan de gevolgen voor hun sportparticipatie?”, worden in dit hoofdstuk de belangrijkste empirische bevindingen van dit onderzoek ter verdieping verbonden met de theorie van Bourdieu (1978) en de concepten kapitaal, habitus, veld en onderzoeken die zijn gedaan naar het socialisatieprocessen binnen sport. Daarna wordt ingezoomd op de verschillende genderopvattingen van de respondenten. Tot slot worden alle bevindingen samengenomen en wordt gekeken of er sprake is van een ongelijk speelveld in de sportwereld voor de meiden.

6.1 De sportwereld, een ongelijk speelveld?

Volgens van Haften (2019) is sport ingebed in een sociale wereld, die wordt gekenmerkt door verschillen en barrières, waardoor er sprake is van een ongelijk speelveld. Dit roept de vraag op of er op basis van de bevindingen van dit onderzoek ook gesteld kan worden dat er sprake is van een ongelijk speelveld. Uit de resultaten blijken verschillende barrières naar voren te komen. Het beperkte aanbod in de wijk, een onveilige buurt, te weinig tijd door school, geld en culturele opvattingen over gender hebben invloed op de sportkeuzes van de meiden. Deze barrières worden aan de hand van de theorie in de volgende paragrafen uitgelegd. Om sociale ongelijkheden en gedragingen uit te kunnen leggen, wordt de theorie van Bourdieu (1978)

gebruikt. De habitus - een verzameling van overtuigingen en gedragingen die historisch en cultureel gevormd zijn - is volgens Bourdieu (1978) van invloed op de keuzes die iemand maakt en zou dus invloed kunnen hebben op de sportkeuzes die worden gemaakt.

De habitus dient als een soort gids over welk gedrag passend is voor de sociale positie waarin iemand zich bevindt. De hoeveelheid economisch, cultureel en sociaal kapitaal is hierbij van belang. Afhankelijk van het soort kapitaal krijgt iemand toegang tot bepaalde activiteiten en daarbij dus ook toegang tot sportactiviteiten. Figuur 8 laat zien dat er voor sport en bewegen onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende soorten kapitalen. Een individu heeft kapitaal nodig om zich in een veld te kunnen bewegen. Ieder veld kent vervolgens verschillende regels, standaarden en criteria voor het economisch, cultureel en sociaal kapitaal. Wanneer iemand zich in meerdere velden gaat

Figuur 8: Hoe kapitaal, veld en habitus het gedrag stuurt

bewegen en diegene bezit het juiste kapitaal, dan voelt diegene zich op zijn gemak en is er geen probleem. Het is bijvoorbeeld niet zo dat een voetballer zich nooit thuis kan voelen op de tennisclub. Als diegene de juiste hoeveelheid en soort kapitaal bezit, zal ook de voetballer zich thuis kunnen voelen op de tennisclub. Wanneer iemand zich beweegt in een ander veld, zal diegene kapitaal verkrijgen op basis van de ervaringen die opgedaan worden in dat veld, waardoor de habitus verder wordt uitgebreid. Dit resulteert uiteindelijk in een sportkeuze die past bij de habitus van het individu. Niet iedereen heeft hetzelfde kapitaal en ieder veld is anders, waardoor sport voor sommige mensen minder toegankelijk is. Hier zou in het sportbeleid rekening mee gehouden moeten worden. In de volgende paragrafen worden de habitus, veld en verschillende soorten kapitaal gekoppeld aan de empirische bevindingen en wordt uitgelegd wat dit betekent voor de sportdeelname van meiden.

6.1.1 Economisch kapitaal: gratis sportaanbod versus betaald sportaanbod

Economisch kapitaal bevat alle soorten betaalmiddelen of bezettingen die direct om te zetten zijn in geld of een duidelijke waarde vertegenwoordigen (Bourdieu, 1978). Uit de resultaten blijkt dat de hoeveelheid economisch kapitaal invloed heeft op de sportkeuzes die worden gemaakt. Het moeten betalen van contributies of lidmaatschappen bij sportverenigingen of sportscholen werd als beperkende factor genoemd en zorgt ervoor dat ouders en meiden de keuze maken om te gaan sporten bij wijkactiviteiten, die gratis aangeboden worden door jongerenorganisaties of door het stadsdeel zelf. De vrijblijvendheid van deze activiteiten in combinatie met de drukte die de middelbare school met zich mee brengt, helpen mee in de keuze van de meiden en hun ouders. Het sportaanbod in de wijk concurreert dus met het aanbod van de georganiseerde sport. De meiden en ouders die niet sporten, geven aan dat het aanbod in de wijk niet toereikend is en weten het bestaande aanbod vaak niet te vinden. De meiden die opgroeien in minimagezinnen, kunnen gebruik maken van hun stadspas om contributies of lidmaatschappen te betalen. Hier blijken echter weinig meiden gebruik van te maken, doordat ze niet weten waarvoor ze de stadspas kunnen gebruiken. Daarbij komt dat wanneer er gratis in de wijk gesport kan worden, de stadspas helemaal niet gebruikt hoeft te worden. Ook blijkt uit de resultaten dat er veel gezinnen zijn die net buiten de stadspasregeling vallen, maar alsnog weinig te besteden hebben en dus niet snel de keuze maken voor betaalde sportactiviteiten. De sportkeuze is niet alleen afhankelijk van het economisch kapitaal, maar ook van het culturele kapitaal die de meiden bezitten. Daar wordt in de volgende paragraaf op ingezoomd.

6.1.2 Cultureel kapitaal: ontwikkeling van het sportkapitaal

Cultureel kapitaal zijn bepaalde vormen van culturele of symbolische kennis, uitingen en goederen, zoals opleidingsniveau of iemands professionele positie (Robbins, 2000). Een interessant aspect van het culturele kapitaal is de hoeveelheid en het soort kennis wat een individu bezit. De kennis en vaardigheden die nodig zijn om deel te kunnen nemen aan sportactiviteiten, zoals bijvoorbeeld motorische vaardigheden en kennis over hoe sportclubs functioneren, kunnen daarom ook als onderdeel van het cultureel kapitaal worden gezien. Dit wordt ook wel ‘sportkapitaal’ genoemd (Nielsen et al., 2012). Wanneer iemand niet sport, bezit diegene logischerwijs minder sportkapitaal dan iemand die wel sport. Sport is volgens Engström (2008) vooral in Westerse culturen onderdeel van iemands sociale positie. Sport

behoort daar tot de levensstijl en het cultureel kapitaal, doordat sport wordt herkend en waarde krijgt door sociale groepen waarin mensen zich bevinden. Uit de bevindingen blijkt dat de meiden allemaal goed weten wat voor voordelen sport en bewegen met zich mee brengt. Echter blijkt dat er voor de meiden en ouders geen verschil is tussen de verschillende soorten sportaanbod, behalve als het gaat om de kosten. Hun keuzes lijken vooral gebaseerd op basale, praktische redenen zoals de kosten, het tijdstip en de plek. De meiden die wel sporten, vinden het juist fijn om te sporten in de wijk. Zij zien het nut er niet van in om te gaan sporten bij een sportvereniging, behalve als je beter wil worden in de sport die je graag beoefend. Deze sportkennis kan worden opgedaan in het gezin. Daarom wordt het concept ‘gezinssportkapitaal’ als onderdeel van het culturele kapitaal, toegelicht in de volgende paragraaf.

6.1.3 Gezinssportkapitaal & socialisatie: niet alleen ouders, maar de hele familie

In het socialisatieproces rondom sportparticipatie zijn volgens de theorie meerdere ‘*socializing agents*’ belangrijk, zoals ouders, leeftijdsgenoten, scholen en de media (Cunningham, 2019). Uit de bevindingen blijkt dat niet alleen ouders, maar meerdere familieleden invloed hebben op de sportkeuzes van de meiden. De gedeelde sociale identiteit van de groep waarin de meiden zich bevinden, wordt overgedragen door ouders en andere familieleden. Zij promoten routines, gewoontes en rituelen die belangrijk zijn voor de familie en daardoor bepaalde keuzes en verwachtingen reflecteren (Grusec & Davidov, 2010). De meiden die niet sporten, hebben minder ‘gezinssportkapitaal’ – kennis en vaardigheden over sport opgedaan in het gezin – waardoor sport minder toegankelijk is dan wanneer meiden opgroeien in gezinnen met veel gezinssportkapitaal (Nielsen et al., 2012). Wanneer ouders zelf niet sporten of vroeger niet lid zijn geweest van een sportvereniging, wordt de kennis over hoe sportclubs werken en functioneren niet overgedragen op de kinderen (Nielsen et al., 2012). Dat bleek ook uit de bevindingen van dit onderzoek: sporten bij een sportvereniging was voor ouders minder bekend. Zo vonden een aantal ouders vrijwilligerswerk bij verenigingen raar, omdat ze moeten betalen voor de activiteit en ze daarom verwachten er niks voor terug te hoeven doen. Meiden zullen hierdoor logischerwijs minder snel sporten bij een sportvereniging, omdat zij dit vanuit huis niet mee hebben gekregen. Uit de bevindingen bleek daarnaast dat niet alleen ouders, maar meerdere familieleden invloed hebben op de sportkeuzes die de meiden maken. Dit bevestigt het onderzoek van Stuij (2015), waarin werd gesteld dat naast de invloed van het ‘kerngezin’, bestaande uit ouders broers en zussen, juist het ‘uitgebreide gezin’, bestaande uit ooms, tantes neven en nichten, allen van invloed zijn op de habitus en socialisatie van een kind. Ook de invloed van gender is hier terug te zien: de meiden bleken vooral interesse te hebben in typische ‘mannensporten’ zoals voetbal en kickboksen, doordat hier met familie naar werd gekeken op tv of de sport door familieleden werd beoefend. De meiden kunnen de kennis over sport ook op doen in de wijk. Dat wordt in de volgende paragraaf verder uitgelegd.

6.1.4 Wijk sportkapitaal: sleutelfiguren in de wijk

Naast dat kennis over sport opgedaan kan worden in het gezin, kan deze kennis ook opgedaan worden in de wijk. Er is dan sprake van ‘wijk sportkapitaal’. Het concept ‘wijk sportkapitaal’ kan worden toegevoegd aan de verschillende vormen van cultureel kapitaal. Uit de bevindingen blijkt namelijk dat meiden niet alleen kennis over sport opdoen in het gezin, maar ook in de wijk. Ze sporten daar namelijk het liefst op pleinen of in het park, of bij jongerenorganisaties, met familie of vriendinnen. Daarnaast blijkt dat sleutelfiguren in de wijk een belangrijke invloed hebben op zowel de meiden als de moeders die in de wijk wonen. Een voorbeeld hiervan is dat een moeder andere moeders en hun kinderen in de wijk aan het sporten heeft gekregen, door een paar keer met hun mee te lopen naar de sportactiviteit. Dit betekent dat de habitus van moeders in de wijk niet bekend is met de sportactiviteiten bij de georganiseerde of anders georganiseerde sport. Ze zijn niet goed op de hoogte en voelen zich op de weg naar de sportactiviteiten toe niet veilig of op hun gemak, totdat er een keer iemand met ze meeloopt. Op welke manier de meiden toegang krijgen tot kapitaal van anderen en dus tot sport, wordt uiteengezet in de volgende paragraaf.

6.1.5 Sociaal kapitaal: via wie heb je toegang tot sport?

Het sociaal kapitaal gaat in op de relaties die meiden hebben, die toegang geven tot het cultureel en/of economisch kapitaal van anderen (Bourdieu, 1997). Uit de resultaten blijkt dat meiden het vooral fijn vinden om met bekenden te sporten, zoals familie of vriendinnen. De toegang en connecties die de meiden hebben met anderen die wel sporten, kunnen worden toegevoegd als onderdeel van het sociale kapitaal. Uit de resultaten blijkt namelijk dat wanneer sommige meiden niemand om zich heen kennen die aan sport doen, zij minder toegang hebben tot kennis over bepaalde sporten en zij deze sporten dus ook minder snel zullen beoefenen. Een meisje benoemde dat zij bijvoorbeeld niet wil gaan sporten als haar neef ook niet gaat. Haar neef geeft haar toegang tot sport, maar op het moment dat hij niet gaat, voelt sport voor haar dus minder toegankelijk. Hoe meer bekenden om de meiden heen sporten, hoe toegankelijker sport voor hen wordt. In de volgende paragraaf wordt toegelicht welke sporten meiden vinden passen bij zichzelf.

6.1.6 Sporthabitus: de ‘passendheid’ van bepaalde sporten

De verschillende voorkeuren die een individu heeft voor bepaalde sportactiviteiten, afhankelijk van de sociale context waarin het individu zich bevindt, wordt ook wel de ‘sporthabitus’ genoemd (Engström, 2008). Dit houdt in dat de meiden bepaalde sportkeuzes maken op basis wat ‘passend’ is voor de status die de meiden bezitten en de sociale groep waarin ze zich bevinden. Ook de perceptie over de eigen sportvaardigheden is hierbij van belang. De sporthabitus stuurt het gedrag (Engström, 2008). Zo blijkt uit de resultaten dat wanneer een meisje minder succesbeleving heeft, dit de perceptie over haar eigen sportvaardigheden beïnvloed en daardoor resulteert in de keuze om niet te gaan sporten. Ook blijkt uit de resultaten dat meiden bepaalde sportactiviteiten kiezen die passen bij hun cultuur en sociale groep. Vooral voetbal en kickboksen zagen de meiden als passende sporten. Een voorbeeld hiervan is het meisje die opnoemt dat ze nooit aan hockey zou doen omdat ze dan een rokje aan moet, wat niet mag vanuit haar geloofsovertuiging. De institutionele druk binnen een bepaald veld, namelijk de regel dat er rokjes moeten worden gedragen, in

combinatie met haar habitus zorgen ervoor dat ze hockey niet vindt passen bij zichzelf en de sociale groep waarin ze zich bevindt. Vervolgens resulteert de habitus in de keuze om niet voor hockey, maar voor voetbal te kiezen. Dit komt overeen met het onderzoek van Stuij (2015), waaruit bleek dat kinderen zich heel bewust zijn van de ‘passendheid’ van bepaalde sporten. De verschillende sporten kunnen worden gezien als aparte ‘velden’ met ieder een ander karakter en regels. Daar wordt in de volgende paragraaf op ingegaan.

6.1.7 Verschillende velden: clubcultuur of wijkcultuur?

Iedere sport en manier van sport kan gezien worden als een apart veld, waarin bepaalde organisatorische en sociale regels gelden (Johnson & Bourdieu, 1993). Ook school kan gezien worden als een apart veld. Uit de resultaten blijkt dat dit veld niet goed samen gaat met het ‘sportveld’. De meiden geven allemaal aan school en hun toekomst belangrijker te vinden dan sport. Wanneer de meiden het druk hebben met school, staat sport op de tweede plek. Daarnaast blijkt uit de resultaten dat meiden het liefst willen sporten in de anders georganiseerde sport: bij jongerenwerkorganisaties of met familie of vriendinnen in de wijk. De wijk en woonomgeving is voor de meiden een bekende plek. De sportvereniging is een minder bekende plek, omdat de meiden daar niet of minder sporten. Dit komt overeen met het onderzoek van Stuij (2015), waaruit bleek dat sporten op de sportclub vanzelfsprekend en dus een onderdeel van de habitus was voor kinderen met een hoge sociaaleconomische status (SES), maar dat meiden met een lage SES niet sporten bij een sportvereniging en dus minder ‘sportkapitaal’ opbouwden. Sporten in de wijk kan worden gezien als een heel ander veld met andere sociale en organisatorische regels dan een sportvereniging. Een sportvereniging wordt gekenmerkt door een vrijwillig lidmaatschap, georganiseerd voor en door leden, onafhankelijk van derde partijen, vrijwilligerswerk en democratische besluitvorming (Thiel & Mayer, 2009). Uit de bevindingen blijkt dat de meiden en ouders sportverenigingen vooral zien als een middel om beter te worden en jezelf te ontwikkelen. Wanneer je prestatief en competitief wil sporten ga je naar een sportvereniging, terwijl sporten in de wijk vooral voor de gezelligheid is. De praktische keuzes, zoals geld en vrijblijvendheid, in combinatie met de definitie van de meiden en ouders over het soort aanbod bij sportverenigingen, zorgt ervoor dat meiden kiezen om liever te sporten in de wijk. Veiligheid blijkt ook een belangrijke factor: de wegen naar de sportparken toe worden niet als veilig ervaren, maar ook het sportaanbod in de wijk niet wanneer hier alleen jongens op afkomen. De meiden voelen zich meer thuis en willen dus liever sporten in de ‘wijkcultuur’ in plaats van de ‘clubcultuur’. Met wie de meiden het liefst sporten, wordt ook gestructureerd door de habitus. Dat wordt in de volgende paragraaf nader toegelicht.

6.2 Meiden willen sporten, maar alleen met meiden

Uit de resultaten blijkt dat de meiden en hun ouders sporten en bewegen voor zowel meiden als jongens even belangrijk vinden. Meiden zouden daarnaast om dezelfde redenen gaan sporten als jongens en hebben ook een even grote kans om te gaan sporten als jongens. Toch blijkt uit de bevindingen dat meiden het liefst alleen sporten met meiden. Dit heeft voor een groot deel te maken met de cultuur en dus met de habitus van de meiden en ouders. Het voorbeeld van het meisje die het raar vindt wanneer mannen en vrouwen gezamenlijk sporten en het voorbeeld van de moeders die aangeven het fijn te vinden om alleen met vrouwen te

sporten omdat ze dan zichzelf kunnen zijn, impliceert dat gemengd sporten niet passend is voor de sociale groep waarin zij zich bevinden. De meiden voelen zich veiliger en op hun gemak wanneer ze alleen met vrouwen sporten. De habitus structureert hierbij het gedrag, door een keuze te maken om niet gemengd te sporten. Er zit een paradox tussen het eens zijn met de algemene opvatting en het gedrag: ze sluiten aan bij de breder gedragen opvatting dat er gelijkheid moet zijn tussen meiden en jongens, maar spreken wel een voorkeur uit om apart te sporten. Wanneer zij daadwerkelijk gaan handelen naar de algemene opvatting, is dat niet passend voor hun cultuur en geloof. Dit geldt vooral voor de meiden met een niet-westerse achtergrond. Dit wordt in de volgende paragraaf verder toegelicht.

6.2.1 Cultuur & genderopvattingen

De cultuur en opvoeding die meiden vanuit huis meekrijgen hebben een belangrijke invloed op de sportkeuzes van de meiden, blijkt uit de bevindingen. Gendersocialisatie begint al op vroege leeftijd en ouders bepalen wat voor gedrag gepast is of niet (Cunningham, 2010). Gedragingen van ouders blijken een sterkere voorspeller te zijn van gendergedragingen dan de overtuigingen die de ouders hebben omtrent gender (Halpern & Perry-Jenkins, 2016). Dit komt overeen met de bevindingen van dit onderzoek: ouders vinden sport en bewegen voor iedereen belangrijk. Er is voor hun geen verschil tussen jongens en meiden, maar toch spreken ze een voorkeur uit voor hun dochters om alleen met meiden te sporten. Uiteindelijk resulteert dit in de voorkeur van de meiden zelf om niet gemengd te sporten. Acties en daden zeggen dus meer dan woorden. Een ander voorbeeld van hoe de habitus in relatie tot gender het gedrag reguleert, is het meisje die het raar vindt dat mannen en vrouwen gezamenlijk in de sportschool sporten en lichamen naast elkaar stretchen. Zij vermijdt deze situatie liever omdat zij vanuit haar opvoeding en geloof heeft meegekregen dat mannen en vrouwen niet met elkaar kunnen sporten. Zij ziet dit daarom als ‘niet passend’ en raar.

6.3 Focus op de georganiseerde sport zorgt voor een ongelijk speelveld

Volgens Bourdieu (1978) is sport voor een belangrijk deel geen persoonlijke afweging, maar bepaalt de hoeveelheid en het soort kapitaal welke sport wordt beoefend en gekozen. Ook uit de resultaten blijkt dat de hoeveelheid economisch, sociaal en cultureel kapitaal en de habitus de sportkeuzes de meiden en ouders structureren en beïnvloeden. Hun definitie van sporten en bewegen is anders dan hoe sport wordt gedefinieerd in het beleidsdiscours. In het beleidsdiscours wordt vooral gefocust op het toe leiden van meiden naar het georganiseerde sportaanbod, vanwege het structurele karakter. Er wordt daarnaast ingegaan op gemengd sporten op jonge leeftijd om genderstereotypingen weg te nemen. Meiden zien echter de voordelen van sporten bij een sportvereniging niet en sporten liever in de wijk, alleen met meiden. In principe is het niet erg dat meiden de keuze maken voor de gratis sportactiviteit in de wijk, het gaat er immers om of ze sporten en bewegen. Of ze dat in de wijk doen of bij een sportvereniging, zou niet veel uit moeten maken. Dit komt overeen met de mening van Elling en Knoppers (2005), die stellen dat meiden niet op precies dezelfde manier hoeven te sporten als andere groepen in de samenleving. Juist deze verschillen moeten geaccepteerd worden, willen er meer meiden gaan sporten. Wanneer er meer meiden in de wijk zouden sporten, is er geen sprake van sociale ongelijkheid. Echter is het zo dat veel meiden de weg naar het sportaanbod in de wijk nog niet weten te vinden. Ouders en meiden geven namelijk aan dat

het sportaanbod in de wijk niet toereikend genoeg is of zelfs onbereikbaar. En het aanbod wat er is, weten ze nog niet goed genoeg te vinden. Dat is problematisch, want sommige meiden sporten daardoor helemaal niet, waardoor ongelijkheid optreedt. Daarnaast blijkt uit de resultaten dat het de meiden niet lukt om andere ‘velden’ te betreden, zoals het veld van de sportvereniging. Sporten bij een sportvereniging past minder goed bij de habitus van de meiden. Zij voelen zich vooral op hun gemak bij het sportaanbod in de wijk. Wanneer het beleidsdiscours dus vooral gericht is op het toe leiden van meiden naar sportverenigingen, schiet het beleid zijn doel voorbij omdat de sportvereniging een minder toegankelijk veld is voor de meiden. De focus van het beleidsdiscours op het betreden van meerdere velden, blijkt een te hoog ambitieniveau te zijn voor de meiden. Er ontstaat dus een kloof in de manier waarop er wordt gekeken naar het meer in beweging brengen van meiden. Er is sprake van een ongelijk speelveld wanneer er alleen gefocust wordt op het toe leiden van meiden naar de georganiseerde sport. Echter, wanneer het sportaanbod in de wijk bij jongerenorganisaties of op pleinen wordt geïntensiveerd en uitgebreid en dit aanbod de meiden daadwerkelijk bereikt, zal ongelijkheid verminderen. Op die manier wordt de habitus van de meiden juist omarmd en geaccepteerd.

7. Conclusie en beleidsaanbevelingen

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de betekenissen die Amsterdamse meiden tussen de 12 en 18 jaar en de ouders geven aan sport en bewegen, om zo het socialisatieproces rondom sport en de invloed daarvan op de sportdeelname van de meiden inzichtelijk te krijgen. Het onderzoek geeft antwoord op de hoofdvraag: *“Op welke wijze wordt door Amsterdamse vrouwelijke adolescenten en hun ouders betekenis gegeven aan de relatie tussen gender en sport en bewegen en wat zijn daarvan de gevolgen voor hun sportparticipatie?”* Voordat er antwoord gegeven wordt op de hoofdvraag, wordt allereerst antwoord gegeven op de gestelde deelvragen. De antwoorden op de vragen zijn gebaseerd op de bevindingen zoals beschreven in het resultatenhoofdstuk en de literatuurstudie.

1. Wat is er in de literatuur bekend over de relatie tussen habitus, socialisatie en genderstereotypering?

Uit de literatuur blijkt dat de habitus voornamelijk wordt gevormd in de jeugd, waar kinderen ervaringen opdoen in een bepaalde sociale groep. De manier waarop de habitus gevormd wordt, kan worden gezien als een socialisatieproces. Genderstereotypingen hebben invloed op dit socialisatieproces. Ouders leren kinderen bepaalde normen, waarden, overtuigingen en gedragingen over gender, die passen bij de sociale groep waarin ze zich bevinden. De habitus kan daarom worden gezien als een geïnternaliseerde klassenpositie die als een soort gids fungeert over welk gedrag gepast is of niet, binnen een bepaald veld. De habitus beïnvloedt de sportkeuzes die de meiden maken en is dus het product van het socialisatieproces in de kindertijd, waar ouders kinderen gender-gerelateerd gedrag leren.

2. Welke betekenissen kennen vrouwelijke adolescenten en hun ouders toe aan sport en bewegen en sportparticipatie door vrouwen?

De meiden en de ouders blijken sport en bewegen allemaal heel belangrijk te vinden, zowel voor meiden als voor jongens. Genderopvattingen waren vooral terug te zien in de manier waarop meiden het liefst sporten. Bijna alle meiden en ouders gaven een voorkeur aan om alleen te sporten met meiden. Vooral meiden met een niet-westerse achtergrond spraken deze voorkeur uit. Vanuit geloofsovertuiging mogen de meiden op latere leeftijd niet met mannen sporten. Voor meiden en ouders blijkt er geen verschil te zijn tussen het georganiseerde en anders georganiseerde aanbod, behalve als het gaat om de kosten. De sportkeuze is vooral gebaseerd op praktische redenen. Daarnaast spreken de meiden en de ouders de wens uit om zo veel mogelijk te sporten in de wijk. Er is een kloof te zien tussen het beleidsdiscours en de betekenissen die de meiden en ouders aan sport en bewegen toekennen, als het gaat om het toe leiden van meiden naar het georganiseerde en gemengde sportaanbod.

3. Welke ondersteunende factoren beïnvloeden de sportparticipatie van vrouwelijke adolescenten?

Het juiste aanbod in de wijk, gezelligheid, de invloed van familie en sleutelfiguren in de wijk blijken belangrijke ondersteunende factoren te zijn als het gaat om het verhogen van de sportdeelname van de meiden. Meiden sporten het liefst dichtbij huis, alleen met meiden en samen met bekenden zoals familie of vriendinnen. Daarnaast is het belangrijk dat de focus vooral ligt op gezelligheid en het maken van plezier. Niet alleen ouders, maar meerdere

familieleden zoals neven en nichten blijken een belangrijke ondersteunende factor te zijn. De motiverende manier waarop er thuis over sport gepraat wordt, de sportactiviteiten die familieleden met elkaar ondernemen en de sporten die zij op tv kijken spelen hierin een rol. Tot slot blijken sleutelfiguren in de wijk een belangrijke invloed te hebben op de meiden en de ouders in de wijk. Zij weten contact te leggen met moeders en hun dochters en motiveren ze om te gaan sporten.

4. Welke beperkende factoren beïnvloeden de sportparticipatie van vrouwelijke adolescenten (voortkomend uit de interviews en literatuurstudie)?

Allereerst blijkt het beperkte aanbod in de wijk een beperkende factor te zijn. De meiden en ouders vinden het bestaande aanbod niet veilig genoeg doordat er vaak alleen maar jongens op af komen, de weg naar de sportparken toe niet veilig is, de activiteit niet voor de leeftijd van de meiden is of te ver of te laat is. Het moeten betalen voor sportactiviteiten blijkt een andere beperkende factor te zijn. De meiden zijn daarnaast druk met school, waardoor sport op de tweede plek komt. Tot slot lijkt opvoeding en de cultuur die de meiden meekrijgen een beperkende factor voor de sportdeelname.

5. Wat zijn de beleidsimplicaties voor de gevonden betekenissen voor de gemeente Amsterdam?

Uit de bevindingen blijkt dat meiden en ouders sporten en bewegen allemaal belangrijk vinden. Echter is de definitie die meiden en ouders geven aan sport en bewegen op sommige aspecten verschillend dan hoe sport gedefinieerd wordt in het beleidsdiscours. Daarom zijn op basis van de gevonden betekenissen meerdere beleidsaanbevelingen nuttig, die hieronder uiteen worden gezet.

- **Pas het aanbod aan naar de behoefte van de meiden en de ouders**

Om een gelijk spelveld te creëren, zou het sportaanbod beter aan moeten sluiten op de wensen en behoeften van de meiden en de ouders. Een laagdrempelig en gratis sportaanbod waar alleen meiden welkom zijn, zou kunnen helpen om meer meiden aan sport te laten deelnemen. Focus hierbij op plezier en gezelligheid. Zorg daarnaast voor een fysieke en sociaal veilige omgeving in zowel de wijk als bij de sportverenigingen.

- **Focus op de anders georganiseerde sport**

Zet niet alleen in op het toe leiden van meiden naar verenigingen en sportscholen, maar juist op het sportaanbod in de wijk. Werk hiervoor meer en beter samen met jongerenorganisaties die nauw in contact staan met de meiden. Breng het sportaanbod in de wijk en bij jongerenorganisaties in beeld en breid dit sportaanbod uit. Laat deze organisaties ook meer samenwerken met sportverenigingen, door bijvoorbeeld gezamenlijk aanbod te creëren in de wijk. Het tegenargument wat vaak wordt gegeven, is dat het opzetten en ondersteunen van gratis sportaanbod in de wijk niet structureel bekostigd kan worden. Echter, als de gemeente Amsterdam het echt belangrijk vindt dat meer meiden sporten en bewegen, maar de meiden sport in de wijk fijner vinden, waarom zou deze keuze dan niet worden gemaakt?

- **Betrek niet alleen het meisje en de ouders, maar meerdere familieleden en sleutelfiguren in de wijk**

Uit de resultaten blijkt dat meiden niet alleen door ouders, maar door meerdere familieleden en moeders uit de wijk worden beïnvloed. Betrek daarom tijdens het promoten van sportactiviteiten maar meerdere familieleden. Meiden geven daarnaast aan het fijn te vinden om samen met familie te sporten. Het organiseren van sportactiviteiten in de wijk voor families zou kunnen helpen om meer meiden in beweging te brengen. Geef daarnaast sleutelfiguren in de wijk een belangrijke en prominente rol door ze te betrekken bij het sportaanbod en de communicatie en promotie.

Antwoord op de centrale hoofdvraag: op welke wijze wordt door Amsterdamse vrouwelijke adolescenten en hun ouders betekenis gegeven aan de relatie tussen gender en sport en bewegen en wat zijn daarvan de gevolgen voor hun sportparticipatie?

Uit dit onderzoek zijn een aantal beperkende factoren naar voren gekomen, die deels beïnvloed worden door gender, zoals het beperkte sportaanbod in de wijk, een onveilige buurt en culturele opvattingen. Daarnaast blijkt dat alle meiden en ouders sport en bewegen belangrijk vinden. Desalniettemin is de definitie die de meiden en ouders aan sport geven anders dan hoe sport op sommige vlakken wordt gedefinieerd in het beleidsdiscours. Dit zorgt voor een kloof in de manier waarop er wordt gekeken naar het verhogen van de sportdeelname van de meiden. Dit heeft te maken met genderopvattingen die terug te zien zijn in de voorkeur die de meiden en hun ouders uitspreken om alleen met vrouwen te sporten. Daarnaast wordt de kloof vergroot doordat meiden en ouders het anders georganiseerde sportaanbod beter bij zichzelf vinden passen dan het georganiseerde sportaanbod.

Dit onderzoek geeft nieuwe inzichten over hoe meer meiden in Amsterdam West zouden kunnen deelnemen aan sport en beweegactiviteiten. Deze inzichten kunnen zorgen voor een sportaanbod dat beter aansluit bij de sportbehoeften van de meiden en hun ouders, waardoor de sportdeelname verhoogd zou kunnen worden.

8. Discussie

In dit laatste hoofdstuk wordt ingegaan op de theoretische reflectie, de beperkingen van het onderzoek en de aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

8.1 Theoretische reflectie

Voor dit onderzoek is de theorie van Bourdieu (1978) als hoofdconcept gebruikt en zijn daarnaast verschillende onderzoeken naar het socialisatieproces in sport toegepast (Cunningham 2019; Dixon et al., 2008; Elling & Knoppers, 2005; Grusec & Davidov, 2010; Halpern & Perry-Jenkins, 2016; Stuij, 2015; Wheeler, 2011; Nielsen et al., 2012). De theorie van Bourdieu (1978) heeft geholpen in het blootleggen van sociale ongelijkheden, die van invloed zijn op sportdeelname van adolescente meiden. De concepten habitus, kapitaal en veld konden goed worden toegepast op de bevindingen, waardoor de sportkeuzes en ongelijkheden beter begrepen konden worden. Soms was het lastig om de definities van de verschillende soorten kapitaal te duiden, omdat deze definities in de literatuur verschillend worden gebruikt. Een voorbeeld hiervan is dat een lidmaatschap van een sportvereniging in de literatuur wordt gezien als ‘sociaal kapitaal’, omdat dit lidmaatschap toegang geeft tot het sociaal en cultureel kapitaal van anderen, terwijl een lidmaatschap van een vereniging ook kan worden gezien als ‘cultureel kapitaal’, omdat de kennis die verworven wordt over sport, opgedaan kan worden in de sportvereniging. Dit zorgt er dus voor dat de verschillende soorten kapitaal, niet zo zwart-wit te duiden zijn zoals wordt aangegeven in de literatuur. Er is daarom gekozen, met behulp van de literatuur, voor een eigen interpretatie van de concepten. Sociaal kapitaal werd geïnterpreteerd als de connecties die meiden hadden met anderen waardoor ze toegang kregen tot bepaalde sportactiviteiten, terwijl cultureel kapitaal werd geïnterpreteerd als de plaats waar kennis over sport is opgedaan, zoals in het gezin, de wijk of de sportvereniging. Op basis van de bevindingen is het concept ‘wijk sportkapitaal’ toegevoegd aan het concept cultureel kapitaal, omdat uit de bevindingen blijkt dat de meiden kennis en ervaringen over sport vooral op doen in de wijk. Bourdieu (1978) was er daarnaast van overtuigd dat de sportkeuzes die individuen maken, vooral zijn gebaseerd op de habitus en de hoeveelheid en het soort kapitaal dat een individu bezit. Deze opvatting blijkt echter te kort door de bocht. Naast dat bovenstaande aspecten inderdaad invloed blijken te hebben, blijken ook basale, praktische redenen invloed te hebben op de sportkeuzes van de meiden en de ouders. Denk bijvoorbeeld aan het tijdstip waarop sportactiviteiten worden gegeven, de veiligheid in de buurt en sportparken en hoe ver het sportaanbod is. Deze redenen zijn niet terug te leiden of te verklaren vanuit de theorie van Bourdieu (1978). Daarnaast werd in het theoretisch kader gefocust op de invloed van genderstereotypingen op de sportdeelname van meiden. Uit de bevindingen zijn een aantal genderstereotypingen naar voren gekomen, maar het was lastig om te kunnen concluderen of deze stereotypingen daadwerkelijk invloed hebben op de sportkeuzes van de meiden. Genderopvattingen blijken een onderdeel te zijn van de sporthabitus van de meiden en hun ouders. Dit uit zich vooral in de voorkeur van de meiden en ouders om alleen met meiden te willen sporten. Waar de socialisatietheorieën in het theoretisch kader voornamelijk los van de theorie van Bourdieu (1978) werden gezien, lijkt hier uiteindelijk veel overlap in te zitten. De manier waarop een individu gesocialiseerd wordt in sport komt door een groot deel door de opvoeding, de omgeving en het kapitaal, waardoor deze invloeden uiteindelijk resulteren in de ‘sporthabitus’ van een individu.

8.1.2 Interpretatie van de onderzoeksdata

Soms werd er getwijfeld aan de codering en interpretatie van onderzoeksdata. Dit kwam omdat er tijdens de interviews werd gesproken over de voor-en nadelen van sport en bewegen, redenen om te sporten en te bewegen en beperkende en ondersteunende factoren. Dit resulteerde soms in overlappende codes, waardoor het lastig was om te kunnen duiden wat een uitspraak precies betekende. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beperkingen van dit onderzoek en suggesties voor eventueel vervolgonderzoek.

8.2 Beperkingen en suggesties voor vervolgonderzoek

Hoewel dit onderzoek belangrijke inzichten gaf in de betekenissen die meiden en hun ouders toekennen aan sport en bewegen, zijn er ook een aantal beperkingen. De beperkingen voor dit onderzoek worden hieronder uiteengezet, waarna een aantal suggesties voor vervolgonderzoek worden besproken.

Allereerst was het doel van dit onderzoek om zowel meiden met, als zonder migratieachtergrond te spreken. Dit is niet gelukt omdat zowel het meidenpanel als collega's van stadsdeel West voornamelijk in contact staat met meiden met een migratieachtergrond, omdat zij volgens de sportdeelnamecijfers meer achterlopen. Daarom is er voornamelijk met meiden gesproken met een Marokkaanse achtergrond uit de wijk Bos en Lommer, waardoor er geen goede afspiegeling is geweest van verschillende culturen en wijken.

Vervolgonderzoek naar meiden met verschillende culturele achtergronden zou een mooie aanvulling zijn op de uitkomsten van dit onderzoek. Hetzelfde geldt voor het benaderen van meerdere familieleden. Om de invloed van het gezin op de sportdeelname van de meiden te kunnen onderzoeken, is geprobeerd met de ouders van de meiden te spreken. Het bleek echter lastig om de vader van de meiden te kunnen spreken. Daarom zijn genderopvattingen over de sportdeelname van meiden voornamelijk door de meiden zelf en hun moeders opgenoemd. Door bij vervolgonderzoek meerdere familieleden te spreken zoals vaders, broers, zussen en neven en nichten, ontstaat er een completer beeld van de heersende genderopvattingen en de verschillende invloeden op de sportdeelname van meiden.

Daarnaast is er voor dit onderzoek gebruik gemaakt van de beleidsbrief 'vrouwen en sport' en eigen inzichten en interpretaties over het huidige beleid omtrent het verhogen van de sportdeelname van meiden. Er is voor dit onderzoek niet expliciet gesproken met beleidsmakers en de projectleider meiden binnen de gemeente Amsterdam. Om de beleidskeuzes beter te kunnen begrijpen, zou vervolgonderzoek gedaan kunnen worden door ambtenaren te interviewen en het beleidsdiscours daardoor sterker af te zetten tegen de betekenissen van de meiden en ouders.

Tot slot is er in dit onderzoek ingegaan op verschillende genderopvattingen over sport voor jongens en meiden, maar is er tijdens de gesprekken niet verdiepend ingegaan op de invloed van heersende genderstereotyperingen op de sportdeelname van de meiden. Hierdoor kunnen er geen uitspraken worden gedaan over de invloed van genderstereotyperingen op de sportdeelname van meiden tussen de 12 en 18 jaar. Vervolgonderzoek zou gedaan kunnen worden naar heersende genderstereotyperingen bij de meiden.

Literatuurlijst

- AD. (2021, 3 november). *Sportwereld woest om nieuwe coronamaatregelen: 'Dit is een totale lockdown van de amateursport'*. AD.nl. Geraadpleegd op 8 december 2021, van <https://www.ad.nl/binnenland/sportwereld-woest-om-nieuwe-coronamaatregelen-dit-is-een-totale-lockdown-van-de-amateursport~a3c586ea/>
- Adams, C., & Leavitt, S. (2016). 'It's just girls' hockey': Troubling progress narratives in girls' and women's sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(2), 152–172. <https://doi.org/10.1177/1012690216649207>
- Agergaard, S., Michelsen La Cour, A., & Gregersen, M. T. (2015). Politicisation of migrant leisure: a public and civil intervention involving organised sports. *Leisure Studies*, 35(2), 200–214. <https://doi.org/10.1080/02614367.2015.1009848>
- Anderssen, N., & Wold, B. (1992). Parental and Peer Influences on Leisure-Time Physical Activity in Young Adolescents. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 63(4), 341–348. <https://doi.org/10.1080/02701367.1992.10608754>
- Atria. (2020, december). *Genderscan sportbeleid*. <https://prod-cdn.atria.nl/wp-content/uploads/2021/08/11110352/Genderscan-Sportbeleid-Amsterdam.pdf>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Barker-Ruchti, N., Barker, D., Sattler, S., Gerber, M., & Pühse, U. (2013). Sport—'It's Just Healthy': Locating Healthism within Discourses of Social Integration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 39(5), 759–772. <https://doi.org/10.1080/1369183x.2013.756674>
- Bellah, R. N., Madsen, R., Sullivan, W. M., Swidler, A., & Tipton, S. M. (1991). *The good society*. New York: Knopf.

- Biddle, S. J., Whitehead, S. H., O'Donovan, T. M., & Nevill, M. E. (2005). Correlates of participation in physical activity for adolescent girls: a systematic review of recent literature. *Journal of Physical Activity and Health*, 2(4), 423-434.
- Birchwood, D., Roberts, K., & Pollock, G. (2008). Explaining differences in sport participation rates among young adults: Evidence from the South Caucasus. *European physical education review*, 14(3), 283-298.
- Boogaard, J. (2020, 20 juli). *In Zuidoost leren ze dat skateboarden óók voor meisjes is*. Het Parool. Geraadpleegd op 8 december 2021, van <https://www.parool.nl/amsterdam/in-zuidoost-leren-ze-dat-ski-boarden-ook-voor-meisjes-is~b0082f59/>
- Boud, D., Keogh, R., & Walker, D. (2013). *Reflection: Turning experience into learning*. Routledge.
- Bourdieu, P. (1978). Sport and social class. *Social Science Information*, 17(6), 819–840. <https://doi.org/10.1177/053901847801700603>
- Bourdieu, P. (1993). *Sociology in Question*. SAGE Publications.
- Bourdieu, Pierre. 2002. Social Space and Symbolic Space. In Contemporary Sociological Theory, ed. Craig Calhoun, Joseph Gerteis, James Moody, Steven Pfaff, and Indermohan Virk, 267–275. Oxford: Blackwell.
- Breedveld, K. (2003). Sport en cohesie: de relatie tussen sportdeelname en sociaal kapitaal. *Rapportage sport*, 247-83.
- Breedveld, K. (2014). *Sportparticipatie: uitdagingen voor wetenschap en beleid*. Nijmegen: Radboud Universiteit.
- Breedveld, K., & Mulleneers, S. (2011). Geen tijd: smoes of realiteit. A. Elling & F. Kemper (red.) 'Het kost veel tijd en je wordt er moe van'. *Verklaringen voor sportdeelname en inzichten in de leefwereld van niet-niet-sporters*, 57-73.

- Brustad, R. J. (1993). Who Will Go Out and Play? Parental and Psychological Influences on Children's Attraction to Physical Activity. *Pediatric Exercise Science*, 5(3), 210–223.
<https://doi.org/10.1123/pes.5.3.210>
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods*. 4th Edition. Oxford University press.
- Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford university press.
- Bugental, D. B. (2000). Acquisition of the algorithms of social life: a domain-based approach. *Psychological bulletin*, 126(2), 187.
- Caers, H., & Vertonghen, J. (2019). *Toolkit Hoe gendergelijkheid in de sport bevorderen*. Sport Vlaanderen.
https://kics.sport.vlaanderen/doelgroepen/Gedeelde%20%20documenten/Gender/200201_ALLIn_Toolkit_NLD.pdf
- Calhoun, C., Gerteis, J., Moody, J., Pfaff, S., & Virk, I. (2012). *Contemporary Sociological Theory*. Wiley.
- Clément, J. P. (1995). Contributions of the Sociology of Pierre Bourdieu to the Sociology of Sport. *Sociology of Sport Journal*, 12(2).
- Cunningham, G. B. (2019). *Diversity and Inclusion in Sport Organizations* (4th edition). Taylor & Francis.
- De Ridder, E. (2019, 26 november). *Uitsluiting en onveiligheid in de sport*. Allesoversport.nl.
Geraadpleegd op 20 december 2021, van <https://www.allesoversport.nl/thema/vitale-sportsector/uitsluiting-en-onveiligheid-in-de-sport/>
- Dearnley, C. (2005). A reflection on the use of semi-structured interviews. *Nurse Researcher*, 13(1), 19–28. <https://doi.org/10.7748/nr2005.07.13.1.19.c5997>
- Dearnley, C. (2005). A reflection on the use of semi-structured interviews. *Nurse researcher*, 13(1).

- Dixon, M. A., Warner, S. M., & Bruening, J. E. (2008). More than Just Letting Them Play: Parental Influence on Women's Lifetime Sport Involvement. *Sociology of Sport Journal*, 25(4), 538–559. <https://doi.org/10.1123/ssj.25.4.538>
- Dool, R. van den, (2016). Anders georganiseerde sport. Sport buiten sportvereniging om. Utrecht: Mulier Instituut
- Duijnhoven, H., Van Buul-Besseling, K., & Vink, N. (2014). De samenhang tussen fysieke en sociale veiligheid in theorie en praktijk. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 13(3). <https://doi.org/10.5553/tvv/187279482014013003002>
- Dwyer, J. J., Allison, K. R., Goldenberg, E. R., & Fein, A. J. (2006). ADOLESCENT GIRLS' PERCEIVED BARRIERS TO PARTICIPATION IN PHYSICAL ACTIVITY. *Adolescence*, 41(161), 75.
- Ecorys. (2021, mei). *De sociaaleconomische waarde van sporten en bewegen*. <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=10390&m=1624516264&action=file.download>
- Elling, A., & Knoppers, A. (2005). Sport, gender and ethnicity: Practises of symbolic inclusion/exclusion. *Journal of youth and adolescence*, 34(3), 257-268.
- Elliott, S., Bevan, N., & Litchfield, C. (2019). Parents, girls' and Australian football: a constructivist grounded theory for attracting and retaining participation. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 12(3), 392–413. <https://doi.org/10.1080/2159676x.2019.1602560>
- Engström, L. M. (2008). Who is physically active? Cultural capital and sports participation from adolescence to middle age—a 38-year follow-up study. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 13(4), 319–343. <https://doi.org/10.1080/17408980802400510>

- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2005). Family Socialization, Gender, and Sport Motivation and Involvement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 27(1), 3–31.
<https://doi.org/10.1123/jsep.27.1.3>
- Gemeente Amsterdam. (2018). *Agenda Sporten en Bewegen 2019–2022*. Sociaal Domein.
<https://www.amsterdam.nl/sociaaldomein/sport/sportbeleid/agenda-sporten-bewegen-2019-2022/>
- Greendorfer, S. L. (1993). Gender role stereotypes and early childhood socialization. *Women in sport: Issues and controversies*, 3-14.
- Greendorfer, S. L., & Bruce, T. (1991). Rejuvenating sport socialization research. *Journal of Sport and Social Issues*, 15(2), 129-144.
- Grusec, J. E., & Davidov, M. (2010). Integrating different perspectives on socialization theory and research: A domain-specific approach. *Child development*, 81(3), 687-709.
- Halpern, H. P., & Perry-Jenkins, M. (2016). Parents' gender ideology and gendered behavior as predictors of children's gender-role attitudes: A longitudinal exploration. *Sex roles*, 74(11), 527-542.
- Hennessy, E., Hughes, S. O., Goldberg, J. P., Hyatt, R. R., & Economos, C. D. (2010). Parent-child interactions and objectively measured child physical activity: a cross-sectional study. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(1), 71. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-7-71>
- Hennink, M. M. (2014). *Understanding Focus Group Discussions*. OUP USA.
- Hennink, Monique M. *Focus group discussions*. Oxford University Press, 2014.
- Hunter, L., Smith, W. W., & Emerald, E. (2015). *Pierre Bourdieu and Physical Culture*. Routledge.
- Johnson, R., & Bourdieu, P. (1993). The field of cultural production: Essays on art and literature. *Cambridge: Polity*.

Kamphuis, C. B. M., Van Lenthe, F. J., Giskes, K., Huisman, M., Brug, J., & Mackenbach, J.

P. (2008). Socioeconomic Status, Environmental and Individual Factors, and Sports Participation. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 40(1), 71–81.

<https://doi.org/10.1249/mss.0b013e318158e467>

Klap, E., & Bruintjes, E. C. (2016). *De Sportstimulering van Adolescente Meiden binnen het Gemeentelijk Netwerk Amersfoort* (Bachelor's thesis).

Krais, B. (1993). Gender and Symbolic Violence: Female Oppression in the Light of Pierre Bourdieu's Theory of Social. *Bourdieu: critical perspectives*, 156.

Mackie, M. (1987). *Constructing women and men: Gender socialization*. Holt, Rinehart and Winston of Canada.

Martin, C. L., & Ruble, D. N. (2010). Patterns of gender development. *Annual review of psychology*, 61, 353.

Metcalf, S. (2018). Adolescent constructions of gendered identities: the role of sport and (physical) education. *Sport, Education and Society*, 23(7), 681–693.

<https://doi.org/10.1080/13573322.2018.1493574>

Miller, J. L., & Levy, G. D. (1996). Gender role conflict, gender-typed characteristics, self-concepts, and sport socialization in female athletes and nonathletes. *Sex Roles*, 35(1–2), 111–122. <https://doi.org/10.1007/bf01548178>

Ministerie van VWS (2018). Nationaal Sportakkoord: Sport verenigt Nederland. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Molenaar, K., Dellas, V., & Elling, A. (2020). *Inclusie van Nederlands-Turkse en -Marokkaanse tienermeiden in sport- en beweegaanbod*. Mulier Instituut.

<https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25573/inclusie-van-turkse-en-marokkaanse-tienermeiden-in-sport-en-beweegaanbod/>

Mulier Instituut. (2018, 16 februari). *Verschil sportdeelname naar opleidingsniveau wordt groter*. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van

<https://www.mulierinstituut.nl/actueel/verschil-sportdeelname-naar-opleidingsniveau-wordt-groter/>

Nielsen, G., Grønfeldt, V., Toftegaard-Støckel, J., & Andersen, L. B. (2012). Predisposed to participate? The influence of family socio-economic background on children's sports participation and daily amount of physical activity. *Sport in Society*, 15(1), 1–27.
<https://doi.org/10.1080/03031853.2011.625271>

Nixon, H. L. (1990). Rethinking socialization and sport. *Journal of Sport and Social Issues*, 14(1), 33-47.

NOC*NSF. (2021a, april). *NOC*NSF Sportdeelname Index Amsterdam*.

<https://nocnsf.nl/media/4995/sportdeelname-index-amsterdam-meting-april-2021-v2.pdf>

NOC*NSF. (2021b, mei 26). *Meiden in Overvecht “Gezelligheid op de voetbalclub”* -

Clubbase. Clubbase. Geraadpleegd op 8 december 2021, van

<https://clubbase.sport.nl/nieuws/2021/05/meiden-in-overvecht-gezelligheid-op-de-voetbalclub>

NOC*NSF. (2021c, oktober). *KISS rapportage gemeente Amsterdam*.

NOC*NSF. (z.d.). *We winnen veel met sport - NOCNSF*. Geraadpleegd op 8 december 2021, van <https://nocnsf.nl/we-winnen-veel-met-sport>

Pels, E. (2016). 'Omdat jongens jongens zijn en meisjes meisjes': een kwalitatief onderzoek naar de invloed van heersende discoursen op het sportgedrag van meisjes tussen de 10-12 jaar. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Pulles, I., & Breedveld, K. (2015, 25 augustus). *Sport is nog steeds vooral voor de elite*.

Sociale Vraagstukken. Geraadpleegd op 1 februari 2022, van

<https://www.socialevraagstukken.nl/sport-is-nog-steeds-vooral-voor-de-elite/>

Puwar, N. (2004). *Space invaders: Race, gender and bodies out of place*.

Reay, D. (1995). 'They Employ Cleaners to Do that': habitus in the primary classroom.

British Journal of Sociology of Education, 16(3), 353–371.

<https://doi.org/10.1080/0142569950160305>

Robbins, D. (2000). *Bourdieu and Culture*. SAGE Publications.

Sage, G. H. (1980). Parental Influence and Socialization Into Sport for Male and Female

Intercollegiate Athletes. *Journal of Sport and Social Issues*, 4(2), 1–13.

<https://doi.org/10.1177/019372358000400201>

Scherder, E. (2018, 24 augustus). Erik Scherder. Het Fitte Brein. Geraadpleegd op 30 mei

2022, van <https://www.hetfittebrein.nl/spreker/erik-scherdert/>

Simmons, R. G., Blyth, D. A., Van Cleave, E. F., & Bush, D. M. (1979). Entry into early adolescence: The impact of school structure, puberty, and early dating on self-esteem.

American Sociological Review, 44, 948-967. Retrieved from

<http://www.jstor.org.proxy.library.uu.nl/stable/2094719?seq=1#>

Skinner, J., Edwards, A., & Corbett, B. (2014). *Research Methods for Sport Management*.

Taylor & Francis.

Slater, A., & Tiggemann, M. (2010). "Uncool to do sport": A focus group study of adolescent girls' reasons for withdrawing from physical activity. *Psychology of Sport and*

Exercise, 11(6), 619–626. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2010.07.006>

Stockard, J. (2006). Gender socialization. In *Handbook of the Sociology of Gender* (pp. 215-227). Springer, Boston, MA.

Stuij, M. (2015). Habitus and social class: a case study on socialisation into sports and

exercise. *Sport, Education and Society*, 20(6), 780–798.

<https://doi.org/10.1080/13573322.2013.827568>

Thiel, A., and Mayer, J. (2009). Characteristics of Voluntary Sports Clubs Management: a

Sociological Perspective. *European Sport Management Quarterly* 9(1), 81-98.

- Van Bottenburg, M. (2013). Om de sport verenigd. Instituties en organisaties in de sportwereld. In: Duyvendak, J.W., Bouw, C., Gërkhani, K. en Velthuis, O. (red.) *Sociale kaart van Nederland. Over instituties en organisaties*. Den Haag: Boom Lemma, pp. 223-238.
- Van Haaften, A. F. (2019). Ethnic participation in Dutch amateur football clubs. *European Journal for Sport and Society*, 16(4), 301-322.
- Van Houten, J., Hermsen, R., Kraaykamp, G., & Elling, A. (2014). Een nieuwe levensfase, een nieuwe sport? - Het effect van belangrijke levensgebeurtenissen op starten met sporten. *Mens en maatschappij*, 89(2), 175–199.
<https://doi.org/10.5117/mem2014.2.hout>
- Weespernieuws. (2021, 15 juli). *Steeds meer meiden op voetbal, FC Weesp groeit*.
Geraadpleegd op 8 december 2021, van
<https://www.weespernieuws.nl/extra/219004/steeds-meer-meiden-op-voetbal-fc-weesp-groeit>
- Weiss, M. R., & Hayashi, C. T. (1995). All in the family: Parent-child influences in competitive youth gymnastics. *Pediatric Exercise Science*, 7(1), 36-48.
- Wheeler, S. (2011). The significance of family culture for sports participation. *International Review for the Sociology of Sport*, 47(2), 235–252.
<https://doi.org/10.1177/1012690211403196>

Bijlagen

Bijlage 1: onderzoeksplanning

Week en dag	Onderzoeksfase
Week 49: 9 december 2021	Inleveren voorstel scriptiebegeleider
Week 50 + 51: 13 tot 21 december	Verbeteren voorstel aan de hand van feedback
Week 51: 21 december 2021	Inleveren definitief onderzoeksvoorstel scriptiebegeleider
Week 52 - 2	Toepassen feedback
Week 2: 10 januari	Onderzoeksvoorstel bespreken met scriptiebegeleider
Week 2: 11 januari	Inleveren definitief onderzoeksvoorstel 2 ^e beoordelaar
Week 3 - 5	Toepassen feedback + Theoretisch kader/ literatuurstudie
Week 5: 1 februari	Inleveren theoretisch kader + literatuurstudie. Methoden + interview vragen opstellen
Week 6 –9: 7 februari – 4 maart	Toepassen feedback + werven respondenten
Week 10 – 11: 7 maart – 18 maart	Werven respondenten
Week 11- 18: 18 maart – 6 mei	Dataverzameling d.m.v. interviews & beschrijving resultaten
Week 19: 10 mei	Inleveren resultaten
Week 20 – 22: 16 mei – 2 juni	Toepassen feedback + beschrijving analyse
Week 22: 2 juni	Inleveren analyse
Week 23: 3 juni – 9 juni	Toepassen feedback + conclusie en discussie
Week 23: 10 juni	Inleveren conceptversie
Week 24: 15 juni – 17 juni	Toepassen feedback
Week 24: 18 juni	Inleveren definitieve versie 2 ^e beoordelaar
Week 25/26: 20 juni – 27 juni	Vorbereiding presentatie verdediging
Week 26: 28 juni	Scriptieverdediging

Bijlage 2: topiclijsten

Topiclijst interviews meiden

Inleiding interview: De afgelopen jaren is sporten en bewegen belangrijk geworden in Nederland. Er sporten veel mensen, maar er zijn ook een aantal groepen die niet sporten of bewegen, waaronder ook veel meiden van jouw leeftijd. Door middel van mijn onderzoek wil ik erachter komen waarom meiden niet sporten; bijvoorbeeld omdat jullie het niet leuk vinden, maar er kunnen ook andere redenen zijn, bijvoorbeeld of je ouders sporten en bewegen of niet. Daarom wil ik jou dezelfde vragen stellen als je ouders, om ook hun ideeën daarover te horen. De informatie die je mij geeft is super waardevol, want zo kunnen we jullie ideeën meenemen in het sportaanbod in Amsterdam en zorgt dit er uiteindelijk misschien wel voor dat er meer meiden gaan sporten. Het interview is anoniem en je gegevens zullen nergens verwerkt worden. Ik zal ze dus ook niet delen met je ouders. Je kunt dus alles tegen me zeggen, jouw eigen mening is belangrijk. Foute antwoorden bestaan niet.

Algemene vragen:

1. *(Opschrijven datum, tijd, plaats)*
2. Hoe oud ben je?
3. In welke wijk of stadsdeel woon je?
4. Wat is je culturele achtergrond?
5. Hoe ziet je gezin er thuis uit? / uit wat voor familie kom je?
(broers/zussen/vader/moeder)
6. Doe je aan sporten op bewegen? Zo ja, op welke manier? En waar/met wie?
7. Hoe denk je dat het komt dat jij wel/niet bent gaan sporten en bewegen?
8. Wat zie jij als de voor en nadelen van sport en bewegen?

1. Socialisatie

- Hoe wordt er bij jullie in het gezin gesport of bewegen? En wat (en wie) zorgt ervoor dat je dit ook wil doen (of niet) en wat beperkt jou daarin om dat ook te doen?
- Hoe wordt er bij je thuis over sporten of bewegen gesproken en door wie?
- Denk je dat de manier waarop er thuis over gepraat wordt jou helpt om te kunnen sporten en bewegen, of juist niet? (Zijn er dingen in het gezin zoals erover wordt gesproken die jou juist tegenhouden om te gaan sporten of bewegen?)
- Hoe belangrijk is sporten en bewegen thuis/ in het gezin? En waar blijkt dit dan uit?
- Denk je dat je ouders anders denken over sporten door jongens en sporten door meiden?
- Welke sporten doen je vriendinnen/vrienden? Zitten er ook sporten tussen die anderen zijn gaan doen, maar die jij nooit zou willen doen? En zo ja, waarom?
- Hoe belangrijk is het voor jou dat jij dezelfde sport doet als je vriendinnen? (Hoe belangrijk is het voor jou wat jouw omgeving vindt van sport?)

2. Gender

- Denk je dat het uitmaakt of je een jongen of een meisje bent wanneer je wil of gaat sporten en bewegen? En hoe dan?
- Vind je dat meiden net zo veel kansen en mogelijkheden hebben om te sporten en/of bewegen als jongens?
- Gaan jouw ouders thuis verschillend om met het stimuleren van sporten en bewegen bij je broertjes/zusjes? Hoe dan?
- Voor wie denk je dat sporten en bewegen belangrijker is: voor meiden of voor jongens? En waarom/waar ligt dat aan volgens jou?
- Denk je dat jongens om een andere reden gaan sporten en bewegen dan meiden? En zo ja, hoe kan dat denk je?

3. Beperkende en ondersteunende factoren om te sporten

- Wat zorgt ervoor dat jij wil gaan sporten of bewegen? Of wat juist helemaal niet?
- Als je zelf helemaal zou mogen bedenken (zonder regels of beperkingen) hoe en op welke manier je zou willen sporten of bewegen. Hoe ziet dat er dan uit en met wie?
- Zijn er ook sporten of andere beweegactiviteiten die je per se niet zou willen doen? En zo ja, waarom niet? *Of andersom: Welke sport of beweegactiviteit zou echt bij jou passen en waarom?*
- Zijn er volgens jou bepaalde dingen die je echt moet kunnen of weten om te kunnen sporten en bewegen?
- Zijn er andere activiteiten of plekken die je leuker en/of belangrijker vindt dan sporten of bewegen? En waarom?

Topiclijst interviews ouders

Inleiding interview: De afgelopen jaren is sporten en bewegen belangrijk geworden in Nederland en onze samenleving, door de vele voordelen die het met zich mee brengt. Denk bijvoorbeeld aan een gezonde leefstijl, maar ook de sociale contacten die er worden gelegd tijdens het sporten. Er sporten veel mensen, maar er zijn ook een aantal groepen die niet of nauwelijks sporten of bewegen, waaronder veel meiden tussen de 12-18 jaar. Door middel van mijn onderzoek wil ik erachter komen waarom meiden niet sporten; omdat ze het bijvoorbeeld niet leuk vinden, maar er kunnen ook andere redenen zijn, bijvoorbeeld in hoeverre meiden gestimuleerd worden door hun ouders om te gaan sporten, of hoe er thuis over sport gepraat wordt. Ik wil jullie daarom heel graag spreken over hoe jullie als ouders denken over sport en bewegen voor jullie dochter en voor andere meiden in de stad. De informatie die jullie mij geven is super waardevol, want zo kunnen we jullie ideeën meenemen in het sportaanbod voor meiden in Amsterdam. Het interview is anoniem en jullie gegevens zullen nergens verwerkt worden. Jullie mening is super waardevol en belangrijk, dus zeg vooral wat jullie vinden en denken. Ik probeer nergens een mening over te geven.

Algemene vragen:

1. *(Opschrijven datum, tijd, plaats)*
2. Ouders van
3. Wat is jullie leeftijd?
4. Hoe ziet jullie gezin er thuis uit?
5. Doen jullie zelf aan sporten en/of bewegen? Zo ja, op welke manier?
6. Wat zien jullie als de voor en nadelen van sport en bewegen? (op een schaal van 1 tot 10; hoe belangrijk is sport voor jullie ieder?)

1. Socialisatie

- Hoe wordt er bij jullie in het gezin gesport of bewogen?
- Hoe belangrijk is sporten en bewegen bij jullie thuis/ in het gezin? En waar blijkt dit dan uit? Vinden jullie het belangrijk dat jullie dochter/zoon sport en beweegt?
- Hoe denken jullie dat het komt dat jullie dochter wel/niet is gaan sporten en bewegen?
→ Zijn er volgens jullie bepaalde beperkende of stimulerende factoren die ervoor gezorgd hebben dat ze wel/niet is gaan sporten? → (Is dit anders voor jullie zoon dan voor jullie dochter?)
- Hoe wordt er bij jullie thuis over sporten of bewegen gesproken en door wie?
- Denken jullie dat de manier waarop er thuis over gepraat wordt helpt om te gaan sporten en bewegen, of juist niet? (Zijn er dingen in het gezin zoals erover wordt gesproken die jullie dochter juist zou tegenhouden om te gaan sporten of bewegen?)
- Denken jullie ieder anders of hetzelfde over sporten door jongens en sporten door meiden? En zo ja, hoe dan?
- Denken jullie dat vriendinnen van invloed zijn op de keuze om wel/niet te gaan sporten? Of zijn er andere invloeden waarvan jullie denken dat die belangrijk zijn?

2. Gender

- Denken jullie dat het uitmaakt of je een jongen of een meisje bent wanneer je wil of gaat sporten en bewegen? En hoe dan?
- Zijn er bepaalde sporten die jullie niet bij jullie dochter (en meiden in het algemeen) vinden passen? Zo ja, welke/waarom? En welke manier van sporten zou juist echt passen?
- Gaan jullie als ouders verschillend om met het stimuleren van sporten en bewegen bij jullie dochter/zoon? Hoe dan?
- Vinden jullie dat meiden net zo veel kansen en mogelijkheden hebben om te gaan sporten en/of bewegen als jongens?
- Voor wie denken jullie dat sporten en bewegen belangrijker is: voor meiden of voor jongens? En waarom/waar ligt dat aan volgens jullie?
- Denken jullie dat jongens om een andere reden gaan sporten en bewegen dan meiden? En zo ja, hoe kan dat denk je?

3. Beperkende en ondersteunende factoren om te sporten

- Hoe komt het volgens jullie dat (jullie dochter of) er zo veel meiden zijn die nog niet sporten en bewegen? En in hoeverre zien jullie dit als een probleem?
- Wat is volgens jullie echt belangrijk/ zou er voor kunnen zorgen dat (jullie dochter of) andere meiden kunnen/gaan sporten en bewegen? En wat juist niet?
- Zijn er volgens jullie bepaalde dingen die je (als meisje) echt moet kunnen of weten om te kunnen sporten en bewegen?
- Denken jullie dat er andere activiteiten of plekken zijn die meiden leuker of belangrijker vinden dan sporten en bewegen? En waarom?

Afsluitende vraag: heb ik iets nog niet gevraagd waarvan jullie denken; dit is echt belangrijk om te weten?

Bijlage 3: codeboom

Name	Files	References
Factoren beperkend	10	135
Aanbod in de wijk	8	31
Gebrek aan informatie	3	5
Leeftijd	3	11
Corona	3	5
Cultuur	6	13
Geld	5	16
Media	2	11
School	7	27
Tijd	5	11
Veiligheid	7	19
Vervoer	2	2
Factoren ondersteunend	10	140
Aanbod in de wijk	5	9
Gezelligheid	5	18
Invloed sociale omgeving	10	68
Praten over sport	10	39
Routine	3	5
Juiste informatie	5	7
Media	6	11
Gender	10	43
Apart of gemengd sporten	10	35
Geen verschil meiden en jongens	10	21
Stereotypen	7	14
Verschil meiden en jongens	8	17
Invloeden	10	113
Bekenden	5	11
Cultuur	5	15

Name	Files	References
Familie	10	68
Broers of zussen	5	9
Nichten neven en overig	5	18
Ouders	8	31
Media	8	28
Social media	3	12
Tv	6	15
Rolmodellen	3	5
Sleutelfiguren in de wijk	4	21
Vriendinnen	7	15
Manier van sporten en bewegen	10	49
Georganiseerde vs ongeorganiseerde sport	7	22
Redenen om niet te sporten	10	78
Cultuur	3	4
Geen motivatie	6	13
Geen succesbeleving	2	8
Geld	5	12
Pesten	1	2
Samenstelling groep	4	7
Schaamte	4	8
School	7	27
Tijd	5	11
Uiterlijk	2	4
Redenen om te gaan sporten	8	31
Gezondheid	7	12
Plezier	4	4
Presteren	3	4
Sociale kring	2	5
Uitlaatklep	3	3

Name	Files	References
Vrijtijdsbesteding	1	1
Weerbaarheid	4	6
Rol gemeente	1	3